A S. MARINAE ET S. CHRISTOPHORI ED. H. USENER

FESTSCHRIFT

ZUR FÜNFTEN SÄCULARFEIER

DER

CARL-RUPRECHTS-UNIVERSITÄT ZU HEIDELBERG

ÜBERREICHT

VON

RECTOR UND SENAT
DER RHEINISCHEN FRIEDRICH-WILHELMS-UNIVERSITÄT

BONN
UNIVERSITÄTS-BUCHDRUCKEREI VON CARL GEORGI
1886

FESTSCHRIFT

ZUR FÜNFTEN SÄCULARFEIER

DER

CARL-RUPRECHTS-UNIVERSITÄT ZU HEIDELBERG

ÜBERREICHT

VON

RECTOR UND SENAT
DER RHEINISCHEN FRIEDRICH-WILHELMS-UNIVERSITÄT

BONN
UNIVERSITÄTS-BUCHDRUCKEREI VON CARL GEORGI
1886

Euere Magnificenz!

Hochzuverehrender Senat!

Gegründet in einer Zeit, die zu den traurigsten des Mittelalters in Kirche und Staat gehört, steht die Ruperto-Carola aufrecht als herrliches Denkmal der Einsicht, welche den Stifter, Pfalzgraf Ruprecht I., von der Bedeutung der Wissenschaft als mächtiger Stütze der Gesellschaft beseelte. Keine Universität empfand in gleichem Maasse des Landes Leiden. Zwang die Seuche Lehrer und Studirende einmal im fünfzehnten und sechsmal im sechszehnten Jahrhundert Heidelberg zu verlassen und sich an anderm Orte zu sammeln, das siebzehnte brachte namenloses Weh. Ein deutscher Feldherr übergab die herrliche Bibliothek zur Wegführung nach Rom, wo noch heute deren kostbarste Schätze liegen. Der Raubkrieg Ludwigs XIV. nöthigte sie, Jahre lang auswärts ein Asyl zu suchen. Am Ende des vorigen Jahrhunderts schien sie dem Untergange geweiht zu sein. Da trat der erste Landesherr aus dem neuen Hause würdig ein in das Erbe des pfälzischen; Carl Friedrich glänzt mit Recht als zweiter Stifter im Namen der Ruperto-Carola. Gleichen Geistes setzten sein Werk fort Sohn und Enkel.

Hervorragend durch Alter, durch Schüler, die Deutschlands Stolz sind — Philipp Melanchthon zu nennen genugt —, durch Lehrer, die auf verschiedenen Gebieten der Wissenschaft zu den grössten zählen — der Jurist Hugo Donellus sei erwähnt —, vor fünfhundert Jahren an einem Tage eröffnet, der

im Jahre 1813 der Tag der Wiedergeburt Deutschlands wurde, unterstützt durch eine glänzende Beisteuer des Landes, rüstet sich die Ruperto-Carola, mit einer Feier die Geschichte fünfhundertjährigen Wirkens abzuschliessen in einem Augenblicke und unter Umständen, wie es weder ihr noch einer andern bisher vergönnt war: eine Zeit tiefen Friedens, das geeinigte Deutschland an erster Stelle im Rathe der Völker unter Führung des Heldengreises Kaiser Wilhelm, die Universität unter Leitung des durchlauchtigsten Eidams des Kaisers als Rector Magnificentissimus, die Festesfeier an derselben Stätte, wo die Eröffnung stattfand.

Die Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, selbst gegründet in gleichem Geiste in der Zeit der Wiedergeburt des deutschen Volkes und auch in fränkischem Lande, theilt freudig die Stimmung, in der Tausende und Tausende aus allen deutschen Gauen Ihrer Alma Mater Festesgrüsse bringen, und kleidet den ihrigen in den innigen Segenswunsch:

> Möge der Ruperto-Carola vergönnt sein, den Freudentag eines Jahrtausends unter gleichen glücklichen Verhältnissen zu feiern als echte Pflegerin der Wissenschaft zu des Vaterlandes Stolz und Wohl!

RECTOR UND SENAT

DER FRIEDRICH-WILHELMS-UNIVERSITÄT.

BONN, den 1. August 1886

ACTA S. MARINAE
ET S. CHRISTOPHORI

EDIDIT

HERMANNVS VSENER

Duorum martyrum acta hoc libello conposui dissimilia argumento, aequalia claritate nominum et ueneratiouis cultusque celebritate, adeoque coniunctissima eiusdem non solum uoluminis sed etiam patriae et originis uinculo. me quidem cum olim tenuisset Christophori deum infantem per aquas portantis ingens imago, ad Margaritam uel Marinam auocasset Pelagiae similitudo, antiquissimum utriusque fabulae et integerrimum exemplum Parisiis inuestigatum in scrinio cohibere aequum non erat. uenia igitur facile mihi dabitur quod ne hac quidem sollemni scribendi caussa, dum inclutae litterarum uniuersitati Carolorupertae sacra saecularia quinta celebranti uicini congratulamur, indigna esse censui, quae quibuscumque rerum humanarum historia grata est, maxime theologis et philologis et litterarum fabularumque studiosis haud iniucunda cognitu fore sperassem. uita s. Marinae cum eis quae de rebus diabolicis mirabilia prodit et gnosin resonantia, tum ipsis libelli fatis memorabilis est. acta s. Christophori quamuis ut meam sic forsitan etiam aliorum exspectationem fallant, saltem eo nomine simul cum illa utilia sunt, quod sermonem graecum testantur qualis Antiochiae, metropoli Pisidiae et colonia Romana, uergente saeculo quarto p. Chr. aut ineunte quinto uolgabatur. quae res ut magis pateret, in uerborum selectorum indiculum etiam ex titulis uicinarum urbium rettuli quae ad rem attinere uidebantur. nam sermonem labentis graecitatis miro modo adhuc neglectum et parum cognitum nisi singularum regionum usu explorato cognosci aut recte iudicari non posse certum est.

Vtramque uitam unus suppeditauit codex Parisiensis A bybliothecae nationalis gr. 1470 (olim inter Colbertinos 340, dein regius 2012. 3) oblongus ab Anastasio librario, opinor monacho absolutus mense aprili anni DCCCXC p. Chr. extremo enim uolumini f. 248ᵛ litteris grandioribus haec subscripta sunt, in columna priore

Τὸ πλῆρες ἐν σοὶ τῷ μεσί|τῃ Χριστέ μου· |
σὺ γὰρ π' [illegible] | σωτηρία in altera
† Μνήσθητι σῶτερ δημιουρ|γὲ τῶν ὅλων |
ταῖς τῆς ἀχράντου εὐχτί|αις θεοτόκου |
τοῦ ἐμπόνως γράψαντος | Ἀναστασίου |
τὴν βίβλον ἥνπερ ταῖν χε|ροῖν μου νῦν φέρω |
καὶ τάξον αὐτὸν ἐν δικαί|ων τῇ στάσει |
πολλῶν παρασχὼν ἀμπλα|κημάτων λύτρον.

versibus duobus proximis erasis subsequitur temporis notatio

† Ἔπαυσε Χριστὸς δημιουρ|γεῖν σαββάτω |
καμοῦ δὲ παύει τοὺς | πόνους ἐν σαββάτω |
μηνι ἀπρηλλίω ἰνδικτίονος η ἔτους ςυϙη.

fuit autem hic liber olim, ut legitur f. 2ᵛ, Νικολάου ἐπισκόπου, deinceps Βασιλείου επισκοπου i. e. patriarcharum, ut perspexit Bonnetus, Byzantinorum illius a. 896—908 et 912—925, huius a. 970—974. continet memorias sanctas mensium maii iunii iulii augusti, tertium igitur uolumen i. e. aestiuum martyrologii tripertiti fuit· cuius rei testimonium in ipso codice f. 28ᵛ legitur hoc Ζητει τα δύο ἐγκώμια τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ ἀποστόλου καὶ θεολόγου εἰς τὸ ἄλλο βιβλίον τὸ χειμωνικὸν μηνὶ σεπτεμβρίω κς λό(γον?) ιζ. eodem numeri spectant quos nonnullis locis codicis adpositos obseruaui. ut enim titulo † Μαρτύριον τῆς ἁγίας πανενδόξου μάρτυρος Μαρίνης adscribitur in margine sinistro numerus ρα, eodem modo in proximis

f. 141ᵛ	titulo actorum s.	Aureliani additur	ρβ
f. 151ᵛ		Panteleemonis	ρδ
f. 178ᵛ		Xysti et Laurentii	ρθ
f. 181ᵛ		Euph	ρι
f. 202ᵛ	sermonis	Iohannis Damasceni	ριγ
f. 223ʳ	actorum	Adriani et sociorum	ριη.

uideas singula tripertiti martyrologii uolumina fere quinquagenos libellos continuisse.

De fonte huius syllogae non unico sed primario constat ex uerbis martyrio Marinae subscriptis. s. Methodius Syracusanus ille qui ecclesiae orientali a. 842—846 praefuit patriarcha, olim monachus Constantinopoli monasterio

ad lacum anserinum adscriptus ingrauescente sub Leone Armenio iconoclastarum furore, postquam Nicephorum patriarcham (a. d. III id. mart. 815) sede deiectum uidit, cum aliis imaginum defensoribus Romam urbem petierat[1], ubi Leo III papa illi in cubiculis iuxta basilicam s. Petri nuper instauratis domicilium parauit, ibique moratus est, donec sub initia imp. Michaelis Balbi (qui successit extremo mense decembri a. 820) repetita Constantinopoli cum Paschalis papae litteris spem Nicephori restituendi graui supplicio luit. qui uir ut erat ὀρθογραφίαν τε καὶ ὀξυγραφίαν κατωρθωκὼς ἐκ παιδός (uit. 2 p. 1245 [b] M.) scribendique studio animi non solum recreandi sed etiam castigandi caussa deditus, inter otia Romana cum alia scripsit, ut uitam Dionysii Ariopagitae, tum martyrologium amplum manu propria condidit, unde qui codicem Parisinum scripsit acta s. Marinae se sumpsisse testatur. plura inidem sumpta esse eo probabilius est, quo maiorem ante aetatem Symeonis metaphrastae auctoritatem fuisse martyrologii Methodiani consentaneum est.

notabile est quod scholiis uitam s. Marinae Methodius instruxit. non solet hoc litterarum genus, quod gregi fidelium, non doctis hominibus scribitur, indigere commentarus nec memini ullam praeter hanc uitam sic tractatam. sed inerant sane quae ferri uix poterant a cautis pastoribus, praecipue illa quae de sanctae uirginis cum diabolo certamine et conloquio narrantur. haec igitur aut resecanda erant aut sic mutanda ut nocere iam non possent. in quo discrimine constitutus uide quid egerit imaginum sacrarum propugnator fideique orthodoxae a. 842 instaurator. neque resecuit neque mutauit quicquam, et tamen simplicioribus et infirmioribus fide (διὰ τοὺς ἀστηρίκτους ut est in subscripto) prospiciendum esse statuebat. scholiis adpositis haec et similia (cf. scholion V) non ad litteram sed secundum altiorem sensum typice accipienda esse docuit, non aliis fulcris et olim Stoici et omni tempore homines cau-

[1] cf. uita Methodii in Actis sanct. iun. t. II p. 961 sq. (Migne Patr. gr. 100, 1244 sq.) dicam de his rebus alibi accuratius.

tiores fidem fabularum dubiam labescentemque sustentarunt. Haec igitur scholia exempli Parisiensis marginibus inde a f. 135 titulo praemisso adpicta sunt scripturae genere, ut saepe fit, antiquiore quam quod in textu adhibetur, unciale quod dicunt. ego eruenda et edenda censui, quippe utilia simul lectionis testimonia et Methodii ipsius specimina.

atramento cum non satis liquido tenacique librarius usus esset, accidit ut non raro idque maturo tempore litterae uel plurium uersuum euanescerent. pleraque manu crassiore, nisi memoria me fallit, saeculi XII instaurata sunt, ita tamen ut uestigia pristinae scripturae non usque quaque delerentur. ego ibi tantum litteras seu uoces cancellis circumsaeptas proposui, ubi coniectura supplendae erant; recentiorem illam manum, ubi cumque uestigia ueteris manus cum fide pressisse uidebatur, non distinxi. scholia ea quae in angusto margine dextro schedae aduersae leguntur, nonnumquam cultro ligatoris iacturam litterarum extremarum passa sunt: supplementa mea curaui ut facile cognoscantur. ceterum ualde doleo quod temporis angustiis impeditus sum ne scholia festinanter transcripta relegerem. nunc, cum remotus a codice editionem pararem, dubitantem me de nonnullis locis Hauierus Vindobonensis, qua est comitate, certiorem fecit.

Huic igitur exemplo (*A* dico) par erat summam tribui auctoritatem. quod quanta sit fide, planissime intellegetur B conlato altero Parisiensi 1468 f. 211ᵛ—224ʳ, et ipso antiquo, saeculi decimi ut aiunt, fortasse undecimi ineuntis. hoc etsi dubium esse nequit quin ex eodem fonte fluxerit unde liber a Methodio expressus, tanta tamen utriusque testimonii est diuersitas ut raro uersus discrepantia lectionis uacet. quae aut omnia aut longe plurima interpolationi debentur, siue manus pruritum uariandae orationis dicere, qua re cauendum erat ne lectione huius codicis quamuis speciosa admissa testimonium Methodii contaminaretur potius quam emendaretur. neque ego nisi nonnullis locis et ubi interpolatione manifesta liber recentior carebat, hunc

ducem sequi malui. tamen eius discrepantem lectionem praeter solita prosodiae et orthographiae uitia omnem[2] adposui, ut cognosci possit qua licentia hoc genus librorum olim scribi propagarique solitum sit.

tamen ne hic quidem liber mutilis extitit. exemplar enim illud Methodiani plane gemellum, quod apparet ab interpolatore retractatum fontem fuisse codicis alterius, non fuit turbis affectum quibus iam Methodianum deformabatur (cf. p. 49, 32). licuit igitur eius opera non solum hiatum codicis A f. 138ᵛ explere (p. 37, 20—38), sed etiam traiectam (post p. 31, 4) archetypi schedam p. 26, 1 — 28, 1 suae sedi restituere. uerba transposita nunc in codice Parisiensi A continentur uersibus LVI, locus inter ueram illorum et falsam sedem intermissus fere duplici est ambitu, uersuum scilicet CXIV: illa apparet unam, hunc duas archetypi schedas expleuisse. sed de hac re recte statui nequit nisi hiatu illo p. 37, 20 accuratius definito. apparet enim acutius inspicienti ne in B quidem locum a Methodio praetermissum integrum legi, sed desiderari non pauca ante p. 37, 25 ὅπως (cf. adn. ad p. 37, 26), ut probabile sit ea quae nunc in codice A desunt unam archetypi schedam effecisse. necessaria igitur est coniectura, eodem fato et schedam hanc intercidisse et alteram conpage solutam ac traiectam esse. quodsi rationem subducimus, cum inde a p. 28, 1 usque ad locum hiatus p. 37, 20 codicis A sint uersus CCCLXVII, quibus necessariae erant sex schedae eius magnitudinis qua fuerunt in archetypo h. e. uersuum quinquagenum senum, apparet eiusdem quaternionis schedam primam et octauam fuisse de quibus agitur. cur in his minutiis uerser quaeres. quia certum in eis inest indicium, quo modo etiam Methodii exemplum interpolatione amplificatum sit. nempe si summus eodem spatio schedas archetypi fuisse atque eo quod scheda traiecta in codice A occupat, manifestum est nunc quidem in codice A

[2] licuit hoc facere Bonneti mei merito, qui cum ego locis non paucis selectam tantum codicis B lectionem adnotassem, conlationem meam diligentissime suppleuit.

plus legi quam quantum in sex mediis quaternionis schedis liber archetypus continere potuerit, uersus scilicet XXXI quem numerum si aequali ratione distribuas, singulae schedae in Methodii exemplo fere quinis uersibus auctiores fuerint quam in archetypo

Etenim communi harum litterarum fato ne librum A quidem exemptum fuisse etiam aliunde probabile fit. exstat uetus huius uitae uersio latina, permultis codicibus[3] tradita nec minore quam exemplar graecum licentia retractata cuius duo mihi praesto fuerunt exempla, unum illud quod
M Boninus Mombritius in Sanctuario siue uitis sanctorum circa a 1479 Mediolani edito (uol. II quat. V f. 4ᵛ—8ʳ) mihique ex bybliotheca Berolinensi liberaliter commodato
C expressit, alterum ex codice Casinensi saeculi XI[4] petitum, quod monachi illius monasterii in Bibliothecae Casinensis tomo II floril. p. 3—7 typis exprimendum curauerunt. Mom-
N britianum, quocum codex Parisiensis n. 17002 (cf adn. 3) proxima cognatione coniungi uidetur, amplius pleniusque est Casinensi. hoc, quantum quidem conferri cum illo potest, a graeco exemplari propius abest. uelut uirginis sanctae nomen cum in M non minus quam in ceteris codicibus latinis aut omnibus aut longe plurimis *Margarita* sit, in C seruatur *Marina*[5]. in singulis non dico uerbis, quorum

[3] tredecim codices Parisinos A. Joly recenset *La vie de sainte Marguerite, poème inédit de Wace* Par. 1879 (*extr. des mémoires de la société des antiquaires de Normandie*) p 14 adn. 1, specimina eorum, potissimum codicis uetustissimi *n* 17002 saec X (*N* dicam), idem edidit p. 131 sqq Quae a Bollandi successoribus edita est uita AA. ss Iul t V p 33—39, hominis docti est opusculum ex illa uersione pendentis. Ex eadem uersione fluxerunt quotquot medio aeuo inde a s. XII lingua uolgari plurimarum Europae nationum scriptae sunt siue uersibus siue pedestri sermone uitae s. Margaritae de gallicis cf post Hollandium, A Schelerum alios Joly l. s, de germanicis Fr Vogt in H Paulii et G Braunii symbolis ad historiam linguae litterarumque German t I p 263 sqq, de anglosaxonicis idem p 281 sq et E Enenkel *Ueber den verfasser einiger neuangels schriften* diss Bonn. 1881 p. 105 sqq etiam dramatum sacrorum argumentum haec passio fuit, breuioris italici (ed Al d'Ancona *Sacre rappresentazioni* t II p 123 sqq), prolixioris gallici de quo Joly l. s. p 30 sqq 145 sqq accurate rettulit.

[4] cf Bibliothecae Casin. t II p 57 et 74 sq

[5] seruauit etiam Rabanus qui in martyrologio sub die III id

instabilis est memoria, sed tamen sententiis fidem interpretis Casinensis aestimare licet uno exemplo. quae graece diabolus interrogat p. 34, 27

εἰπέ μοι σὺ Μαρίνα, πόθεν σου ἡ ζωή, καὶ πόθεν σου αἱ σάρκες αἱ νῦν ἀνθοῦσαι ἐν σοί, καὶ πόθεν σου ἡ πίστις, καὶ πῶς εἰσῆλθεν τὸ πνεῦμά σου ἐν σοὶ καὶ εἰς τὸ σῶμά σου καὶ πῶς πάλιν ἔχει παραληφθῆναι, νῦν εἰπέ μοι, καὶ τότε ἐγὼ πάντα σοι ἀπαγγέλλω

sic uersa dat cod Casinensis	Mombritius (et codex N)
dic mihi et tu Marina, unde uita tua? unde membra quae in te mouentur? unde anima tua? unde fides tua? uel quomodo	
ingressa est anima tua in corpore tuo uel quomodo egreditur? dic mihi, et ego dico tibi	ingressus [impressus N] est Christus in te? et ego dicam tibi opera mea omnia quae feci

sed etiamsi alias multo longius uersionis exempla inter se distant, tamen manifestum est omnia ex eodem fonte, non ex diuersis uersionibus deduci[6]. genuinam autem primitiuae uersionis latinae formam restituere difficillimum est, diuinare aliquo modo licet conlatis antiquioribus libris, quales sunt CMN. qua uia progredienti, cum alia alius codex modo seruet modo omittat, facile apparebit ueterem interpretem latinum exemplar graecum religiose expressisse, quod et ex eodem fonte deriuatum unde Methodianum (A), et multo magis interpolatione deformatum fuerit. quale speres etiam nunc alicubi inueniri. uelut codicem Vaticanum, P qui nunc inter Palatinos graecos est numero quartus[7], ex speciminibus quae mihi roganti Frid. Koeppius meus misit, intellexi medium quendam locum inter codicem A et uersionem obtinere.

hanc tantam testimoniorum discrepantiam sane quo accuratius examinaueris, eo maior eminebit exempli Methodiani integritas fidesque luculentior. attamen quantumuis interpolatum et mutatum illud fuerit exemplum quo usus est interpres latinus, inerant tamen quorum in codi-

iul. Margaritam, a. d. XIV kal. iul. Marinam memorat (in Basnagii Thesauro monum. eccles. t. II 2 p. 333 et 331), itemque Notkerus ibid. t. II 3 p. 152 et 148

[6] recte hoc etiam Joly statuit l. s. p. 15.

[7] codex est saeculi X aut XI, cf. Stevenson Catal. codd. mss. Palatin. gr. bibl. Vatic. t. I p. 3 sq. legitur illic uita Marinae inde a f. 189 v. specimen infra post uitam adponam locum p. 36, 7—39, 2, quem propter defectum codicis A utilem fore speraueram.

cibus graecis nullum relictum esse uidetur uestigium. homines omnes qui Marinae miraculis commoti confiteri christianam fidem coeperant Olybrius iratus occidi iubet p. 40, 30 καὶ προσέταξεν ὁ ἔπαρχος πάντας ξίφει ἀναιρεθῆναι. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ κελευσθὲν διεπράξαντο, καὶ πάντες ἐτελειώθησαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ut tradit A similiterque B, breuius etiam P(alatinus) f. 197ᵛ τότε ἰδὼν ὁ ἄνομος Ὀλύμβριος τοῦτο, ἐκέλευσεν πάντας τῷ ξίφει ἀναλωθῆναι· quid uersio latina? *tunc nimis confusus olibrius dedit sententiam ⟨ut⟩ decollarentur. et ducti extra ciuitatem in calymiae. et*[8] *decollati sunt ibidem in trinenia ciuitatem* C, *tunc iniquus Oliberius sententiam tulit et iussit quaestionario decollare eos qui crediderunt, et decollati sunt in capoli et in armenia ciuitate* M. nescio an peritior haec duo locorum nomina emendare possit; in *armenia* uel *trinenia* conicias Eumeniam urbem latere interpres profecto illa non potuit ipse comminisci sed in graeco exemplo inuenit. id quod mirum non erit reputanti olim horum quoque martyrum memoriam ab ecclesia habitam esse. quod enim apud Adonem legitur *XVI kal. iul. Apud Antiochiam natalis s. martyrum Cyrici et Iulitae matris eius . . . passi sunt cum eis et alii CCCCIV* uel in martyrologio uetere Romano Herib. Rosweydi (Antu. 1613) p 12 *Antiochiae Cyrici et Iulitae matris eius et aliorum CCCCIV*, cum Cyricum et Iulittam Tarsi in Cilicia passos esse constet[9], sic tantum explicari poterit ut memoriam martyrum Tarsensium et quadringentorum illorum Antiochiae, non in Syria sed in Pisidia damnatorum male conflatam esse statuamus. nam in numero martyrum augendo librarios mirifice sibi placuisse hodieque uidemus: *fere animae octoaginta quinque uirorum ac mulierum* C dicit, *uiri ad quinque milia exceptis mulieribus et paruulis* M, quattuor milia aut quinque m. et centum

[8] cf poema gallicum de Margarita v 471 sq (p. 112 Joly) *Dehors les murs de le cité Par sa pullente cruauté Les comanda tost à mener Et tous ensamble à decoler Ou champ con apele Lymet.*

[9] cf. Theodorus ep. Iconiensis in A. Mai noua patrum bibl t. VI 2 p 417ᵇ uel in Ruinarti actis sinc p. 478 ed. II.

poetae Gallici[10]), quindecim milia uirorum cum innumeris mulieribus libri graeci AB, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων P.

etiam alterum indicium praesto est s. Marinam eandem esse atque Pelagiam olim docuisse mihi uideor. neque casu accidit ut quae in Pisidia pro Christo militasse ferebatur nomine romano potius appellaretur quam graeco. Antiochia enim Pisidiae inde ab Augusti temporibus colonia Romana erat, nec mirum quod ut alia uocabula latina immisceri graeco sermoni solita sunt, sic etiam deae summae nomen quale a magistratibus et colonis nuncupabatur usu sanctum est[11]. iam uero quod cognomen Veneris Pelagiae Μαργαριτώ *Margarita* apud populos occidentales uirgini tribuitur, oportet uersionis latinae auctoritate factum esse. atqui unus saltem codex C graeci exemplaris nomen Marinam retinet. ceteri unde Margaritam acceperunt? necessario statuemus in ipso uersionis fonte graeco Marinae nomini adscriptum fuisse cognomen Μαργαριτώ, similiter atque in Iacobi de Pelagia libello p. 10, 21 duplex nomen memoratur Πελαγία ἐκλήθην ὑπὸ τῶν γονέων μου, ἡ δὲ πόλις Ἀντιοχέων Μαργαριτώ με ὠνόμασεν κτλ. igitur hic quoque uersio uestigium genuinum fabulae graecae seruauit in codicibus graecis nunc oblitteratum[12].

sed nomen militis illius qui Marinam iussus decollauit p. 40, 35 sq. non dubito interpolatori uindicare. cum enim in AB εἷς τῶν στρατιωτῶν dicatur, in P Μάλχος ὁ σπεκουλάτωρ, in uersione latina *Malchus* et aliis locis aut *quaestionarius* aut *speculator* audit. at hoc nomen quiuis poterat ex euangelio Iohannis 18, 10 arripere.

Ad amplum delatus sum locum, de retractatione libelli et graeci et latini. quem cum ineptum sit exhaurire uelle, quoniam chartae angustiae prohibuerunt quominus de uersione latina accuratius referrem, pauca saltem hoc mihi

[10] Joly p. 112 u. 464. p. 76 u. 248. *V milia uirorum* etiam Iacobus a Voragine p. 402 Gr.

[11] hinc corrigi uelim quae in libello de Pelagia p. XIV de duplici nomine disserui. de Margarita cf. ibid. p. XXII.

[12] eodem refero certa quaedam ueteris superstitionis uestigia ab interprete seruata, u. adn. p. 27, 17. 28, 5. 29, 1. 41, 7.

loco delibanda sunt. Secundum exemplum Methodii Theotimus quidam haec acta Marinae se scripsisse tradit incensum martyrii admiratione et amore, tachygraphis et (sic) archiui praefectis aere exoratis ut commentarios rerum tunc gestarum sibi traderent (p. 16, 15 sq.). idem infra p. 46, 16 reliquias uirginis sanctae se contractas in arcula posuisse (hoc enim συνέστειλα uidetur esse) et in eius honorem oratorium aedificasse ibique cum concursu plebis memoriam martyris d. XVII m. iul. celebrare testatur. haec omnia consentanea et quae paene credas. qua propter non sufficere uisa sunt eis qui narrationi miraculorum plenae fidem astruere uellent. igitur testem praesentem Theotimum finxerunt, qui cum uirginem in carcere pane et aqua sustentaret, uel diaboli certamina per fenestram adspexisset[13]. eundem igitur consentaneum erat non reliquias martyris colligere sed corpus (cum caput ab angelis sublatum esset) auferre et condere. Apparet simpliciorem illam narrationem cum hoc mendacio aperta fronte pugnare. quod si uel in A codicem inlatum est, uno saltem loco p. 46, 21 interpolationem structura sententiae tam non admittit, ut iure nostro etiam alterum locum p. 24, 19 suspectemus. sed labes semel adspersa radices egit et ut cancer serpsit. paululum aucta est in codice B, ut uidebis ex adnotatis ad p. 15, 14. 24, 20. 46, 21. latius serpsit in P, qui cum in exordio non ultra codicem B excedat, in epilogo (p. 46, 15) haec praebet f. 200r

> ἐγὼ οὖν θεότιμος ἔλαβον τὸ λείψανον τῆς μακαρίας μαρίνας καὶ ἀπεθέμην αὐτῷ ἐν γλωσσοκόμῳ ὃ ἐποίησα μετα ἀρωμάτων και θυμιαματων καὶ ἀπεθέμην αυτῷ ἐν ἀντιοχείᾳ τῇ πολει ἐν οἴκῳ τινὸς συνκλητικοῦ καὶ πάσας τὰς εὐχὰς αυτῆς συνεγραψάμην μακάριος ἐστὶν πᾶς ὅστις ἐπιτελέσει τὴν μνήμην τῆς ἀθλησεως αυτης ινα κτλ

Nunc uide quid interpres praestiterit. in prologo (p. 15, 6)[14] haec.

[13] Similis fictio est eius qui acta s. Theodori scripsit, Anall. Bolland. t. II p. 365, 1 (cod. Perizon. f. 64 r) ἐγὼ δὲ παρήμην ὁ ταχυγράφος Αὔγαρος ὁρῶν τὰς κολάσεις cf. p. 367, 10.

[14] prologum ex codice N dedit Joly l. s. p. 131 sq. unum adnoto, quod illic legitur u. 2 sq. *posui me* (ἐθέμην cf. C) *omnes cartas perlegere, inueni et neminem* seqq.

Ego autem in nomine Christi credens Theotimus [Tectinus *M*] nomine omnes chartas perlegere constitui inuenique neminem [posui me omnem scripturam perlegere et non inueni neminem *C*], in quo [quem *MN*] credere oporteret nisi in nomine domini nostri Iesu Christi, qui caecos illuminat, surdos audire facit, mortuos suscitat, martyres coronat et omnes in se credentes saluat. egomet [ego et *C* ego christi *M* ego enim *N*] Theotimus [tectinus *M* timotheum *C*] baptismum accepi in nomine patris et filii et spiritus sancti [bapt . . . sancti *om. C*]; curaui cognoscere caute [omnia caute agnoui *C*], quomodo beatissima Margarita contra daemonem et tyrannum dimicauit, et scripsi omnia quae passa est beatissima Margarita, quando [contra . . quando *om C*] pugnauit contra daemonem eumque uicit et coronata est [*uariat C*]. Omnes aures audite etc.

uides memoriam pretii pro commentariis actorum soluti plane deletam esse, tamen ea ut haeret in graeco codice P[15], ita primitus ne a uersione quidem aliena fuit: codex enim N ante uerba u. 11 *et scripsi omnia* hanc sententiam interpositam seruauit *ego secundum meam uirtutem dedi precium et cartas comparaui ab eis qui in illo tempore scriptores erant* (tamquam scribae uenditores papyri fuerint).

deinde p. 24, 19 secundum M[16]

Theotimus [contimus *M*] autem erat in carcere et nutrix eius ministrantes ei panem et aquam, et aspiciebant per fenestram et orationem eius scribebant et omnia quae eueniebant cum timore dei notabant.

denique in epilogo (p. 46, 15) secundum C

Ego uero inutilis seruus Christi Theotimus collegi corpus [tuli reliquias *M et Par. lelyn p* 141] eius et posui in monumento nouo [in scrineo *M*] quem feci ego de lapide, et cum odoramentis optimis, plurimis incensis posui eam in Antiochia ciuitate in domo cuiusdam inclitae matronae [in domo Siclili et Matronae *M* in domo Simplicitie matronae *N*] ego enim eram qui ministrabam ei in carcere panem et aquam [*hinc reliqua om N*] et considerabam per fenestram et excipiebam omne opus quod habuit contra daemonem ceterum uero et omnes orationes eius scripsi [in libris carteneis cum multa astutia *add M*] et transmisi in omnibus locis ubicumque Christianos repperire potuissem, omnia in ueritate [*quae secuntur omnia om M*] quae audiui et uidi oculis meis, haec locutus sum deo teste et sancta trinitate. Cumque [i. e. ubicumque] haec gesta fuerit, tanta est uirtus diuinitatis, ut a nulla fraude diabolicae artis decipiatur, et si super aegrotum positu fuerit, in Christi nomine saluabitur.

[15] in P f 189 v τὰ ὑπομνήματα παρὰ τῶν ταχυγράφων καὶ τῶν τὰ γράμματα ἐκπεπιστευμένων μεταλαβὼν

[16] C fere consentit, nisi quod postrema breuiora dat *et aspiciebant intus per fenestram et orationes ascultabant* reliquis omissis

Non minorem quam immutando et interpolando iniuriam librarii his actis praetermittendo ac resecando intulerunt[17]. nec mirum, quod in eisdem rebus, quae Methodium mouerunt ut scholiis adscriptis uenena in medicinam salubrem uerteret, aliorum pedes haeserunt. sic Iacobus a Voragine in succincta huius martyrii narratione Leg. aur. c. 93 p. 401 Gr. 'istud autem' inquit 'quod dicitur de draconis deuoratione et ipsius crepatione [p. 26, 16—27, 15], apocryphum et friuolum reputatur'. multus est Symeo metaphrasta[18] in reprehendendis his actis (f. 86ʳ), quae adulterata idque diabolice uocat; qui quamquam draconem diabolicum admisit, tamen degluttiri ab eo et crucis opera saluari[19] Marinam solum sibi uisam esse rettulit (f. 86ᵛ) similiter atque codex B (ad p. 26, 5. 27, 13. 29, 7. 9); alteram autem diaboli apparitionem non minus quam omnem Theotimi mentionem recidit. hi scrupuli maxime effecerunt ut uersio latina ab exemplari paullatim longius discederet, et C quidem totum locum p. 28, 1—34, 23 praetermisit, M illa quae p. 29, 3—30, 19 de Marinae contra diabolum pugna leguntur, in hanc breuitatem redegit:

Tunc sancta Margarita uirgo comprehendit daemonem et per capillos deflexit eum in terram, et posuit pedem suum dextrum super ceruicem eius et dicebat ei: Cessa de mea uirginitate, ego dominum habeo etc.

idem p. 31 f. 136ᵛ 1—137ʳ 9 omisit et ibid. l. 13 ac p. 33, 36 uerbera respuit. longum est haec persequi. quod si quis ad quam tandem exilitatem libellus redactus sit uidere cupiat, adeat Iacobi a Voragine narrationem Leg. aur. c. 93.

[17] dixit de hac re etiam Joly l. s. p. 15. 20 sq.

[18] eius libellus incipit Οὐδὲν οὕτως ἡδύνει καὶ καθιλαρύνει ψυχὴν ἀγαθὴν καὶ πιστήν (cf. cod. Coislin. 307 n. 44 Laurent. IX 33). latine uersum edidit Surius m. iul. f. 86ʳ (Ven. 1581).

[19] hanc rem (p. 26, 15—27, 16) cum MN secundum graeca breuiuscule enarrent, non casu factum est ut C his uerbis tantum non transferat *Beatissima Marina factum signaculum s. crucis diuisit eum in duabus partibus famula dei Marina exiuit inlesam, nullam maculam in se habens*. deuorationem plane tacuit.

In adnotatione critica trita scribendi compendia ut ανοι θν ιν χν (pro ἄνθρωποι θεόν Ἰησοῦν Χριστόν) talia plerumque, ut laborem typothetae minuerem, sine solito apice exprimenda curaui.

Μαρτύριον τῆς ἁγίας πανενδόξου μάρτυρος Μαρίνης 132r

Τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ λυτρωτοῦ ἡμῶν καὶ τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ ἀναλήψεως τῆς πρὸς τὸν πατέρα γενομένης ἐν τοῖς οὐρανοῖς οἱ μακάριοι ἀπόστολοι τελέσαντες | τὸν δρόμον καὶ τὴν πίστιν 132v τηρήσαντες διὰ τῆς καλῆς ὁμολογίας ἔλαβον τοὺς στεφάνους τῆς νίκης καὶ τὰ βραβεῖα, διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ τιμίου σταυροῦ νικήσαντες τὴν ἀνομίαν. μετὰ δὲ ταῦτα πάντη ἀνηρπάζοντο οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ ἐβασανίζοντο οἱ ἅγιοι τοῦ θεοῦ. Ἐγὼ οὖν Θεότιμος παρὰ τοῦ κυρίου κληθείς, ἀδελφοί, καὶ ἀνενεχθεὶς ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς ἀγνοίας εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, ὥστε ἐλθεῖν καὶ βαπτισθῆναι ἐν τῇ συνέσει καὶ σοφίᾳ τοῦ μεγάλου θεοῦ, ἐθέμην πᾶσιν γνωρίσαι τὴν ἔνδοξον ἄθλησιν τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίνης, ὁπόσας δυνάμεις τε δι' αὐτῆς ἐποίησεν ὁ κύριος, καὶ πῶς τοὺς δαίμονας ἐταπείνωσε διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ τιμίου σταυροῦ. ἐν πόλει Ἀντιοχέων τῆς πρώτης Πισιδίας τοίνυν συνδεδεμένος στοργῇ

Codicis A fol. 132r 1 πανενδόξου om B genuinam tituli formam ex 1 10 sq capias || 5 οἱ μακαριώτατοι ἀπόστολοι θεαταὶ γενόμενοι· τελέσαντεσ B || 132v 2 ἀπέλαβον τοὺσ τῆσ ἀφθαρσίας στεφάνουσ· καὶ τὰ βραβεία τῆσ νίκησ B || 3 διὰ B om A cf 1 19 || 4 μετὰ δὲ A καὶ ἔτη (leg ἔτι) μετὰ B || 5 πάντη] πάντα A om B | ἀφηρπάζοντο B || 6 θεοῦ μάρτυρεσ· B | οὖν A δὲ B || 7—10 multa euanida oblitterando instaurant A² || 8 ὥστε — 10 θεοῦ A] καὶ βαπτισθεὶσ καὶ φωτισθεὶσ ἐν τῇ συνέσει τοῦ θῦ B || 11 μαρίνασ καὶ ὁπόσασ B | τε om B | δι' αὐτῆς post 12 κύριος traicit B || 12 καὶ τὸ πῶσ B || 13 δυνάμεωσ B ἁγίας δυνάμεως A | ἀντιοχέων A τοίνυν ἀντιοχεία B || 14 fort τῇ πρώτῃ nam etsi olim Sagalassus πρώτη Πισιδῶν iudicabat (cf CIGr n 4368 et Waddington ad Lebas p. 295⁴), postero tempore Antiochia μητρόπολις prouinciae erat, uide latercula episcopatuum in Partheyi sylloge p 24 150 103 cet. | πισσιδίασ B | τοίνυν A ἐγὼ ὁ B | στοργῇ — 15 εἰρημένος A. τῇ ἀθλήσει τῆσ ἁγίας B

πρὸς τὴν ἄθλησιν τῆς ἁγίας ἐγὼ ὁ εἰρημένος Θεότιμος ὀλίγα νομίσματα δεδωκὼς ἐκ τῆς πενίας μου εἴληφα τὰ ὑπομνήματα παρὰ τῶν ταχυγράφων τῶν ὄντων ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις καὶ τῶν τὰ γράμματα διὰ χειρὸς πεπιστευμένων· νυνὶ δὲ μετὰ πάσης ἐννοίας ἀπαγγελῶ ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντα καθὼς ἔστιν.

Αὕτη ἡ ἁγία Μαρίνα γέγονέ τινος ὀνόματι Αἰδεσίου ἱερέως τῶν δαιμόνων ὑπάρχοντος μία καὶ μονογενὴς θυγάτηρ· ἣν γεννηθεῖσαν εὐθὺς παρέδωκεν αὐτὴν εἰς ἀνατροφὴν ἀπὸ σημείων δεκαπέντε τῆς πόλεως Ἀντιοχείας. ἥτις αὐξήσασα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς τροφοῦ κατέμενεν. μετὰ δὲ τὸ τελευτῆσαι τὴν μητέρα τῆς ἁγίας Μαρίνης ἔτι πλείονα τιμὴν εἶχεν παρὰ τῆς ἀναθρεψάσης αὐτήν, ὅτι περ Χριστιανὴ ἦν· ὁ μέντοι πατὴρ αὐτῆς ἐβδελύττετο αὐτήν. ὀνομαστὴ δὲ ἦν τάχα ἐνώπιον τοῦ ἐπουρανίου πατρὸς καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μετὰ τὸ γενέσθαι οὖν αὐτὴν ἐτῶν δεκαπέντε καὶ προκόπτειν παρὰ τῇ τροφῷ ἀκούουσα τὴν ἄθλησιν τῶν ἁγίων μαρτύρων, ὅτι περ πολλὰ αἵματα ἐξεχύνετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις διὰ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ηὔχετο λέγουσα·

16 μου A ἑαυτοῦ B ‖ 17 ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ B ‖ 18 γράμματα A πράγματα B ‖ 19 ἐννοίας A· ἀληθειας B | ἀπαγγέλλω B ‖ 21 πάντα om B ‖ 22 ἡ ἁγία μαρινα A οὖν ἡ παναγία κόρη B | ὀνόματι post nomen proprium B | ἐδεσίου B αἰδεσίμου A ἐδυσίου P *Theodosii* interpres ‖ 23 μιερέως B, cf. Zahn ad Prochorum p. 113, 12. *qui erat gentilium patriarcha et idola adorabat* (*idolis seruiebat* C) interpres | μονογενὴς A μονογενὴσ αὐτῷ οὖσα B ‖ 24 ἣν A ταύτην B | εὐθυσ A | αὐτὴν εἰς ανατροφήν A εισ χωριον ἀνατρέφεσθαι B ‖ 25 σημειων ιε A δεκαπέντε σημείων B *stadiis quindecim* interpres ‖ 26 ἣ . . . 29 πατὴρ A αὐξηθησησ δέ αὐτησ καὶ γεναμένησ δωδεκαετοῦσ ἐτελευτησεν ἡ μητηρ αὐτῆσ ἠγάπα δὲ αὐτὴν πλεῖον ἡ τροφὸσ διὰ τὸ τὴν μρα αὐτησ τετελευτηκέναι καὶ δια ταῦτο ὁ πηρ B ‖ 28 πλει]ονα . . . αὐ[τὴν instaurant A[2] ‖ 30 τάχα . . . 33 τροφῷ A ἡ δουλη τοῦ θῦ μαρίνα Μετὰ δὲ το γενέσθαι αὐτὴν πεντεκαιδεκαετῆ χρόνον· B ‖ 34 ὅτι A καὶ ὅτι B | πολλὰ θαύματα ἐγίνετο ἐν B ‖ 35 δια τὸν . ηὔχετο A δι' αὐτῶν, ἐπεπόθει μαρτυριου ἀξιωθῆναι ἦν δὲ ἡ ἐλπὶσ αὐτησ εἰσ τὸν κν ἡμῶν ιν χν καὶ πεφωτισμένη ὑπηρχε τῇ ἐλπίδι τοῦ ἁγίου πνσ ηὔχετο δὲ οὕτωσ B

Δέσποτα φιλάνθρωπε, σὺ γινώσκεις τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων· δέομαί σου, ἐνίσχυσόν με κατὰ τοῦ ἐναντίου, ὅπως νικήσασα αὐτὸν πατήσω καὶ δόξαν ἀναπέμπω σοι | εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. αὕτη οὖν ὑπὸ τοῦ ἁγίου 133r πνεύματος πεφωτισμένη ὑπῆρχεν, καὶ πᾶσα ἡ διάνοια αὐτῆς πρὸς κύριον ἦν

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις περιῆγεν Ὀλύβριος ὁ ἔπαρχος, καὶ ἦν ἐρχόμενος ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τὴν Ἀντιοχέων πόλιν θλίβειν τοὺς τῷ θεῷ ἀνατεθειμένους, ὅσους εὕρισκε Χριστιανούς· ἡ δὲ ἁγία παρθένος Μαρίνα ἀπήρχετο μετὰ τοῦ ποιμνίου τοῦ γονικοῦ ἅμα ἄλλοις κορασίοις, καὶ ἐξωμοιοῦτο τῇ μητρὶ τοῦ μακαρίου Ἰωσήφ· περιῆγεν δὲ ὁ ἀνομώτατος καὶ εἰδωλολάτρης ἔπαρχος Ὀλύβριος ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καθεζόμενος ἐπὶ ῥαιδίου, καὶ ἰδὼν τὴν μακαρίαν κόρην εὐμορφοτάτην οὖσαν τῷ προσώπῳ προσέταξεν κρατηθῆναι, λέγων ὅτι Ἐὰν ἐλευθέρα ἐστίν, κρατήσω αὐτὴν ἐμαυτῷ εἰς γυναῖκα· εἰ δὲ δούλη ἐστί τινός, δίδωμι αὐτῆς τὸ τίμημα καὶ κτῶμαι αὐτὴν παλλακίδα· πάνυ γὰρ ὡραία ἐστὶ τῷ κάλλει. καὶ ὡς ἤρξαντο κατέχειν αὐτὴν οἱ πεμφθέντες, ἡ τοῦ Χριστοῦ νύμφη ἤρξατο προσεύχεσθαι καὶ λέγειν· Μὴ ἐγκαταλίπῃς με, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ μὴ ἐάσῃς τὴν ψυχήν μου φθαρῆναι· καὶ μὴ καταπατησάτωσαν τὴν ψυχήν μου, Χρι-

37 τῶν ἀνθρώπων deleuit A² ‖ 38 καταπατήσω et ἀναπέμψω B
135r 1 ὑπὸ A τῇ χάριτι B ‖ 2 ὑπῆρχεν πᾶσα δὲ ἡ ἐλπὶσ αὐτῆσ ἦν εἰσ τὸν κν καθὼσ προείρηκα B ‖ 4 ἐν ταῖς ἡμ οὖν ἐκ B | Ὀλυμβριοσ P *oliberius* M constanter ‖ 5 καὶ ἦν om B ‖ 6 θλίβειν καὶ βασανίζειν B | ἀνακειμένους B fort genuinum ‖ 8 ποιμνίου . 9 ἰωσὴφ A ποιμνίου τῆς μρσ μετὰ καὶ ἄλλων κορασίων ἐξομοιουμένη τῇ μρι καὶ ἀνακαινιζομένη τῷ πνι B | *oues nutricis suae* interpres ‖ 9 ἐξομοιοῦντο A | cf Genes. 29, 9 ‖ 10 δὲ] τε A οὖν καθὼσ εἴρηται B ‖ 11 ῥεδίου B ῥεδίου an ῥεδίῳ A incertum cf Fleckeisenus *Fünfzig artikel* p 26 ‖ 12 κόρην . . . 14 αὐτὴν pleraque instaurauit A² | κόρην A κόρην μαριναν B ‖ 13 κρατηθῆναι αὐτὴν λέγων B | ὅτι A ὅτει περ B | ἐὰν A ἐὰν ἡ (omisso ἐστὶν) B ‖ 15 κ . . μαι αὐτὴν A¹ ἤτω μοι αὐτὴν (uolebat αὐτὴ) εἰς A² ἔσται μοι εἰς B ‖ 16 ὡροῖα A | κάλλει A βασιλεῖ B ‖ 17 τοῦ A. νέα B ‖ 18 ἤρξατο . . λέγειν A προσήυχετο λέγουσα B | ἐγκαταλείπῃς A ‖ 19 τ[ὴν] cum rasura A² ‖ 20 καταποντησάτωσαν B | τὴν . . χε A. οἱ ἐχθροί σου τὴν πίστιν τῆσ δούλησ σου B

στέ· καὶ μὴ ῥυπωθείησαν αἱ ἀκοαί μου, μηδὲ ἀλλαγείη ἡ σύνεσίς μου εἰς πηλὸν ἰλύος· καὶ μὴ σαλευθῇ ἡ σπουδή μου παρὰ τοῦ δεινοῦ πολεμιστοῦ καὶ μισοκάλου δαίμονος· ἀλλ' ἀπόστειλόν μοι ἐξ ὕψους ἁγίου σοῦ τὴν σοφίαν ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἵνα στηριχθῶ τῇ δυνάμει σου καὶ ἀφόβως στῶ καὶ δῶ λόγον κατὰ τὴν ἐρώτησιν τοῦ τυράννου· ἤδη γὰρ ὁρῶ ἐμαυτὴν ὡς πρόβατον ἐν μέσῳ λύκων, καὶ εἰμὶ ἀνὰ μέσον τῶν θρησκευόντων ὡς στρουθίον μονάζον καὶ ὥσπερ ἰχθύς ἐν μέσῳ δικτύων τῶν ἁλιευόντων· ἐλθὲ οὖν Χριστὲ καὶ λύτρωσαί με.

καὶ ἀνήγγειλαν ταῦτα οἱ στρατιῶται τῷ ἐπάρχῳ λέγοντες· Ἡμεῖς οὐ δυνάμεθα φυλάττειν ταύτην τὴν κόρην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς ἡμετέρας θρησκείας· αὕτη γὰρ ἰσχυρὸν θεὸν κηρύττει. ὁ δὲ ἔπαρχος ταῦτα ἀκούσας ἐταράχθη, καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ῥαίδιον αὐτοῦ καὶ προσαχθῆναι αὐτῷ τὴν ἁγίαν Μαρίναν. καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰπέ μοι νῦν· σὺ ποίου γένους ὁρμᾶσαι; ἡ δὲ ἀπεκρίθη·
133v Πρῶτον μὲν | Χριστιανή εἰμι, ἔπειτα ἐλευθέρα. ὁ δὲ ἔπαρχος εἶπεν· Καὶ τί σοι ὄνομά ἐστιν; ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν· Μαρίνα ἐστὶ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ἔπαρχος εἶπεν· Ποῖον θεὸν σέβῃ; Μαρίνα λέγει· Ἐγὼ ἐπικα-

22 ἴλυς ὁ πηλὸς ὁ κα[θα]ρός· ὕλις ὁ ἀκά[θαρ]τος καὶ ὀδωδώς. SCHOLION

21 μὴ δὲ A καὶ μὴ B | ἀλλαγῇ B || 22 μου A μου καὶ μὴ ἀπορρίψησ τὴν πίστιν μου B || 24 ἀλλὰ B | μοι A με B | σου τὴν A θρόνου σου τὴν σὴν B || 26 δῶ A ἀποδώσω B | τοῦ A τοῦ ἀνοσιου B || 28 καὶ εἰμὶ — 30 ἁλιευόντων A καὶ ὡσ στρουθίον εἰσ τὴν παγίδα τῶν θηρευόντων καὶ ὡσ ἰχθυν ἐν δικτυω B || 30 οὖν χε A κε ιυ B | με A με ἀπὸ πάντων ὧν ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸσ εἰσ ἐμέ B || 31 καὶ ἀκουσαντεσ ταῦτα οἱ στρατιῶται ἀνήγγειλαν τῷ B || 33 διότι B | κηρυττει γὰρ ἰσχυρὸν θν ιν χν B sine αὕτη || 34 ἔπαρχοσ B. ἔπαρχος ὀλύβριος A | ἀκούσασ ταῦτα B || 35 ἐκέλευσε B | . . . . . τὸ ῥέδιον . . τοῦ A atramento obliteravit marginique στῆναι τῷ ἅρμα adscripsit A² στῆναι τὸ ῥέδιον B || 36 μαρίναν A κόρην B || 37 νῦν om B

133v 1 δὲ om B || 2 εἶπεν B εἶπεν αὐτῇ ποίας θρησκείας ὑπάρχεις A sed cf. u 4 | τί σου τὸ ὄνομα B sine ἐστίν || 3 καὶ εἶπεν ὀλυβρίῳ τῷ ἐπάρχῳ A glossema respuit B | δὲ post ὁ om B || 4 λέγει A, εἶπεν B

λοῦμαι τὸν κτίστην τῶν ἁπάντων θεόν, καὶ πιστεύω εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν δύναμιν τὴν ἀληθῆ καὶ ἄρρηκτον. ὁ ἔπαρχος εἶπεν· Οὐκοῦν καὶ αὐτὴ ἐπικαλῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ Γαλιλαίου; Μαρίνα εἶπεν· Ναί, ἐπικαλοῦμαι, ἐάν περ ἀξία τυγχάνω, τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως λυτρώσηται τὴν δούλην αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἔπαρχος προσέταξεν τηρεῖσθαι αὐτήν, ἄχρις ἂν παραγένηται ἐν τῇ πόλει καὶ ἀγάγῃ θυσίαν τοῖς εἰδώλοις. καὶ εἰσελθὼν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐποίησεν τὰ ἀκάθαρτα ἔργα καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἐπαίνους ἀνήγαγε κατὰ δύναμιν. καὶ τῇ ἑξῆς παρόντος παντὸς τοῦ λαοῦ καθεσθεὶς ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν εἰσαχθῆναι τὴν ἁγίαν κόρην. εἰσελθούσης δὲ αὐτῆς θεασάμενος αὐτῆς τὸ κάλλος ὠλιγοψύχησεν αὐτοῦ ἡ καρδία, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Γινωσκέτωσαν οἱ θεοί, ὅτι ἐλεῶ τὸ νέον τῆς ἡλικίας σου· ὅθεν πείσθητί μοι καὶ θῦσον τοῖς θεοῖς, καὶ πολλὰ χρήματα παρέξομαί σοι καὶ καλῶς σοι ἔσται ὑπὲρ πάσας τὰς ἡλικιώτιδάς σου. καὶ εἶπεν Μαρίνα· Γινωσκέτω ὁ πάντων θεὸς ὁ ποιήσας πᾶν πνεῦμα, ὅτι οὐ δύνασαί με πεῖσαι, καὶ οὐκ ἂν παρασαλεύσαις μου τὴν ἁγνείαν οὐδὲ εἰς τὸ κατὰ διάνοιαν συν-

5 τὸν A: τὸν θν πρα τὸν B | θν A: καὶ τὸν κν ἡμῶν ιν χν B, sed cf. u. 8 ‖ 6 αὐτὴν A: αὐτοῦ B ‖ 7 ἄρρητον B ‖ 8 γαλιλαίου A: ναζωραίου B: illud etiam ante imp. Iulianum opprobrium erat Christianorum cf. Arriani diss. Epict. IV 7, 6 ‖ 9 ἐπικαλοῦμαι A: ἐπικ. τὸ ὄνομα τοῦ κυ μου ιυ χυ B | τυγχάνω ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα τοῦ κυ μου ιυ χυ A: τυγχάνω B ‖ 10 ὅπως A: ἵνα B | αὐτοῦ] αὐτοῦ τὴν ἐλαχίστην A: αὐτοῦ ἐκ χειρός σου καὶ τοῦ πρς σου τοῦ διαβόλου B ‖ 11 ὁ δὲ A: τότε ὁ B | αὐτὴν τηρεῖσθαι B | αὐτὴν πάλιν A ‖ 12 καὶ ἀναγάγῃ B ‖ 13 ἐν τῇ ἀντιοχέων πόλει B | ἐποίησεν. ἔργα A: προσήγαγε τὰσ θυσίασ τοῖσ εἰδώλοισ B nec plura interpres ‖ 14 τοῖς βασιλεῦσιν: ludos Francicos respicit saeculo IV ab idibus Iulis per plures dies celebratos, cf. Mommsenus CIL I p. 397 | ἀνήγαγε. τῇ A: καὶ ἐπηνίκια ἀνήγαγεν. τῇ δὲ B ‖ 15 ἑξῆσ προκαθίσασ ἐπὶ του β. ἐπιπαντόσ του πλήθουσ ἐκέλ B ‖ 16 ἀχθῆναι B ‖ 17 alterum αὐτῆς post κάλλος B | ὠλιγοψύχησε καὶ εἶπεν· γιν. B ‖ 19 ὅτι A: ὦ κόρη ὅτι περ B ‖ 20 παρέξομαί σοι A: ἕξησ παρεμοῦ B | *et bene tibi erit super omni familia mea* M om C ‖ 21 ἡλικιώτιδας A: συνηλικάσ B ‖ 22 ὁ τῶν πάντων δεσπότησ θσ B ‖ 23 δυνησῃ B ‖ 24 οὐδὲ. 25 σοι A: εἰς τοῦτο γὰρ προέθέμην τὴν ψυχήν μου B

θέσθαι σοι· ἤδη γὰρ ἐγὼ ἀληθῶς θύω τῷ μεγάλῳ καὶ ἁγίῳ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, τὴν λογικὴν λατρείαν, ἐν εἰρήνῃ αὐτὸν δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Ὀλύβριος ἔπαρχος εἶπεν· Εἰς πολλὴν θλίψιν περιπεσεῖν ἔχεις καὶ εἰς φοβερὰ κολαστήρια, καὶ τὰ μέλη σου ἐκεῖνα τὰ τρυφερὰ κατακοπήσονται ὑπὸ σιδήρου καὶ τὸ πῦρ τοῦ θυμοῦ μου μαρανεῖ σε· ἐὰν δὲ πεισθῇς μοι καὶ θύσῃς τοῖς θεοῖς, τὸ σῶμά σου ἐκεῖνο τὸ τρυφερὸν ἔσται μοι ποθεινόν, καὶ παρόντων πάντων ὁμολογήσω σε ὅτι ἔσῃ ἀνάπαυσις τῆς ἐμῆς ψυχῆς, καὶ λαμβάνω σε ἐμαυτῷ εἰς γυναῖκα διὰ τὸ κάλλος σου, καὶ ἐλευθερωθήσῃ ἐκ τῆς ὀργῆς τοῦ θυμοῦ μου. Μαρίνα λέγει· Μὴ νομίσῃς με ἀδικεῖν
[134r] δύνασθαι· | οὐ γὰρ τὰς βασάνους σου φοβηθήσομαι, διότι ἡ ψυχή μου ἐστήρικται ἐν κυρίῳ· ἡ γὰρ σωματική μου εἰκὼν ἀπὸ τοῦ χοὸς τῶν ὑδάτων ἐστίν, τὸ δὲ πνεῦμά μου ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν. διὸ παραδίδωμι τὸ σῶμά μου εἰς τὰς βασάνους σου, ὅτι περ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ λόγος αὐτοῦ ἐκ τῶν παντοδυνάμων κόλπων τοῦ πατρὸς ἀποσταλεὶς οὐκ ἐφείσατο τοῦ ἰδίου σώματος οὗπερ ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας, ἀλλὰ παρέδωκεν αὐτό, σῶσαι θέλων τοὺς σύμπαντας. εἰ οὖν ὁ θεὸς τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, διὰ τί

25 γὰρ A] οὖν B | θύσω τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ B ‖ 27 αἰῶνασ τῶν αἰώνων B | ὀλύβριος A] ἀκούσασ δὲ ταῦτα ὁ B ‖ 28 πολλὴν ... 29 κολαστήρια A] πολλάσ θλίψεισ καὶ βαρεία κολαστηρια ἐμπεσεῖν ἔχεισ B ‖ 30 σιδήρων B ‖ 31 μαρανεῖ σε A] σὺ ἐκφεύξῃ B | 32 ποθεινόν] καὶ πάσῃ δόξῃ τιμησω σε καὶ B ‖ 33 ὁμολογήσω σε publice declarabo te scil. sponsam; sententiam ὅτι ... ψυχῆς interpres non legit: *ecce ante omnes tibi dico, et accipio te mihi in coniugium* M | ὅτι B] ὅτι περ A ‖ 35 κάλοσ B ‖ 36 λέγει A: εἶπεν B | με ... 1 φοβηθήσομαι A] ἀνόσιε διὰ τῶν ἀπειλῶν σου ἐκφοβεῖν με· B

134r 2 ἐστερέωται B | ἡ γὰρ ... 4 παραδίδωμι A] εἰ (l. ἡ) γὰρ εἰκὼν τοῦ σώματόσ μου ἐστὶν ἀπὸ τοῦ χοοσ τῆσ γῆσ· ἡ δὲ ψυχή μου ἐκ τοῦ πνσ ἐστιν δημιουργηθεῖσα τοῦ θυ καὶ παραδώσω B ‖ 5 θυ καὶ A] θυ ὁ ὢν B ‖ 6 πατρὸσ B] πρσ αὐτοῦ A ‖ 7 οὗπερ B] ὅπερ ποιήσας A ‖ 7 ἐκ ... 8 μαρίας A] ἀπὸ μαρίασ τῆσ παρθένου B ‖ 8 αὐτό] αὐτῷ B ἑαυτὸν A ‖ 9 τὰ συμπαντα B | ὁ θσ B, ὁ θσ ὁ δυνατὸσ A ‖ 10 αὐτὸν] καὶ πάλιν αὐτὸσ ὁ υσ διὰ τὸ θέλειν σῶσαι τὰ σύμπαντα παρέδωκεν ἑαυτόν· διατί A

ἐγώ οὐ παραδίδωμι τὸ σῶμά μου τὸ γήινον εἰς κόλασιν, ἵνα σωθῇ ἡ ψυχή μου.

τότε προσέταξεν Ὀλύβριος ἀποδυθῆναι αὐτὴν καὶ τεθῆναι ἐπὶ σκαμνίῳ καὶ ῥάβδοις αὐτὴν τύπτεσθαι. τείναντες οὖν αὐτὴν οἱ σαρκοβόροι ἐπὶ τοῦ σκάμνου ἐβασάνιζον. ἡ δὲ ἁγία ὅλως οὐκ ᾐσθάνετο τῶν βασάνων, ἀλλ' εἰς τὸν οὐρανὸν ἀτενίσασα ἔλεγεν· Ἐπὶ σοί, κύριε, ἤλπισα· μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα· μηδὲ καταγελασάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου· καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν· ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, καὶ λύτρωσαί με ἀπὸ συνεδρίου ματαιότητος τῶν ἀσεβῶν, μή ποτε αἰφνιδίως τρωθῇ ἡ ψυχή μου· μὴ ἐγκαταλίπῃς με, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἵνα μὴ ἡ σύνεσίς μου ἀλλαγῇ· βοήθησόν μοι, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ λύτρωσαί με, ὅτι διὰ σὲ ταῦτα πάσχω. καὶ ταῦτα εἰπούσης αὐτῆς ἤρξαντο οἱ δήμιοι τύπτειν αὐτὴν ἐπὶ πλεῖον, ὁ δὲ κῆρυξ ἔλεγεν αὐτῇ· Θῦσον λοιπὸν τοῖς θεοῖς. ἐπ' ἀληθείας δὲ ἦν ἡ ἁγία τρυφερὰ σφόδρα, καὶ πάνυ κατεκόπτετο τὸ σῶμα αὐτῆς ὑπὸ τῶν ῥάβδων καὶ πολὺ αἷμα ἔρρει ἀπ' αὐτῆς, ὥστε τοὺς ἐκεῖ παρεστῶτας δακρύειν πικρῶς· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἔλεγον αὐτῇ· Ὦ κόρη, ποταπὸν κάλλος ἀπόλλεις διὰ τὴν ἀπείθειάν σου, διότι ὁ δικαστὴς θυμώδης ἐστὶν καὶ ἀπολέσαι σε ἔχει καὶ ἆραι τὸ μνημόσυνόν σου ἀπὸ τῆς γῆς. πάνυ οὖν πονεῖ ἡμῖν διὰ σέ, ὅτι

11 εἰς] διὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυ μου ιυ χυ εἰσ B ‖ 13 ὀλύβριος .. σκαμνίῳ A: ὁ ἔπαρχοσ ἐκδυθεῖσαν αὐτὴν ἐπιτεθῆναι ἐν σκάμνῳ B. *tunc iussit Olibrius quaestionariis suis in aere eam suspendi et uirgis subtilibus caedi* C, similiter M ‖ 14 τείναντες ... 15 ἐβασάνιζον om B ‖ 16 ἡ δὲ A: τυπτομένη δὲ ἡ B | ᾐσθετο B ‖ 17 ἔλεγεν A: ηὔχετο λέγουσα B ‖ 19 *qui sustinent propter nomen tuum* M ‖ 20 ἐπεμὲ κε καὶ B ‖ 21 prius με om B | ματαιότητος om B: cf. psalm 25, 4 οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος, καὶ μετὰ παρανομούντων οὐ μὴ εἰσέλθω ‖ 23 ἐγκαταλείπῃς A ‖ 24 μοι] με B ‖ 27 ἔλεγεν αὐτῇ A: ἐπεφώνει· μαρίνα B fortasse genuinum | λοιπὸν om B | ἐπ' .. 28 ἁγία A: ἡ δὲ ἁγία ἦν B ‖ 28 πάνυ om B ‖ 29 καὶ τὸ αἷμα ἐξεχεῖτο ἐπ' B ‖ 32 caue ἀπολεῖς conicias | ἀπειθειάν A: ἀπιστίαν B ‖ 33 ἐστὶ B ‖ 34 πάνυ οὖν A: καὶ B

ὁρῶμέν σε ἄκακον οὖσαν. ἡ δὲ ἁγία Μαρίνα εἶπεν αὐτοῖς· Ὦ πάσης κακίας ἑταῖροι, ὦ ἀναίσχυντοι, ὦ πάν-
134v των | τῶν κακῶν ἐνθυμηταί, διά τί οὕτως ὑπολαμβάνετε; τό ἁπαλὸν τοῦ σώματός μου ἐάν περιφθαρῇ, πιστεύω εἰς τὸν τῶν ἁπάντων κτίστην θεόν, ὅτι πολλαὶ ψυχαὶ σωθήσονται δι' ἐμοῦ καί ἀπενεχθήσονται πρὸς τὸν θεόν μου· τούτοις δε οὐ πεισθήσομαι οὐδὲ θύω. τοτε ἀποστραφεῖσα τῷ ἐπάρχῳ λεγει· Ποίει ὃ θελεις καί εἴ τι δἂν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἀρεστόν ᾖ καί τῷ πατρί σου τῷ Σατανᾷ. ἐγώ γάρ ἔχω τὸν ἐνδυναμοῦντά με Ἰησοῦν Χριστόν. τότε ὁ ἔπαρχος πλησθεὶς θυμοῦ ἐκέλευσε λάμναις σιδηραῖς καθηλωθῆναι αὐτὴν καὶ ξέεσθαι κρεάγραις σιδηραῖς. καί ὡς ἐκύκλωσαν αὐτὴν οἱ σαρκοβόροι μετὰ τῶν κρεαγρῶν, ἡ ἁγία Μαρίνα ἀναβλέψασα εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν Ἐκύκλωσάν με οἱ ἐχθροί μου καί οἱ βουλόμενοί μοι κακὰ ἀσεβεῖς ἐγκάθετοί μου εἰσιν. αὐτὸς δὲ κύριε ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καί ἐλέησόν με· καί δός μοι δύναμιν καί ἔμπλησόν με τῆς σοφίας σου, καὶ ἐξομολογήσεταί σοι ἡ γῆρυς Μαρίνης τῆς σῆς δούλης. καί δός μοι τὴν δυναμιν τοῦ ζωοποιοῦ σου πνεύματος, ὅπως δυνηθῶ ἀντιστῆναι τῷ ἐχθρῷ μου τῷ

35 ἁγία om B | 36 κακίας συνεργοὶ καὶ ἀναίσχυντοι καὶ παντὸσ δόλου μέτοχοι· ὦ B

134v 1 ἐνθυμηταὶ B: ἐνθυμηταὶ ανοι A | διότι B | ὑπολαμβάνεται B ‖ 2 τὸ γὰρ ἁπαλὸν B | ἐὰν φθαρῇ B ‖ 3 τῶν om B ‖ 5 θύσω B | ἀποστραφεῖσα om B et interpres ‖ 6 εἴ τι AB conicias ὅ τι | δ' ἂν A om B cf Fleckeiseni annal. 1878 p 66 sq ‖ 7 σατανᾷ A: διαβόλῳ B ‖ 8 Ἰησοῦν om B ‖ 9 *iussit eam (in aere* add M) *suspendi et cum ceruarum unguibus carnis eius disrupit* C (*cum uirgulis acerbissimis carnes eius disrumpi* M) | λαμναις cf. Baronius ad Martyrol rom mai 18 *b* p 212 | κατηλωθῆναι B ‖ 10—12 ὡσ ἤρξαντο οἱ δήμιοι βασανίζειν αὐτὴν ἀναβλέψασα εἰσ B cf gl. Philox '*carnifex* δήμιος, σαρκοβόρος', idem glossema infra 1 23 etiam codicem A obsidit ‖ 14 εἰσίν A: ἐγένοντο B. cf Hiob 19, 12 ταῖς ὁδοῖς μου ἐκύκλωσάν με ἐγκάθετοι ‖ 15 μοι δύναμιν καὶ σοφίαν ἵνα ἐξομολογήσομαί σοι ἐγὼ ἡ ἁμαρτωλὸσ δούλη σου B ‖ 16 ἡ γῆ μαρίνης A (γῆρυς) suppleui uocem inter λέξεις ῥητορικὰς receptam in Bekkeri anecd Gr. p 232, 16 ‖ 17 δός ... τοῦ A: παρελεύσεται ἡ ἀπιστία καὶ ἔλθη πρός με ἡ βοήθεια τοῦ B unde fort. βοήθειαν pro δύναμιν scribendum ‖ 18 ἵνα ἀντιστῆν* δυνηθῶ B cum littera erasa

διαβόλῳ τῷ σχολάζοντι κατ' ἐμοῦ, καὶ νικήσασα αὐτὸν ἔλθω ἐνώπιον σοῦ καὶ στῶ μετὰ τῶν ἐκ δεξιῶν σου καὶ παρρησίαν λήψομαι μετὰ τῶν τὴν παρθενίαν ἀμίαντον τηρησάντων, ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. οἱ δὲ σαρκοβόροι [δήμιοι] ἔξεον τὰς πλευρὰς αὐτῆς. ὁ δὲ ὠμότατος καὶ ἀναιδὴς ἔπαρχος μετὰ τῆς χλαμύδος ἔκρυβεν τὴν ὄψιν καὶ τὸν νῶτον ἀπέστρεφεν πρὸς αὐτήν· καὶ πάντες οἱ ἐκεῖσε ἑστῶτες ἐθαύμαζον ὁρῶντες τὸ σῶμα αὐτῆς διαφθειρόμενον. Ὡς δὲ ὑπεχώρησαν οἱ ὑπηρέται βασανίσαντες αὐτήν, εἶπεν αὐτῇ ὁ ἔπαρχος· Ἕως πότε Μαρίνα οὐκ ἐλεεῖς σεαυτήν, ἴδε λοιπὸν καὶ τὸ σῶμά σου διεφθάρη. εἶξον καὶ θῦσον, ἐπεὶ βασανισθήσῃ ἕως θανάτου, ἐὰν μή μου ἀνάσχῃ. Μαρίνα εἶπεν πρὸς ταῦτα· Ὦ χοῖρε καὶ κύον ἀναιδής, γνῶθι ὅτι οὐ μὴ ἐλεήσω τὸ σῶμά μου, ἀλλὰ παραδώσω αὐτὸ τοῖς βασανιστηρίοις, ἵνα τὴν ψυχήν μου ἐστεφανωμένην ἀνενέγκω εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Καὶ ταῦτα εἰπούσης αὐτῆς ἦν ἑβδόμη ὥρα τῆς ἡμέ-

19 αὐτὸν ἔλθω εἰσ τὴν σὴν ἀνάπαυσιν ἵνα πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἔλθω ἐνώπιον σου καὶ στῶ A, ubi πρόσωπον πρὸς πρόσωπον glossema aduerbii ἐνώπιον interpolationis origo fuit αὐτὸν καταισχυνω καὶ ἔλθω καὶ στῶ ἐνώπιον σου κε B | 20sq. καὶ νικήσασα παρρησίαν A caret glossemate B cf l. 15 || 21 λήψομαι 22 τηρησαντων A δω ταισ τὴν παρθενίαν φυλαττουσαις B || 22 τῶν αἰώνων om B || 23 σαρκοφάγοι B | δημιοι glossema, cf supra l. 11 || 24 αὐτῆς ante 23 τὰς B | ὠμὸς B || 25 ἔκρυβε et ἀνέστρεφε B || 26 πάντεσ οἱ παρεστῶτες ἐθαύμασαν B || 27 αὐτῆσ τὸ κάλλιστον ὑπὸ των βασάνων διαφθ B || 28 βασανίζοντεσ B || 29 ὕπαρχοσ B | αὐτὴν B || 30 εἶξον 24, 11 προσέταξεν licentissime B mutata sic dedit καὶ νῦν εἶξον καὶ θῦσαι θέλησον ἵνα κερδάνησ τὰς υπολοίπουσ βασάνουσ ἐὰν δὲ μή μου ἀνάσχῃ πάλιν βασανισθήσῃ ἕωσ θανάτου μαρίνα εἶπεν χοῖρε καὶ κοῖον ἀνεδέστατε ἐὰν ἐλεήσω μου τὸ σῶμα καὶ μὴ παραδώσω αὐτὸ τοῖσ βασανιστηρίοισ πῶσ ἡ ψυχη μου ἔχει στεφανωθῆναι ἐν τῇ βασιλεια των οὐρανῶν βασανισθείσησ δὲ αὐτῆς ἕωσ ὥρασ ἑβδόμησ πάλιν προσέταξεν || 31 μου ἀνάσχῃ ut Plato Protag p 323a ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται commonefacit mainmoni p 20, 33 propositi || 32 κύων ἀναιδή· A correxi coll Choerob. dict p. 163, 11 sq. || 36 igitur septima hora diei legitimum illo tempore iudicis finem imponebat, cf. cod Theod ι 16, 13 cum Cuiacio obss vi 34

135r ρας καί προσέταξεν ὁ ἔπαρχος | ἀπαχθῆναι αὐτήν ἐν τῇ φυλακῇ. καί ἦν κατά μόνας εὐχομένη και λέγουσα· Ὁ θεὸς ὁ τάξας δίκην ἀνεκλάλητον, καί ἀπό προσώπου σου τρέμουσι πάντες οἱ αἰῶνες, τρέμουσι δὲ καὶ πᾶσαι αἱ ἐξουσιαι, σύ εἶ ὁ τῶν νηστευόντων καί προσευχομένων καὶ ἑαυτους ταπεινούντων διά σέ πάντων τουτων πατήρ· ἐπίβλεψον ἐπί την δούλην σου, ὅτι μονη εἰμί, και κελευσόν μοι, ὅπως ἴδω τόν ἐχθρόν μου τόν πολεμοῦντά με. καί αὐτός, κύριε, καταδίκασον αὐτὸν ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς, διότι οὐδὲν ἠδίκησα αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ὑπάρχεις κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν· καὶ οὕτως κρῖνον ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και τοῦ διαβόλου. ἴδε, κύριε, ὅτι ἐν πολλῇ θλίψει καὶ ἀδημονίᾳ ὑπάρχω καί τῇ ἀνάγκῃ στένω· καὶ αὐτός, κύριε, μή με ἐγκαταλίπῃς καὶ μή ἀποστῇς ἀπ᾽ ἐμοῦ, διότι τό σῶμά μου καί τήν ψυχήν διά τό ὄνομά σου παρέδωκα. καί νῦν κύριε, μή συγχωρήσῃς με ἀπολέσθαι, καί μή μιανθῇ τὸ σῶμά μου καὶ το πνεῦμά μου, ὅτι σὺ εἶ, κύριε, ὁ θεὸς ὁ φυλάττων με, ὁ ὢν εὐλογητός εἰς τούς αἰῶνας, ἀμήν.

[Θεότιμος δὲ ἦν ὁ τρέφων αὐτὴν διὰ τῆς θυρίδος ἄρτον καί ὕδωρ μόνον.]

Μετά δὲ τήν τελείωσιν τῆς εὐχῆς ἐγένετο ἐν τῷ τό-

135r 1 ἀπενεχθῆναι B | εἰσ τὴν φυλακὴν ἦν δὲ καταμόνασ ἐν τῇ φυλακῇ εὐχ B || 3 δικην A κρίσιν B | ἀνεκλ ἔσεσθαι καὶ B || 4 τρέμουσι . . 6 πατηρ A φρίττουσιν πάντεσ ἄνοι δικαιοι καὶ φόβω συνέχονται ταπεινοῦντεσ ἑαυτοὺσ ἐν υμνωδίαισ καὶ προσευχαῖσ περ πάντων B ubi notatu dignum quo modo uox gnostica οἱ αἰῶνες abolita sit | *omnia saecula et in eis habitantes* (*et inhabitantes* C) interpres || 5 sq *desperatorum spes, pater orphanorum et iudex uerus, lumen de lumine* CM || 7 ἐπὶ A ἐπεμὲ B | ὅτιπερ B | μοι om B est datiuus commodi || 8 με A πρόσ με B cf Wurmius comm. in Dinarch (or 1 36 p 29 R) p 70 sq aegre desideres αὐτόν 'ut uideam aduersarium ipsum, non solum eius ministros, qualis Olybrius est' qua re scripserim με καὶ αὐτόν, κυριε καταδικασον || 9 ἐν τοῖς . . . 10 αὐτόν om B || 10 κριτὴσ υπάρχεισ B || 11 καὶ αὐτὸσ κρίνον B || 14 ἐγκαταλείπησ AB || 15 ψυχήν μου B, corr rec A | και νῦν κε om B || 16 ἀπολέσθαι A ἀποδοκιμασθῆναι B || 17 ὅτι συ . . . 18 εὐλογητὸς A υπὸ τοῦ μιαροῦ δαίμονοσ ἀλλ᾽ αὐτὸσ φύλαξον τὴν ψυχήν μου κε ὅτι εὐλογητὸσ εἶ B || 19 ὁ om B || 20 sq ἄρτω καὶ ὕδατι μόνω ἔμεινε δὲ ἐν τῶ αυτῶ τόπω μετὰ δὲ τὴν προσευχὴν τῆσ ἁγίασ κόρησ ἐγένετο B de interpolatione dixi supra p 12

πω ἐκείνῳ σεισμὸς μέγας, καὶ ἐσαλεύθη τὸ δεσμωτήριον καὶ ἐξαίφνης ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γωνίας δράκων μέγας καὶ φοβερὸς σφόδρα, ποικίλος τῇ χρόᾳ· ἡ δὲ θρὶξ αὐτοῦ καὶ τὸ γένειον ὥςπερ χρυσὸς ὑπῆρχεν· οἱ δὲ ὀδόντες αὐτοῦ ἐξήστραπτον, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὅμοιοι μαργαρίτῃ ὑπῆρχον· ἐκ δὲ τῶν μυκτήρων αὐτοῦ ἐξεπορεύοντο φλὸξ πυρὸς καὶ καπνὸς πολύς· ἡ δὲ γλῶσσα αὐτοῦ ἦν ὡς αἷμα· περὶ δὲ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ὄφεις εἰλιγμένοι· οἱ δὲ κανθοὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἦσαν ὡς ἄργυρος. καὶ οὗτος ἔστη ἐν μέσῳ τῆς φυλακῆς κράζων καὶ συρίζων· ἔτρεχεν δὲ κύκλῳ Μαρίνης μετὰ γυμνῆς ῥομφαίας, καὶ ὁ συριγμὸς αὐτοῦ ἐποίησεν δυσωδίαν δεινὴν ἐν τῇ φυλακῇ· ἡ δὲ ἁγία παρθένος ἐγένετο ἐν μεγάλῳ φόβῳ, καὶ συνετρίβοντο αὐτῆς τὰ ὀστᾶ καὶ ἐνήλλασσεν αὐτῆς ἡ ὄψις. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου ἐληθάργησε τὴν εὐχήν· κατὰ δὲ τὴν αἴτησιν αὐτῆς ὁ κύριος ἐποίησεν καὶ ἔδειξεν αὐτῇ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἀντίπαλον πάντων τῶν ἀνθρώπων. καὶ κλίνασα γόνυ ἤρξατο εὔχεσθαι καὶ λέγειν· Θεὲ ἀόρατε, οὗ ἀπὸ προσώπου θάλασσα | καὶ βυθὸς ξηραίνεται, αὐτὸς εἶ ὁ 135v θέμενος ὅρια τῷ Ἅιδῃ· ὁ λύσας τὸν δεσμὸν τῆς γῆς,

23 καὶ . . . μέγας A: καὶ αἰφνιδίως ἐκ τησ γωνιας του δεσμωτηρίου ἐξεπιδησε δράκων μέγιστοσ B || 24 σφόδρα A: σφόδρα καὶ B | χρόα A: ἤδεα (i. e. ἰδέᾳ) B || 25 *dentes eius ut ferreae similis erat* (sic) *serre* C *uidebantur dentes eius ferrei* M || 27 ἐξεπορευετο B || 28 πολυσ B: πυρδσ denuo A || 29 αἷμα AB: conicias αἰχμή, sed latet nomen a u. ἱμᾶν declinatum cf. infra p. 27, 7 locis antiquitus corruptis: *lingua illius anhelabat* interpres | αὐτοῦ A: αὐτοῦ ἦσαν B | οἱ δὲ A: καὶ οἱ B || 30 cf. Hesych. κανθός: ὁ τοῦ ὀφθαλμοῦ κύκλος, exc. Stephani κανθοί *anguli oculorum*, gl. Cyr. κανθὸς ὀφθαλμοῦ *canthus angulus* || 31 οὗτος om B: fort. οὕτως || 32 ἔτρεχε . . . ῥομφαίας A: καὶ ἔτρεχε κύκλω τησ ἁγίασ μάρτυροσ B ceteris omissis || 33 συρισμὸσ B || 34 καὶ ἡ ἁγία ἐγένετο B | φόβω A: φόβω καὶ τρόμοσ ἐπέπεσεν ἐπ' αυτὴν B | συνέτριβον B || 35 ἐνήλασσεν A: ἐνηλλάσσετο B | 36 ἀπὸ δὲ . . . δὲ A: καὶ ὥσπερ ἐν ἐκστάσει γενομένη ἐλιθάργησε τὴν εὐχὴν καὶ τὴν αἴτησιν ἣν πρωην ἠτήσατο· ὁ δὲ κσ ἣν προσδεξάμενος αὐτησ τὴν πρασευχὴν καὶ κατὰ B qualia interpres legebat || 39 γόνυ A: τὰ γόνατα B

135v 1 προσωπου σου θαλ. καὶ ἄβυσσοσ ξηρ. B | εἶ κε ὁ B || 2 ὁ λυσασ . . . 3 σαλευθῇ om B et interpres

ὅπως μὴ σαλευθῇ· ὁ ταπεινώσας τὴν δύναμιν τοῦ μισοκάλου δράκοντος· ὁ δήσας τὸν Ἅιδην καὶ ἐλευθερώσας τοὺς ἐν αὐτῷ κεκλεισμένους· καὶ νῦν ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, καὶ μὴ συγχωρήσῃς ἀδικηθῆναί με ὑπὸ πονηροῦ δαίμονος· ἀλλὰ τὸ σὸν θέλημα γενέσθω, κύριε, ὅπως νικήσω τὴν τούτου φλόγα, ὃν οὐκ ἠπιστάμην ὁποῖος ἦν. καὶ τούτων λεγομένων ἐσύρισεν κατ' αὐτῆς ὁ δράκων παροξυνθεὶς σφόδρα· ἡ δὲ ἁγία δούλη τοῦ θεοῦ τὸν σταυρὸν ἐποίησεν ἐν τῷ μετώπῳ καὶ ἐν παντὶ τῷ σώματι αὐτῆς, καὶ μετὰ δακρύων ηὔχετο λέγουσα· Φυγάδευσον ἀπ' ἐμοῦ, κύριε, τοῦτον τὸν πονηρὸν λύκον καὶ λυσσῶντα κύνα καὶ τὴν τούτου δυσωδίαν. καὶ ἐλθέτω ἐπ' ἐμὲ τοῦ ἁγίου σου πνεύματος ἡ ἡδύτης καὶ ἡ χρηστότης. καὶ ταῦτα εἰπούσης αὐτῆς ἐχαλέπαινεν ἐπ' αὐτὴν ὁ δράκων, καὶ κρατήσας αὐτὴν ἔθηκεν τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ τε-
156v τραγώνου· | ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ ἦν κρεμαμένη ἐπὶ τὰ κάτω· καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ἦσαν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἔδραμον ἐκ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ ἐκ τῶν ὄφεων ἐκείνων οἳ ἦσαν ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἔχαναν τὸ στόμα τοῦ δράκοντος. ὃ δὲ ἔσυρεν πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἁγίαν κόρην καὶ ἔθηκεν τὸ στόμα ἐπὶ τὸν

3 μισοκάλου B *maligni* interpres (C) μεγάλου AM ‖ 4 δήσας B· λύσας A ‖ 5 ἐγκεκλεισμένους B ‖ 7 πονηροῦ A· τοῦ πονηροῦ τούτου B ‖ 8 ὃν οὐκ . . . 9 ἦν A· τῇ δυνάμει σου κε B ‖ 9 ἐσύρισεν A· παροξυνθη ὁ δαίμων ὁ ἐν σχήματι δράκοντος φαινόμενος καὶ ἐσύρισε B | ὁ . . . 10 σφόδρα om B ‖ 10 δούλη τοῦ θυ A· τοῦ χυ δούλη B | 11 ἐποίησεν τῷ A· ποιήσασα ἐν τῷ B | μετώπῳ A | καὶ κατὰ παντὸς τοῦ σώματος αὐτῆς μετὰ δ B ‖ 13 κε ὁ θς τοῦτον τὸν λύκον τὸν π B ‖ 14 δυσωδίαν A· δυσώδη ὀσμήν B | τοῦ A· ἡ χρηστότης τοῦ B ‖ 15 ἡ ἡδύτης καὶ ἡ χρ om B ‖ 16 κρατήσας αὐτήν, B· κρατησάσης αὐτῆς αὐτὸν A ‖ 17 ἔθηκε B | τετραγώνου A· τραπεζαίου B· uidetur lapis quadratus indicari in medio carcere positus ad quem captiui alligarentur | τετραγώνου τοῦ ἀέρος φωτισθέντος [p 28, 32] . . . ὁ κτίσας με [p 31, 4] ἡ δὲ κεφαλὴ [p 26, 1] . . . καὶ νυν κε [p 28, 1] ὁ στερεώσας με [p 31, 4] κτλ continuat A traiecta archetypi scheda cf p 7 sq carent his turbis B et interpres

156v 1 ἡ δὲ . . . 2 οἱ A· καὶ ἀποκρεμασθείσης τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τὰ κάτω, οἱ B ‖ 2 ἀπὸ τὸν τράχηλον B ceteroqui cum A consentiens ‖ 4 ἔχαναν A· ἔχαινον B· eodem fere sensu dicitur quo ἐχάλασαν | ὁ δὲ A· καὶ ἐπιβαλόμενος ὁ δράκων τῷ στόματι, B ‖ 5 κόρην ἐν φαντασίᾳ τινὶ καὶ ἔθηκε B

τράχηλον αὐτῆς καὶ τὴν γλῶσσαν ἔπεμψεν ὑποκάτω τῶν πτερνῶν αὐτῆς, καί οὕτως ὡσεί ἔλαφος ἀνιμήσατο αὐτὴν καὶ κατέπιεν εἰς τὴν κοιλιαν αὐτοῦ. αἱ δὲ χεῖρες αὐτῆς ποιησασαι τὸ σημεῖον τοῦ ἁγίου Χριστοῦ, προπορευσάμενος ἔμπροσθεν τῆς κόρης οὕτως διέρρηξεν τά ἐνδόσθια αὐτοῦ. καί οὕτως καταπεσών ἀπό τοῦ τετραγώνου ἐποίησε ψόφον μέγαν καὶ διεσχίσθη κατά μέσον καί ἀπέθανεν. ἡ δὲ ἁγία κόρη ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ μηδὲν ἀδικηθεῖσα. καὶ ἀποστραφεῖσα λέγει πρὸς αὐτόν· Ὄντως ὃ ἐζήτησας εὗρες

ὁ δὲ δράκων ἀπέμεινεν εἰς τὸ ἔδαφος ἐρριμμένος. καί αἴφνης πάλιν ἀπὸ τῆς ἄλλης γωνίας τῆς φυλακῆς δαίμων μέγας πεπτωκώς ἐπί τα γόνατα τῆς ἁγίας Μαρίνης. ἡ δε ἰδοῦσα αὐτον ἤρξατο εὔχεσθαι καί λέγειν· Αἰνέσω τό ὄνομά σου και δοξάσω σε, κύριε Ἰησοῦ Χριστε ἀγαλλιάσομαι και εὐφρανθήσομαι καί ὑψώσω σε, πάτερ πάντων, κτίστα δυνατὲ Χριστέ· ἡ μεγαλειότης τῶν ἐξουσιῶν καὶ ἀρχόντων καί ἀναριθμήτων δυνάμεων, βασιλεῦ, νῦν ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου

6 και τὴν ..7 αὐτὴν A. καl τῇ γλώσσῃ ἀνημήσατο αὐτὴν ὡσεὶ ἔλαφοσ B ‖ 7 ἔλαφος nomine a forma petito ut sunt *aries coruus grus* κριός καρκίνος (forceps est fabrorum), uidetur maximus ille forceps dici quo ad naues onerandas et exonerandas utuntur, nostratibus *teufel* cf. Vitruuius x 2, 2 *ferrei forfices quorum dentes in saxa forata accommodantur* tota machina Graecis γέρανος audiebat ut nobis *krahnen* | ἀνειμησατο A ‖ 9 ἐποίησαν B at uitaret nominatiuum absolutum | του ἁγίου χυ A. τοῦ ἁγίου στρου τοῦ χυ καὶ B ‖ 10 κόρησ ὁ τίμιοσ στρσ οὕτωσ διέρρηξε B | ἐνδόσθια AB testantur ‖ 11 καὶ A καὶ ἔσχησε τὴν κοιλιαν αὐτοῦ, καὶ B | τοῦ τετραγώνου τραπεζαίου, ἐπ ψ μέγα B cf. supra 26, 17 ‖ 12 διερράγη ἐκ μέσου B ‖ 13 ἡ δὲ . . ἐξῆλθεν A. ἦν δὲ ταῦτα πάντα φαντασια δαιμονική· ἔδοξε δὲ ἡ ἁγια κόρη ὁτι ἐξῆλθεν B | μηδὲν δεινὸν παθοῦσα B ‖ 15 ἐζήτεισ εὕρεσ· νεκρωθεὶσ τῃ σταυραφόρῳ δυνάμει τοῦ χυ B ‖ 16 ἔμεινεν B | ἐρριμμένος A νεκρόσ B ‖ 17 καὶ παλιν αιφνιδιωσ ἀπὸ B | *uidit alium diabolum sedentem ut homo niger habensque manus ad genua colligata(s)* M cf. C | 18 της . . 19 ἰδουσα A κράζων ἤρχετο πρὸσ τὴν δούλην τοῦ χυ ἰδοῦσα δὲ B ‖ 21 πάτερ . . 22 χε A. θεὲ παντοκράτωρ κτίστα παντοδυναμε υε καὶ ἀτελευτητε χε B ‖ 23 καὶ ἀρχῶν καὶ των ἀν. B | δυνάμεων A. ἀγγέλων B

καὶ ἐπὶ τοῖς χαρίσμασι καὶ τῇ πίστει, ᾗ μοι ἐδωρήσω, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐπιβλέψας ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ ᾗ ἔδωκας τῇ δούλῃ σου Μαρίνῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ῥίψας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τετραγώνου κάτω καὶ τὴν πίστιν μου αὐξήσας καὶ εἰς χαρὰν ὕψους ἐπάρας, τοῦ κακούργου εἰς γῆν ῥιφέντος καὶ τοῦ ἐχθροῦ τῶν ἀνθρώπων ἐξολοθρευθέντος καὶ τῆς δυσωδίας αὐτοῦ ἀπελασθείσης 135ᵛ και νῦν, κύριε, | τοῦ ἀέρος φωτισθέντος καὶ τοῦ διαβόλου καταπατηθέντος καὶ τοῦ ἀκαθάρτου αἰσχυνθέντος καὶ ἀτενίσασα εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Νῦν, κύριε, ὁ σεσηπὼς ἐξωλοθρεύθη και ἡ μανια αὐτοῦ ἀπώλετο καὶ νῦν ὁ σταυρός μου ὑψωθήσεται, καὶ ἡ περιστερα χαίρουσα στήσεται τῆς δούλης σου Μαρίνης καὶ χαρήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐπὶ τῇ σῇ γλυκύτητι, ὅτι ἄρρηκτος εἶ, καὶ ἡ ἐλπὶς τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου καὶ ἡ δύναμις ἔσται μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ δι᾽ αὐτοῦ τὴν αἰώνιον ζωὴν καρπώσομαι καὶ τῇ δυνάμει σου τὸν κακοποιὸν κατεπάτησα· καὶ νῦν ἐπικαλοῦμαί σε, Χριστέ, καὶ δοξάζω σε, ἅγιε ἀθάνατε σοφὲ καὶ πρᾶε· αὐτὸς ὑπάρχεις τῶν ἁγίων ἡ πίστις ἡ ἄνωθεν, ὁ λίθος ὁ ἀκρογωνιαῖος καὶ τὸ καταφύγιον καὶ στερέωμα τῶν σῶν δούλων· σύ μου ἡ ῥάβδος καὶ κλῖμαξ ἡ ἀνά-

25 καὶ ἐπὶ B. κε ἐπὶ A | ἥπερ μοι B | κε A ναί κε μου B || 26 ἐπίβλεψον AB | ἐπὶ 29 τοῦ A ἐπὶ τὴν ψυχήν μου ἔτι καὶ ἔτη· ἐξουσίαν διδοὺς ἐμοὶ τῇ δούλῃ σου μαρίνα ὅπως τὸν ἐχθρόν μου ἀποκτείνασα, καὶ τὴν πίστιν αὐξήσασα· καὶ εἰσ χαρὰν ἀνεκλάλητον ἐπαρθεῖσα, δια τῆσ χάριτός σου δοξασθῶ· τοῦ δεινοῦ καὶ B 135ᵛ 1 καὶ νῦν . . p 34, 23 Μαρίνης om C | de foliis codicis A dixi ad p 26, 17 | καὶ τοῦ διαβόλου καταπατηθέντοσ om B || 2 αἰσχυνθ . . 6 μαρίνης A αἰσχυνθέντοσ καὶ ἡ μανία αυτοῦ ἀπολεῖται διὸ καὶ νῦν ὁ στρόσ σου υψώθη καὶ ἡ πίστισ μου ἐδοξάσθη· καὶ τὸ σῶμά μου ἁγίῳ ἐλαίῳ ἀλειφθήσεται καὶ τὸ ἅγιον πνα βοηθήσει μοι τῇ δούλῃ σου· B || 4 ἐξολοθρεύθη A || 5 *expecto columbam meam hilarem ad me uenientem* M columbae supra p 22, 15 sq solus interpres mentionem fecit *transmitte mihi columbam de caelo, quae ueniat mihi in adiutorium* cett | an πτήσεται? || 6 χαρίσομαι B || 7 ἄρρητοσ B || 8 του ἁγίου πνσ καὶ B || 9 καρπώσομαι B καρπωσώμεθα A | καὶ γὰρ τῇ B || 10 ἐπάτησα δράκοντα καὶ B | σοφὲ καὶ πραότατε βασιλεῦ αὐτὸσ B || 13 ἀκρογονιαῖοσ B cf. ep. ad Ephes 2, 20 || 14 μου γενοῦ ῥάβδοσ καὶ κλίμαξ B

γουσά με πρὸς τὸν πατέρα, ἐλεῆμον κύριε καὶ φιλάνθρωπε, ὁ ἐνδοξαζόμενος κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. καὶ ταῦτα εἰπούσης ἀνέστη ὁ δαίμων κεκραγὼς καὶ ἐκράτησεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Σιώπησον μικρόν, Μαρίνα· ἀρκετόν σοι γάρ ἐστι· καὶ γὰρ μεγάλα πράγματα ἐνεδείξω. ἐγὼ γὰρ τὸν συγγενέα μου Ῥοῦφον ἀπέστειλα ἐν σχήματι δράκοντος, ὅπως σε ἀποκτείνῃ· σὺ δὲ διὰ τῶν εὐχῶν σου αὐτὸν ἀπέκτεινας | καὶ 136r βούλει κἀμὲ ἀνελεῖν. ἀλλὰ νῦν φεῖσαι μου, Μαρίνα, καὶ μὴ κακόν τι ποιήσῃς μοι. ἡ δὲ ἁγία Μαρίνα σφραγίσασα ἑαυτὴν ὅλην τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ ἐδράξατο τοῦ δαίμονος ἀπὸ τῶν τριχῶν καὶ τοῦ πωγωνίου. ὃ δὲ ἔσυρεν τείνων πρὸς ἑαυτόν, καὶ ἐφιλονείκουν ἀμφότεροι. ὁ δαίμων λέγει· Οὐαί μοι, ὅτι τὸ γένειόν μου πάνυ ἀλγεῖ.

καὶ τούτων λεγομένων ἡ Μαρίνα ἔσφιγξεν πρὸς ἑαυτὴν τὸ γένειον αὐτοῦ, καὶ ἐξετίλη τὸ ἥμισυ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς. καὶ ὠλόλυξε πάλιν λέγων· Οὐαί μοι, οὐαί. ἡ δὲ Μαρίνα πάλιν ἔκρουσεν μετὰ τοῦ σαπέντος πώγωνος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐξέβαλεν αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμόν. ὃ δὲ πάλιν ἔκραξε λέγων· Οὐαί οὐαί. ἡ δὲ

15 τὸν σὸν πρα ἐλεήμων B || 16 ὁ ὢν δεδοξασμένοσ B || 17 εἰπούσης αὐτῆσ ἀν B | κεκραγὼς καὶ A καιόμενοσ τῇ συνεχεῖ τοῦ χυ ἐπικλήσει ὑπὸ τῆσ μάρτυροσ γενομένης καὶ κεκραγὼσ B || 18 ἀπὸ om B || 19 μικρὸν A λοιπὸν B | ἀρκεῖ γάρ σοι· B || 20 ἐγὼ γὰρ A καὶ πάλιν ἔλεγεν ψευδηγορῶν ἅμα δὲ καὶ πλανᾶν νομίζων καθὼσ ἔθοσ αυτω ἀναμιγνυων τὸ ψεῦδοσ τῇ ἀληθείᾳ· ἐγὼ B || 21 *Rufonem* interpres dicit | σχ τοῦ δράκοντοσ B

136r 1 καὶ A καὶ νῦν B | *et nunc per canticum et me perdere cupis* M || 2 καμε A· καὶ ἐμὲ B | νῦν om B || 3 ποιήσεισ B | ἐσφράγισεν B || 4 σταυρου καὶ ἐδρ B || 5 καὶ τοῦ . . . 16 αὐτοῦ om M | πωγονίου A πόγονοσ B | ὁ δέ A ut semper, non minus constanter post articulum demonstrativum δὲ duplici accentu notat B | ἔσυρεν B ἐσύρισεν A || 6 ἀντιτείνων B | καὶ A, καὶ μαρίνα πρὸσ ἑαυτὴν· καὶ ὡσ B | ἐφιλονίκουν B || 7 ἔλεγεν οὐαὶ οὐαί μοι B | γένιόν B | ἀλγεῖ πάνυ Ταῦτα δὲ ἔλεγεν ὁ δαίμων τῇ ἀοράτῳ δυνάμει τοῦ χυ κολαζόμενοσ. καὶ B || 8 ἡ om B | ἔσφιξεν πρ ἑ A πρ ἑ ἔσφιγξε B || 9 γένιον B | ἐξετεἰλ[η] cum litura A[1] ἔδοξεν ὅτι ἐξετίλθη B | εἰς A αὐτοῦ εἰσ B || 10 ὠλόλυξεν πάλιν ὁ δαίμων λέγων B | μοι om B || 11 ἔκρουσε B | σαπέντος A ἀποκοπέντοσ B | πώγονοσ A[1]B || 12 τοὺς . . δεξιὸν A τὸν δεξιὸν αὐτοῦ B

ἁγία Μαρίνα στραφεῖσα εἶδεν σφῦραν χαλκῆν, καὶ ἐκτείνασα τὴν χεῖρα αὐτῆς καὶ λαβοῦσα ἔκρουσεν εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτῆς τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔτυπτεν τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν νῶτον αὐτοῦ μετὰ τῆς σφύρας τῆς χαλκῆς, καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· Ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ δράκων, ἐπειδὴ τὸν θεὸν ἔχω τοῦ λοιποῦ ἀναχώρησον ἀπ' ἐμοῦ, ἀναίσθητε καὶ ἄνομε πατὴρ τῆς Γεέννης, ἐπειδὴ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἐπ' ἐμὲ ἀναπέπαυται καὶ ἀμνάς αὐτοῦ εἰμι ἐγώ καὶ περιστερά, καὶ νυμφιος ἐμοῦ ἐστιν, κἀγώ αὐτοῦ οἰκεία ὑπάρχω τοῦ σώσαντός με Χριστοῦ, τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος καὶ τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ ποιήσαντος τὰ πάντα καὶ μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν ἁγίαν κόρην λέγουσαν ταῦτα φῶς ἐπέλαμψεν εἰς τὴν φυλακήν, καὶ ἦν σταυρὸς πεπηγὼς ἐν μέσῳ τῆς φυλακῆς φθάνων ἕως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ περιστερὰ ἦν ἐπάνω τοῦ σταυροῦ· καὶ ἡ πόλις καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος ἐφωτίσθη καὶ ἀπέλυσε φωνὴν ἡ περιστερὰ λέγουσα· Χαῖρε Μαρίνα, ὅτι κατῄσχυνας τὸν διάβολον· χαῖρε Μαρίνα, ὅτι τὸν δράκοντα ἀπὸ τοῦ τετραγώνου κατέβαλες· χαῖρε Μαρίνα, ὅτι τὸν μεμισημένον κατῄσχυνας· χαῖρε Μαρίνα, ὅτι διὰ τῆς προσευχῆς σου τὸ ἔλαιον τῆς εὐωδίας ᾐτήσω, διότι ἡτοίμασταί σοι ὁ στέφανος τῆς νίκης καὶ ἀνεῴγασιν σοι αἱ θύραι

14 ἁγία om B | σφύραν B σφοῖραν A | χαλκὴν B || 15 καὶ [λαβου]σα cum litura ueteris correctoris A λαβοῦσα τὴν σφύραν B | ἐσ B || 16 τὴν ὁ δαίμων καὶ B || 17 καὶ ἔτυπτεν . . 19 χαλκῆς om M cf p. 14 | 18 τῆσφοίρασ A || 20 τὸν χν ἔχω τὸν βοηθοῦντά μοι· τὸ λοιπὸν ἀναχώρει B || 21 πατερ B || 22 scr ἀναπέπταται || 23 καὶ om B | μου B || 24 αὐτῷ οἰκεία δούλη υπάρχω τοῦ B | με χυ εἰμὶ τοῦ στρωθέντοσ καὶ ταφέντοσ καὶ ἀν B || 26 τὰ A καὶ οώσαντοσ B || 27 ταῦτα B | ἔλαμψεν ἐν τῇ φυλακῇ B || 28 πεπηγῶσ B || 29 ἦν B | καὶ ἡ . . 30 ἐφωτ. om M || 30 ἀπέλυσεν B || 31 περ πρὸσ μαρίναν λέγουσα· B | χαῖρε . . 32 διάβολον] *beata es Margarita, quae draconem occidisti, quae dentes eius comminuisti* M ceteris usque ad l. 39 cum uariis tum in breuius contractis | ὅτι περ B || 32 διάβολον· νῦν χαῖρε B || 33 τετραγόνου A[1] | μεμησημένον B || 35 ἠτήσω B ἠ[τισο] litteras euanidas sicut in [στέφα]νος restaurauit m post. A | διότι om B | ἡτοιμάσθη B

τοῦ παραδείσου· καὶ οὕτως ἀναπαύσῃ εἰς τούς κόλπους
Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὅτι τόν δράκοντα ἀπέ-
κτεινας καί νῦν τόν ἄλλον δήσεις ἕως τῆς συντελείας τοῦ
αἰῶνος | ἀκουσασα δὲ τῆς φωνῆς ταύτης ἡ κόρη εἶ- 136v
πεν Δόξα σοι, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι ἐφανέρωσας ἑαυ-
τὸν τῇ δούλῃ σου ἐν ταύτῃ τῇ φυλακῇ διά τοῦτο δοξάζω
σε, κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ κτισας με, || ὁ στερεώσας
με ἐν τῇ ἰσχύι σου, δόξα σοί, ὁ ἑδράσας τὴν τὴν ἐπὶ
τῶν ὑδάτων, αἰτῶ σε, κύριε, ἵνα καταξιώσῃς με λούσασθαι
ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις, ὅ ἐστι λουτρὸν ἀθανασίας, βάπτι-
σμα μηδέποτε φθειρόμενον ἀλλὰ διαμένον εἰς αἰῶνας αἰ-
ώνων, ἀμήν. Καὶ πάλιν | ἐγένετο φωνὴ τῆς περιστερᾶς 137r
πρὸς Μαρίναν λέγουσα Κἂν νῦν ἐφ' ὃν καταπεπάτηκας,
Μαρίνα, κρατοῦσα αὐτὸν κατάμαθε τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ
ἐξερεύνησον τήν ἐνθύμησιν αὐτοῦ, καὶ δήσεις αὐτὸν καὶ
οὕτως ἐλεύσῃ πρός με εἰρήνη σοι, Μαρίνα· καὶ μηδὲν εὐ-
λαβοῦ, ὅτι μετά σοῦ εἰμι

ἀνελθούσης δὲ τῆς περιστερᾶς εἰς τούς οὐρανοὺς Μαρίνα εἶπεν τῷ δαίμονι Τί σοι ὄνομα, πνεῦμα ἀκάθαρτον; ὁ δαίμων εἶπεν Βεελζεβούλ ἐστι τὸ ὄνομά μου εἶπεν δὲ αὐτῷ ἡ Μαρίνα πάλιν Τίς ἐστιν ἡ γένεσίς σου; τότε ὁ δαίμων λέγει αὐτῇ Νῦν παρακαλῶ σε, Μαρίνα, δούλη Χριστοῦ ἁγία, λάβε τὸν πόδα σου ἀπὸ τοῦ τραχήλου μου καὶ παῦσαι τύπτουσα τῇ σφύρᾳ, καὶ ὁμολογήσω

38 ιακώβ· ὅτι περ ἀπέκτεινασ τὸν δρ B || 39 τὸν ἀλλότριον δείσησ B

136v 1 ἀκούσασα . 137r 9 om M | ἡ ἁγία κόρη B || 4 μου εἰ ὁ κτισασ με om B | de turbis codicis A dixi ad p. 26, 17 | ὅτι ἐστέρεωσασ με B || 5 ἐδρασας A | ἐπὶ A ἐπάνω B || 7 ἀθανασίας A ἁγιωσυνησ B || 8 ἀλλά A μηδὲ ἀπολλυμενον ἀλλὰ B | εἰς αἰώνων A εἰσ τουσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων B

137r 1 τῆς om B || 2 μαρίναν AB cf 18, 36 | κἂν A om B | ἐφ' om B | κατεπάτησασ B || 7 Καὶ ἀνελθουσησ τῆσ B || 8 τί σου τὸ ὄν. B || 9 sq *Tunc agens deo gratias* [uide f. 136v 1 sq.] *beata Margarita conuersa dixit Diabole, unde est natura tua* etc. M || 10 πάλιν ante ἡ B | ἡ γέννησίς σου ὁμολόγησόν μοι τὰ ἔργα σου· τότε B || 13 καὶ παῦσαι τ. τ. σφ] *ut quiescam modicum* M | σφοίρα A

σοι πάντα. ἡ δὲ ἁγία κόρη τοῦτο ἀκούσασα ἦρεν τὸν πόδα αὐτῆς ἀπ' αὐτοῦ. τότε ὁ δαίμων λέγει αὐτῇ· Φεῖσαί μου, ἡ ἀμνὰς τοῦ Χριστοῦ Μαρίνα, διότι πολλοὺς ἁγίους ἐγὼ οὕτως ἐδοκίμασα, καὶ οὐδεὶς ποτε ἠδυνήθη τὸν συγγενέα μου Ῥοῦφον ἀποκτεῖναι ὡς σὺ μόνη. καὶ οὐδεὶς ἠδυνήθη ποτὲ τὸν πόδα αὐτοῦ ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου· καὶ νῦν ἡττήθην παρὰ σοῦ, καὶ μετὰ τῆς χαλκῆς σφύρας ἐκ τῶν παγίδων μου ἑπτὰ συνέτριψας καὶ ἑκατὸν πληγὰς ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐπέθηκας. ἐγὼ δὲ ἐρῶ σοι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ καὶ ζοφεροῦ ἀέρος τὴν γένεσιν ἔχω· ἐγὼ οὖν λέγομαι ὁ Σατᾶν. νῦν δὲ σύ, Μαρίνα, ποίησον ὃ βούλει· θαυμάζω δὲ καὶ τὴν σοφίαν τὴν ἐν σοὶ οὖσαν· οὐχὶ ἕως ἀνεφάνη σοι ἡ περιστερὰ ἡ ἐπουράνιος, οὕτως ὑπῆρχες ὡσεὶ σποδὸς καὶ ἐφθαρμένη ὅλω τῷ σώματι· ἣν δέ σοι φανῇ τὸ φῶς τοῦ σταυροῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἄλλην ὁμοιότητα ἐν σοὶ ὁρῶ. πόθεν οὖν σοι πόδες χρυσοῖ καὶ οὗτος ἐσφράγισε τοὺς κόπους σου ὁ καρπός; ἐκεῖθεν οὖν τοῦ στόματός σου ἡ ἀποφορὰ ἐμὲ ἐταπείνωσεν, ἡ χρηστότης τῆς γλώσσης σου, καὶ οἱ ὀδόντες σου λευκοὶ ὡς τὸ γάλα, καὶ οἱ δάκτυλοί σου ἐσφραγισμένοι· καὶ νῦν πόθεν κατοικεῖ ἐν σοὶ περιστερά, εἰπεῖν οὐ δύναμαι· οὕτως νικήσασά με τὴν δύναμίν μου

14 τούτων B | ἐπῆρε B || 15 φεῖσαι ... 16 διότι] *Beelzes cognomen est mihi post Beelzebub* M || 16 ἡ om B || 18 μόνη A | νῦν B || 19 οὐδεὶσ ποτε ἠδυνήθη τὸν B | ἐπιθῆναι AB || 20 μου om B | *tu autem oculum meum eiecisti* [hoc delere oblitus est interpres, cum p. 29, 5 sqq. abiecisset], *uirtutem meam confregisti, Rufonem occidisti* M omissis 22 ἐγὼ ... 24 Σατᾶν || 21 σφοίρας A | ἑ[πτ]ὰ [συνέτρι]ψας litteris instauratis A || 23 ζοφώδους B || 24 ἐγὼ ... σὺ A: τοῦ λεγομένου σαταναήλ· σὺ δὲ νῦν B | ὁ σαταάν A || 25 ποίησον] *facis* M | ὃ A: μοι εἴ τι B | δὲ τὴν ἐν σοὶ σοφίαν οὖσαν B || 26 ἐνεφάνη B | ἡ ἐπουρ. om B || 27 ἐφθαρμένον ἦν ὅλον τὸ σῶμα σου· B || 28 ἵνα δέ σοι φανῇ A: ἀφοῦ δὲ ἐφάνη B || 30 χρυσοῖ: B | οὕτως ἐσφράγισται τοῦ κόπου B | *et signum Christi in te ostenditur, per quod in te fructus iustitiae maturus et suauitatis et gratiae plenus ostenditur?* M | 31 οὖν A: μὲν B || 32 τῆς γλώσσης σου A: σου ἐμοὶ πολεμία ἡ γλῶσσα B || 33 ὡς τῷ B || 34 καὶ νῦν ... 38 σου om M | σοὶ ἡ περ. B

κατέλυσας καὶ τῇ χαλκῇ σφύρᾳ τὸ μέτωπόν μου κατέκλασας καὶ τὸ γένειόν μου ἐξέτιλας καὶ τὸν τράχηλόν μου κατέκαμψας μετὰ τῶν ποδῶν σου. καὶ νῦν ὁ ἐν ἀρχῇ ὢν Χριστός κατοικεῖ ἐν σοί· ἐγὼ δὲ πολλῶν ἁγίων κόπους ἥρπασα ἐν τῇ ἐμῇ γαστρί. ἐγώ εἰμι ὁ ποιῶν διστάζειν | τούς ἁγίους καὶ δικαίους· ἐγώ εἰμι ὁ χλευάζων πάντα ἄν- 137v θρωπον τὸν βουλόμενον ἔρχεσθαι εἰς τὴν ἀσωτίαν· κἀγὼ αὐτὸν φυσιῶ ἄχρις καταλύσω τοὺς νεφροὺς αὐτοῦ καὶ σκοτώσω αὐτοῦ τὴν σύνεσιν καὶ ποιήσω αὐτὸν λήθῃ παραδοῦναι τὴν σοφίαν· καὶ καθ' ὅσον ποιήσω αὐτοὺς τῇ ἁμαρτίᾳ περιπεσεῖν, τότε τὰ βέλη μου τὰ πολεμικὰ βοηθήσουσίν μοι, καὶ οὕτως οἱ ἁπλούστεροι τῶν πολέμων μου εὑρεθήσονται νενικημένοι ὑπ' ἐμοῦ. καὶ οὕτως τοῦ ἅρματος καὶ [πολέμου τῶν σκευῶν] δέξονται ἀντὶ τῆς ἡδύτητος τῆς εὐωδίας ὀσμὴν σαπρίας, καὶ ἐμβαλῶ εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν πῦρ καιόμενον, καὶ οὕτως ἀκμέλατος αὐτοῖς ἐστιν ἡ ἁμαρτία, ὥσπερ μάχαιρα εἰσελθοῦσα εἰς τετράποδα, καὶ τάχιον ἀπὸ τοῦ τόπου ἐκείνου τὸ αἷμα ῥεῖ· οὕτως καὶ οἱ δίκαιοι· μετὰ τὸ ποιῆσαι τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν λογισμὸν αὐτῶν μεταβάλλω καὶ οὕτως ταράσσω αὐτῶν τὴν καρδίαν, καὶ τότε πρὸς ἑσπέραν ἐν τῷ καθεύδειν αὐτοὺς ἐμβάλλω αὐτοῖς τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ ἐν ταῖς παννυχίσιν αὐτῶν εὐχομένων ἀποτίθημι τὴν κεφαλήν μου πρὸς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ οὕτως ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν ἐκεῖνο δι' οὗ ἐμιάνθησαν τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ οὕτως

36 κατέλυσας litteris refectis (ut 35 ο]ὐδ[ύναμαι) A κατεπάτησασ B | σφοίρα A || 37 ἐξέτειλας A || 38 ὁ ἀπαρχῆσ ὢν B || 40 ἐμὴ B | ποίων A

137v 1 ἀγίουσ B ανους A || 3 ἄχρισ ἂν καταλ B | καὶ οὕτωσ σκοτ B || 5 καὶ καθ' ... 16 ἑσπέραν om M | καὶ καθὼσ ἐποίησα B || 7 οἱ ἁπλούστεροι καὶ ἄπειροι των B | πολέμων AB || 8 sq τοῦ ἅρματος καὶ πολέμου τῶν σκευῶν AB turbatum est glossemate uocis ἅρματος (cf. adn. ad Christoph. f 22v) intruso quod fuerit πολεμικῶν σκευῶν, scriptum fuisse conicio ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦ ἅρματος [uide quae dixit de telis u. 6], καὶ οὕτω δέξονται κτλ || 9 δέξονται A λήψονται πεῖραν B || 11 αὐτῶν] αὐτοῦ AB | ἀκμέλατος A ἀκμαία B || 13 τάχειον B || 14 καὶ τὸν λογ ... 20 ἁμαρτίᾳ om B homoeoteleuto deceptus || 16—21 inepte uariat M || 17 ἐμβαλῶ A

ἐμβάλλω δειλίαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐγὼ δὲ ὁ Βεελζεβοὺλ πολλοὺς ἁγίους ἐπλάνησα καὶ νῦν ἡττήθην ὑπὸ τῆς νεάνιδος Χριστοῦ Μαρίνης καὶ πάλιν ἡ ἁγία κόρη εἶπεν αὐτῷ· Εἰπέ μοι, σύ κύων ἄτιμε καὶ τρισκατάρατε, πόθεν ἔχεις τὴν γένεσιν καὶ τίς ὁ γεννήσας σε καὶ τίς σοι ἐκέλευσε πρὸς τὰ ἅγια ἔργα ἐκεῖνα ἀντιπράττειν; ὁ δαίμων εἶπεν αὐτῇ Εἰπέ μοι σύ Μαρίνα, πόθεν σου ἡ ζωή, καὶ πόθεν σου αἱ σάρκες αἱ νῦν ἀνθοῦσαι ἐν σοί, καὶ πόθεν σου ἡ πίστις, καὶ πῶς εἰσῆλθεν τὸ πνεῦμά σου ἐν σοί καὶ εἰς τὸ σῶμά σου καὶ πῶς πάλιν ἔχει παραληφθῆναι, νῦν εἰπέ μοι, καὶ τότε ἐγὼ πάντα σοι ἀπαγγέλλω

Μαρίνα εἶπεν Οὐκ ἐνδέχεταί με ταῦτα σοὶ ἐξειπεῖν, ὅτι ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰμι ἐγώ· σὺ οὖν, διάβολε, ὁμολόγησόν μοι συντόμως πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὸν ὄλεθρον ἐπὶ σέ. τότε ὁ δαίμων λέγει αὐτῇ Πρὸ τούτου κἀγὼ ἅγιος ἤμην νῦν δὲ οὐχ οὕτως ἀλλὰ διὰ τὴν κακήν μου προαίρεσιν εἰμί δαίμων δεδεμένος ὑπὸ τοὺς πόδας σου καὶ νῦν ἀναγγέλλω σοι οὕτως· οὐδεὶς δύναται ἐν τῷ γένει ἡμῶν. |
138r ἠκούσαμεν γὰρ παρὰ τῶν ἀρχόντων ἡμῶν, ὅτι ὁ Σατανᾶς ἡμῶν ἄρχει ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν πεπτωκώς· καὶ οὗτος ὁ Σαταναὴλ ἔλαβεν εἰς γυναῖκα τοῦ Διὸς τὴν θυγατέρα· καὶ οὗτος, ἡ θυγάτηρ τοῦ Διός, ἐγενήθη δαίμων τέλειος

21 αὐτῶν A αὐτῶν εἰσ ἀπόγνωσιν αὐτουσ ἕλκων σρίας B | ἐγὼ . . 23 Μαρίνης] ualde amplificata et aucta (sine nomine Beelzebul) dat M ‖ 22 sq παρασοῦ τῆσ παιδὸσ τοῦ χυ μαρίνασ· B ‖ 24 συ A. νῦν B ‖ 25 σοι A σε B contra usum horum scriptorum, cf quae dixi ad Pelagiae fabulas 25, 33 p 57 ‖ 26 ἐκέλευσεν B ‖ 27 δαίμων A δὲ B | 27—31 de CM uide supra p 9 ‖ 28 αἱ νῦν . . 29 πόθεν A νῦν ἐν σοὶ ἀνθοῦσαι καὶ πόθεν ἡ ψυχή σου· ἢ πόθεν B ‖ 29 ἐν σοὶ et 30 σου om B ‖ 31 ἀπαγγελῶ B ‖ 32 ἐνδέχετέ B ‖ 35 δαίμων A] τοῖσ αὐτοῖσ τρόποισ χρώμενοσ καὶ τὸ ψεῦδοσ τῇ ἀληθείᾳ συμφύρων, subicit B cf. adn ad p. 29, 20 | Πρὸ . . p 35, 21 γεγεννήμεθα] *Malis moribus meis et ego sum quod sum, alligatus sub pedibus tuis, quia quanda exaltatus est caelus aeterni praecepto, quicumque spiritus relicti sunt sub firmamento, facti sunt in ferocitate, etiam facti sumus angeli desertores.* C Πρὸ . . 1 ὅτι om M | νυνὶ B ‖ 37 ἀναγγελῶ σοι ὃ. οὐδεὶσ sic B

138r 1 γὰρ A δὲ B | ὅτι περ ὁ B ‖ 2 ἀρχῆ B | πεπτωκῶσ B | καὶ οὗτος . . 7 om M | οὕτως AB ‖ 3 σαταναὴλ B σαταὴλ A ‖ 4 et 5 οὕτωσ B | ἐγεννήθη AB

καὶ οὗτος συμμίγνυται αὐτῇ ὥςπερ ἀνδρόγυνον, καὶ τίκτει ἐξ αὐτοῦ ᾠὰ ἀντὶ γεννήσεως· καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ᾠῶν ἐξέρχονται δαίμονες πονηροί καὶ ἐκεῖνοι ἀποστέλλονται ἔνθα ἂν κελευσθῶσιν καὶ ὅπου ἂν αἰσθώμεθα ἢ ἀκουσωμεν ἔργον δικαίων, ἀπερχόμεθα πολεμοῦντες κατ' αὐτοῦ· μὴ ὅτι ὁ δαίμων δύναται γνῶναι τῶν ἀνθρώπων τὰς καρδίας, ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς οἱ ὑπηρέται αὐτοῦ καὶ ἐάν νῦν γνῷ ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκταγκας, πάνυ ἔχει χαλεπᾶναι κατὰ σοῦ οἱ δὲ πρῶτοι ἀρχιδαίμονες λέγονται ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Αἰθιοπίᾳ γεγονέναι, καθὼς εἰς τὴν Ἔξοδον Μωυσέως περὶ Ἰαννὴ καὶ Ἰαμβρὴ περιέχει. καὶ ὅτ' ἀνυψώθη ἐπὶ τὸν σταυρὸν ὁ ἀθάνατος, καὶ οὗτος πλέον τότε τῷ προστάγματι καταρριφεὶς ὡς τὸ πρότερον ἀπὸ τῆς μακαρίας διαγωγῆς τῶν ἀγγέλων, καθὼς αὐτὸς ὁ κύριος ἐν τοῖς ἁγίοις εὐαγγελίοις εἶπεν, ὅτι Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν πεσόντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ λοιπὸν λέγουσιν οἱ μὲν περὶ ἡμῶν ὅτι ἀπὸ τῶν πονηρῶν γυναικῶν τῶν ἀρχαίων γεγενήμεθα· ἡμεῖς δὲ οὐ γινώσκομεν πόθεν ἔχομεν τὴν γένεσιν ἡ δὲ ὁδὸς ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς ὅπου οἱ ἄνθρωποι

5 συμίγνυται B ‖ 6 ἀντὶ A ἀντι τησ B ‖ 8 αἰσθανθῶμεν καὶ B | ἀκουσωμεν B ἀκουσομεν A ‖ 9 fort. scr δίκαιον | αὐτῶν μή τι οὖν δαιμων B | 10 μὴ ὅτι . . . 11 αὐτοῦ om M | τὰσ ante τῶν B ‖ 12 ἀπέκτανκας AB | χαλεπάναι A χαλεπεῖναι B ‖ 13 sq. om M ‖ 13 ἐν αἰγυπτω γὰρ καὶ αἰθ γεγόναμεν B | 14 nomina iacet Exod 7, 11 sq 22. 8, 7 cet, prodidit historia fabularis cf. Freudenthalius De Alexandro Polyh p 173, interpres Aegypti Aethiopiaeque oblitus illam tradit sententiam *quia nos facti sumus angeli desertores, in libris tamen Iannae et Mambrae inuenies genus nostrum, scrutare et uide* M, ac sane a Gelasio papa epist 42, 7 p 466 Thiel 'liber qui appellatur Paenitentia Iamnae et Mambrae apocryphus' notatur ‖ 15 ἰαμβρὶ B | περιέχει eadem licentia adhibetur iam in titulo Carico a 116 aut proximi καθὼς καὶ διὰ τῶν ψηφισμάτων περιέχει (*Bull de corresp hellén* 1885 t ix p 347), minus licenter in titulo Cumaeo (Euang scholae Smyrn mus 1876 n, ρια, 42) καθὼς ἡ κτῆσις περιέχει cf Euseb h eccl ix 1, 2 [Gregor thaum] in Migni patr gr 10, 1164c | καὶ ὅτ' . . . 21 γεγεννημεθα om M | ὅτ' ἂν ὑψώθη A ὅτε ἀνυψώθη B ‖ 16 καὶ οὗτος . . . 18 ἀγγέλων A τῶ προστάγματι αὐτοῦ ῥιφέντεσ ἀπὸ τῆσ μακαρίασ διαιτησ τῶν ἀγγέλων καταχθονίοισ κατεδικάσθημεν B ‖ 18 ἁγίοις om B opinor recte | cu Lucae 10, 18 ‖ 19 σατανὰν B ‖ 20 οἱ μὲν ante λέγ B cf Genes 6, 2 ‖ 22 γινώσκωμεν B | ἔχωμεν τὴν γέννησιν B

περιπατοῦσιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀέρος περιπατοῦμεν ἀναγκαζόμενοι νυνὶ δὲ ἔστηκα ἔμπροσθεν σοῦ. σὺ δὲ δῆσόν με, ἁγία Μαρίνα, καὶ ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἐνδόξου θρόνου, ἵνα μὴ ἀποκτείνῃς με καὶ ἔσομαι δεδεμένος ἕως τοῦ αἰῶνος. ἄχρις δὲ Σολομῶντος ἦμεν φυλαττόμενοι εἰς πίθους ἐγκεκλεισμένοι τῇ σφραγῖδι τοῦ Σατανᾶ ὅτε δὲ ἦλθον οἱ Βαβυλώνιοι, ἡμεῖς ἐποιήσαμεν φλόγα ἀπὸ τῶν ἀγγείων· οἱ δὲ ἐνόμισαν ἰδόντες θησαυρὸν λάμποντα, καὶ ἐλθόντες ἤνοιξαν τοὺς χαλκοῦς πίθους νομίζοντες χρυσίον εὑρεῖν· ἡμεῖς δὲ ἀπολυθέντες ἐφύγομεν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανόν

καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ἁγία κόρη Μαρίνα ἔδησεν αὐτὸν τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ γενείου σύρουσα αὐτὸν ἀπήγαγεν εἰς τὴν γωνίαν τῆς φυλακῆς καὶ ἐσφρά-
138v γισεν τὴν γῆν ἡ δὲ γῆ ἠνοίχθη, καὶ ἀνωθησαμένη | ἔρριψεν αὐτὸν ἐκεῖ λέγουσα αὐτῷ Ὕπαγε εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ᾅδου ἕως ἂν δῷς λόγον περὶ τῶν ψυχῶν ὧν ἀπώλεσας.

ἡ δὲ γῆ ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς ἑαυτήν. ἡ δὲ ἁγία ἀποστραφεῖσα ἔκλινεν τὸ γόνυ καὶ προσηύξατο. καὶ μετὰ τὸ τελειῶσαι τὴν εὐχὴν εἶπεν τὸ ἀμήν, καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ.

πρωΐας δὲ γενομένης ἐκέλευσεν ὁ ἔπαρχος τὴν ἁγίαν προσαχθῆναι οἱ δὲ ὑπηρέται ἔλαβον αὐτὴν ἀπὸ τῆς φυλακῆς καὶ ἀπήγαγον εἰς τὸ πραιτώριον καὶ προσαχθεῖσα τῷ ἐπάρχῳ κατεσφραγίσατο ὅλον τὸ σῶμα αὐτῆς τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. οἱ δὲ ὄχλοι πάντες παρε-

25 ἔμπροσθέν A προπροσώπου B | σὺ A αὐτη B || 28 ἄχρι γὰρ B fort ἀπὸ χρόνων δὲ ? cf *nam Salamon in uita sua inclusit nos in uno uase* M *usque in uita Salomonis* C || 29 πίθουσ χαλκουσ ἐγκ B | σατανᾶ A σαταναὴλ B immo Σολομῶντος ut legit interpres *in uasibus — signatis ab eo* C cf. M supra l 28 || 31 ἰδόντεσ ἐνόμισαν θησ εἶναι λ B || 33 ὑπουνον A ὑπουνόν B || 36 οὕτω δια τοῦ B || 37 ἐσφράγησε B

138v 1 καὶ ὠθήσασα B || 2 βύθαν A || 3 δῶς A δώησ B || 4 ἡ δὲ ἁγία 6 γῆ non nouit interpres | ἡ δὲ ἁγία 5 ἔκλινεν A καὶ πᾶσα αὐτοῦ ἡ φαντασία ἀφανὴσ ἐγένετο καὶ ἀποστραφεῖσα ἡ ἁγία ἔκλινε B || 5 καὶ ηὔξατο B || 8 ὑπηρέται] *speculatores* C || 11 παρεγένον[τω] cum rasura, eraso etiam super o accentu acuto B

γένοντο θεάσασθαι αὐτήν καὶ ὁ δικαστὴς ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν πρὸς αὐτήν Θῦσον τοῖς θεοῖς, μειράκιον, τοῖς λεγομένοις Διὶ καὶ Καλανδίωνι καὶ τῷ μεγάλῳ Ῥούφῳ. διὰ γὰρ τὸ κάλλος σου πρέπει σοι ἱερατεύειν αὐτοῖς. Μαρίνα εἶπεν Μὰ τὴν σωτηρίαν τῶν Χριστιανῶν, ἐὰν θελῃς ἄξιος εἶ δοῦλος εἶναι τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ φίλος τῶν ἁγίων καὶ μὴ τοῖς οὐκ οὖσι θεοῖς λατρεύειν

ταῦτα ἀκούσας ὁ ἔπαρχος γυμνωθεῖσαν αὐτὴν ἐκέλευσε κρεμασθῆναι ἐπὶ τὸ ἄρρητον μάγγανον, ⟨καὶ προσενεχθῆ- B
ναι αὐτῇ τὸ πῦρ τῶν λαμπάδων ἡ δὲ ἀτενίσασα τοῖς ὀφθαλμοῖς εἰς τὸν οὐρανὸν ἤρξατο λέγειν οὕτως Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με καὶ μὴ ἀποστήσῃς ἀπ' ἐμοῦ τὸ ἔλεός σου· περὶ σοῦ γὰρ ἤτασάν με, καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀνομία· ὅπως τὸ στόμα μου μὴ λαλήσῃ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων. καὶ νῦν, κύριε, διῆλθον διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήνεγκάς με εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ δικαστής Πείσθητί μοι, Μαρίνα, διότι οὐ δύνασαι κόρη ὑπάρχουσα ἀφανίσαι τὸν θεσμὸν τῶν βασιλέων καὶ τὰς τῶν θεῶν ἡμῶν συναγωγάς Μαρίνα εἶπεν· Οὐ παρασαλεύω τὴν κέλευσιν τῶν βασιλέων, ἀλλ' οὐδὲ πείθομαι αὐτοῖς καὶ ἐπιθύω, διότι ὁ πατήρ σου ὁ Σα-

13 αὐτῇ· sine πρὸς B | θῦσον μειράκιον τοῖσ B || 14 nomina deorum tacet interpres; ipsa triadis Antiochenae nomina habes infra in actis Christ f. 21v ext. | Καλανδίωνι i. e. non numini kalendarum, ut finxerunt Natalem et Πεντετηρίδα, sed Apollini Νουμηνίῳ | κάλοσ B || 16 θέλεισ B || 17 dele εἶ || 19 ὁ ἔπαρχος A ὀλυβρισς ὁ ἔπαρχοσ εἶπεν B || 20 κρεμμάσατε ἐπὶ B cf *dispoliate eam et in eculeo suspendite eam, et adplicate lampadas lateribus eius ut comburantur membra eius* C | μάγγανον cf Sagittarius De martyrum cruciatibus c. 17 p. 318 sqq et de lampadibus admotis p. 327 sq. ed II | καὶ προσεν . . . . 38 ἀγγείῳ licet adulterata supplenda erant ex B, cf P infra p 47, eadem sed multo breuiora dat C magisque M | προσενέγκατε B || 21 ἀτενήσασα B || 23 ἐγκαταλείπησ B || 24 ἤτασαν B || 25 ὅπως . . . ἀνθρώπων nunc non quadrant nec nouit interpres, sed cf proxima || 26 sq occupari uidentur nondum acta sed potius quomodo precibus sanctae uirginis tormenta elusa sint, omissum est uidetur et haec narratio et cum extremis precibus iotium gratiarum actionis ante 25 ὅπως intercidisse *transeo per ignem et aquam, et deducis me in refrigerium* C || 28 δικαστῇσ B || 30 *et conuentum omnium deorum* C

τανᾶς οὐ δύναται παρασαλεῦσαι τὴν πίστιν τῆς δούλης τοῦ θεοῦ τὴν οὖσαν ἐν ἐμοί παρ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐσφράγισται γάρ ἐν αὐτῷ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ στεφάνου αὐτοῦ καί δή τοτε ὁ δικαστὴς προσέταξε σκεῦος ἐνεχθῆναι καὶ πληρωθῆναι ὕδατος, καί δεδεμένην *A* βληθῆναι τὴν ἁγίαν ἐν τῷ ἀγγείῳ,〉 ἵνα ἀποπνιγῇ ἐν αὐτῷ οἱ δὲ ὑπηρέται δήσαντες αὐτὴν ἔβαλλον εἰς τὸ ἀγγεῖον. ἡ δέ ἁγία ἤρξατο εὔχεσθαι καί λέγειν Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ ἀναστραφείς εἰς τόν αἰῶνα τοῦτον, λῦσόν μου τά δεσμά, ἵνα σοι θύσω θυσίαν αἰνέσεως καὶ νῦν, κύριε, γενηθήτω μοι τὸ ὕδωρ τοῦτο εἰς χρηστότητα ἐλέους καὶ ἀντὶ τοῦ πνιγῆναί με εἰς σωτηρίαν αἰώνιον γενηθήτω μοι, εἰς ἁγιασμόν, εἰς μυστήριον βαπτίσματος, ὅπως δοξασθῇ σοῦ ἡ δύναμις· ὁ κατοικῶν τὸν αἰῶνα σκεπάσῃς με τῷ πνεύματί σου ὑπὸ τὴν ἁγίαν σου στολήν. ἐλθέτω δή ἡ ἁγια περιστερά σου τοῦ πνεύματός σου τοῦ παναγίου καί ζωοποιοῦ καί ζωοπαρόχου ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ ἐν τῷ ὕδατι τούτῳ νηχομένη, ὥστε εὐλογηθῆναι ὑπ' αὐτῆς καί ἀπόδυσον με τόν παλαιόν ἄνθρωπον τον φθειρόμενον, καί ἔνδυσόν με τόν νέον τόν ἀνακαινοῦντά με γένοιτο, κυριε Ἰησοῦ Χριστε, ἐν τῷ ὕδατι τούτῳ ἀποκαθαρισθῆναί με διά τῆς φιλανθρωπίας σου στερέωσον, κύριε, τήν πίστιν μου καί φώτισον τάς φρένας μου ἀφιείς μοι πάσας τὰς ἁμαρτίας μου καὶ λύτρωσαί με ἐν τῇ δόξῃ σου καί εἴ τι

35 *consignauit enim omnia membra mea Christus* M *quia signum sanctae crucis et castitatis consignauit membra mea* C ‖ 38 ἵνα A ὅπωσ B ‖ 39 οἱ δὲ . . ἀγγεῖον om C | ὑπηρέται] *quaestionarii* M ut solet | ἔβαλλον A ἤθελον ἐμβαλεῖν B ‖ 41 μου om B ‖ 42 δεσμὰ ταῦτα ἵνα θύσω σοι B ‖ 44 sq μοι ἁγιασμὸσ καὶ εἰσ B | ὅπωσ οὕτωσ δοξασθῇ B οὕτως δοξασθείη A ‖ 46 ὁ ζῶν εἰσ τουσ αἰῶνασ σκεπάσησ B | σκεπάσεισ A ‖ 47 ὑπὸ . . στολὴν A τῇ τῆσ ἀφθαρσίασ σου στολῇ' B *indue me galeam salutis* CM ‖ 48 ἁγία σου περ B ‖ 48—50 *breuiora* CM | σου τοῦ παν . . 49 κολυμβήθρᾳ om B ‖ 50 ὥστε εὐλογ A καὶ εὐλογιθείην B ‖ 51 με ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ἀνου καὶ B ‖ 52 τὸν καινὸν τὸν ἀνακαινίζοντά B ‖ 55 ἀφιείς . . 56 μου om B ‖ 56 καὶ εἴ . . , 2 αὐτοῖς om C *baptisa me* etc. substituit M

δᾶν αἰτήσωμαί σε δια τούς υἱούς τῶν ἀνθρώπων, | παράσχου αὐτοῖς, ὅτι εὐλογημένος εἶ εἰς τούς αἰῶνας, ἀμήν. 139ʳ

καὶ ταῦτα αὐτῆς λεγούσης ἔβαλον αὐτὴν εἰς τό ἀγγεῖον τοῦ ὕδατος, καὶ τοῦτο ἦν μεστόν. καὶ ἐγένετο σεισμός, καὶ εὐθέως κατῆλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιστερά στέφανον κατέχουσα ἐν τῷ στοματι, καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐλύθη τά δεσμά τῆς ὁσίας καὶ ἀνῆλθεν ἀπὸ τοῦ ὕδατος εὐχαριστοῦσα καὶ δοξάζουσα τὸν θεόν ἡ δὲ περιστερά ὀξέως ἱπταμένη ἥψατο τῆς Μαρίνης καὶ εἶπεν αὐτῇ Εἰρήνη σοι, δούλη τοῦ Ἰησοῦ, θαρσει, νῦν στεφανοῦσαι καὶ ἥπλωσε τὰς πτέρυγας αὐτῆς ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτὴν ἀναφέρουσα καὶ στῦλος φωτὸς ἐφάνη ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σταυρὸς ἐπάνω αὐτοῦ. ἡ δὲ Μαρίνα ἤρξατο εὐχαριστεῖν καὶ λέγειν· Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· καὶ αὐτός εἶ ὁ φωτισμός μου, Ἰησοῦ Χριστέ, ὦ ῥαββί, Ἀδωναΐ, λὼχ κυρίων ἀλωαλώ καὶ ἐδόξασάς με, κύριε Ἰησοῦ, καὶ ἐδικαίωσάς με, Χριστε, ἐν τῇ ἁγια σου στολῇ σκεπάσας με καὶ ἰδοὺ ἐξωλόθρευσας τούς ἐχθρούς μου, καὶ ἠλέησας με τὴν δούλην σου Μαρίναν· ὅς σὺ εἶ θεός ἐκ θεοῦ μόνος παντοδύναμος, ὅτι εὐλογητός εἶ εἰς

139ʳ 1 αἰτήσομαί AB | παράσχον (sic) αὐτοῖς A χάρισαί μοι κε ιυ χε B ‖ 3 ἔβαλλον B ‖ 6 στόματι] *et posuit super ipsius capite* addit C *et sedit super b Margaritam* M sed cf 1 9 ‖ 8 καὶ δοξ om B | ἡ δὲ ..14 λέγειν om CM | δὲ A γὰρ B ‖ 9 ὀξέως om B | ἠπταμένη B | μαρίνας B ‖ 10 σοι A. σοι ἡ B | τοῦ θυ B ‖ 13 αὐτοῦ] ἡ δὲ περιστερὰ ἀναπετάσασα, ἐκάθισεν ἐπάνω τοῦ στρου addit B sed u infra 1 21 sq ‖ 15 ὁ φωτίσας με B | Χριστέ, ὦ om B ‖ 16 λὼχ κωρίων ἀλώ αλω· καὶ sic A ἐλωέ σαβαωθ ἐμμανουήλ σὺ B interpolatione manifesta. quamquam primum nomen fortasse recte interpretatus est in altero κωρίων quod lateat nomen semiticum non inueniri testis mihi est Gildemeisterus collega doctissimus de tertio idem mihi scribit *syrisch würde 'gott der götter' lauten* aloh alohē *freilich ist zweifelhaft, ob zu jener zeit nicht noch dies o als ā gesprochen wurd* alāh, *doch ist in dem so gen. chaldaischen, der sprache der syrischen Juden, das o in diesem wort vermuthlich immer gewesen wegen des hebraischen jenes ā des syrischen am anfang zeigt, dass es in diesem dialekt fremdwort war.* interpres haec non attigit ‖ 17 κε ιυ A χε B | χε A ιυ καὶ B ‖ 18 σκεπάσης A¹ σκεπάσ[ει]ς cum ras A² ἐσκέπασάς B | ἐξωλόθρευσας AB ‖ 19 με om B | ὅς om B ‖ 20 θς A ὁ θς ὁ B | ὅτι A *quia* interpres καὶ σὺ B

τούς αἰῶνας, ἀμήν. ἡ δὲ περιστερά ἥπλωσε τάς πτέρυγας αὐτῆς ἐπάνω τοῦ σταυροῦ, καὶ φῶς περιέτρεχεν ὑποκάτω τῶν πτερύγων καὶ ἐφώτιζε τὸν τόπον ἐκεῖνον καί ἔδωκεν φωνήν αὐτῆς προς Μαρίναν καί εἶπεν αὐτῇ· Δεῦρο νῦν εἰς τὴν ἀνάπαυσιν σου και εἰς τας σκηνάς τοῦ Χριστοῦ, διότι μακαρια εἶ σύ, ὅτι ὁ ἀθάνατος θεός στέφανόν σοι ἡτοίμασεν και μετά τὸ ἀκοῦσαι τὴν φωνην ἐπίστευσαν ἐκ τοῦ δημου χιλιαδες δεκαπεντε ἀνδρῶν και ἀναρίθμητοι γυναῖκες εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστον και προσεταξεν ὁ ἔπαρχος παντας ξίφει ἀναιρεθῆναι οἱ δὲ στρατιῶται τό κελευσθὲν διεπράξαντο, καί πάντες ἐτελειώθησαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Ὀλύβριος δὲ ὁ ἔπαρχος μετα ταῦτα ταραχθεις προσέταξεν καί την ἁγίαν Μαρίναν ἀποκεφαλισθῆναι. καί ἀπαγομενης αὐτῆς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἔξω τῆς πόλεως εἷς τῶν στρατιωτῶν λαβόμενος αὐτήν τοῦ μαφορίου ἀπήγαγεν αὐτὴν ἔνθα καί τὸ πλῆθος ἐμαρτύρησεν καὶ ἑλκύσας τό ξίφος εἶπεν αὐτῇ Ἀπότεινον τόν τράχηλόν σου καί ἀπόλαβε δι' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καί μνήσθητί μου τοῦ δούλου σου, ὅτι ὅλως ἡψάμην τοῦ μαφορίου σου εἶδον γάρ ἔνθα

139ᵛ ἕστηκας | ἀναριθμήτους ἀγγέλους, καί σήμερόν σε κυκλώσουσιν ἡ δὲ μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Μαρίνα εἶπεν αὐτῷ· Νῦν μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, ἄχρις ἂν προσομιλήσω τῷ

21 ἡ δὲ. 23 ἐκεῖνον om CM ‖ 22 αὐτῆς om B | διέτρεχεν B ‖ 23 πτερύγων αὐτῆσ καὶ B ‖ 24 ἔδωκε τὴν φ B | αὐτῇ om B ‖ 26 διότι A διό B | σὺ εἶ ὅτι B | θεὸς om B ‖ 28 δεκαπέντε A. ιε B cf supra p 10 sq ‖ 29 εἰς A ἐπι B ‖ 30 καὶ . 31 στρατιin rasura scripta m 1, postea male refecta A | καὶ ὁ ἔπαρχοσ πρ B | ἀνεραιθῆναι B ‖ 31 sq de CM uide supra p 10 ‖ 32 Ἰησοῦ om B ‖ 33 καὶ om B ‖ 35 εἷς A εἶσ τὸ ἀποτμηθῆναι αὐτὴν εἶσ B Μάλχος ὁ σπεκουλάτωρ P cf p. 11 | λαβόμενος.... 37 ξίφος om CM ‖ 36 αυτησ B | μαφοριου] latine *maforte* cf Meursius gloss. graecob p 335 sq | αυτήν om B | πλῆ|θοσ litteris refectis B ‖ 37—1 *Extende ceruicem tuam, suscipe gladium meum, et mei miserere, quia uideo circa te Christum cum angelis suis stantem* M, breuius C ‖ 38 αὐτοῦ pula τοῦ ξίφους cf M

139ᵛ 1 sq κυκλώσουσιν προσάγοντεσ τῷ χω καὶ ἡ μαρινα B ‖ 3—p 45, 26 plane mutata hoc ordine dedit interpres, ut i Marinae ad deum preces i e. p 42, 1—44, 3 breuiata praemissis dei laudibus,

δήμῳ καὶ ἤρξατο ἡ ἁγία κόρη λαλεῖν πρός πάντας· Ἀδελφοὶ καί φίλοι καί νεανίσκοι ὡραῖοι, πάντων ὑμῶν δέομαι, στήκετε ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως και μεθ' ὑμῶν ὁ παντοδύναμος θεός μνείαν ποιησηται τῆς ψυχῆς μου, ἵνα ἀφόβως εἰσέλθω εἰς τὴν βασιλειαν τῶν οὐρανῶν. καὶ νῦν, ἀδελφοί, παρακαλῶ, εὔχεσθε τῷ θεῷ, ἵνα ἀκαταγνώστως τελέσω μου τόν δρόμον. εἰ δὲ καί ἐλαχίστη εἰμί, εὔχομαι ὑπέρ πάντων ὑμῶν, ινα ὁ κύριος παράσχῃ ὑμῖν τά αἰτήματα ὑμῶν καὶ τήν δύναμιν τῆς ἐλπίδος ἐν τῶ μέλλοντι αἰῶνι καί φωτίσῃ ὑμᾶς τῷ φωτί αὐτοῦ καὶ ἀγάγῃ ὑμᾶς εἰς τὴν γνῶσιν αὐτοῦ τήν ἀληθινήν, καὶ τελειώσῃ τόν δρόμον ὑμῶν ἐν χαρᾷ, καὶ μὴ καταισχυνθῆτε ἀλλὰ χαρῆτε ἐνώπιον αὐτοῦ αὐτῷ γάρ δοξαν ἀναπέμψω τῷ βασιλεύοντι εἰς τούς αἰῶνας, ὃς κατηξίωσέν με μετὰ τῶν ἀξίων αὐτοῦ καί δικαίων χοροῖς ἐναριθμηθῆναι. καί νῦν ψάλλουσα αἰνέσω καί δοξάσω αὐτόν, ὅτι εὐλογημενος ἐστίν εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

και ὡς ἐτελεσε τὴν εὐχήν, ἐξαίφνης ἐγένετο σεισμός, ὥστε τὸν ὄχλον πεσεῖν ἐπὶ πρόσωπον καί μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι αὐτῇ ἅμα δὲ καί ὁ στρατιώτης κατέπεσεν και ἦν ὡς ἡμιθανης. καί ἐλθὼν ὁ κύριος ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐν εἴδει περιστερᾶς μετά ἀναριθμήτων ἀγγέλων καὶ φωτεινῆς

II terrae motum et apparitionem columbae cum cruce (non Christi) p. 41, 22—27 nec non promissa diuina p. 44, 5—45, 26 (hanc totam partem II om C, testatur M), III Marinae contionem (supra l 5—21) ualde hanc quoque retractatam poneret. singula quaeque non licet adnotare | Νῦν om B | πρόσ λαλήσω B || 4 ἤρξατο A οὕτωσ B | λαλεῖν A ἤρξατο λέγειν B || 5 ὡραῖοι A ὡραιοι πρεσβυτεροι μετὰ νεωτέρων B || 7 sq. *memoriam facite animae meae, ut sine timore transeat principatus et potestates aeris huius sed obsecro uos, ut dominum deprecare dignemini pro me peccatrice* etc C uolgaria substituit M || 7 μεθ' A δι' B || 8 ποιήσει τῇ ψυχῇ μου B || 9 εὔχεσθαι B || 11 υπερ πάντων A· καγὼ ὑπὲρ B || 12 παράσχηι A || 13 φωτίσει B || 14 φωτὶ του προσωπου αὐτου B | ἀ ι άγαγη sic A ἀγαγει B || 15 τελειώσει B || 16 χάρητε A χαρίσεσθαι B || 18 καὶ ante δικ. om B || 19 ἐναριθμειεσθαι B || 20 ἐστιν A ὑπάρχῃ B | 22 καὶ A καὶ ταυτα εἰπουσα προσηυξατο καὶ B | σεισμοσ φοβεροσ ωστε B || 24 αὐτῇ A εἰσ αὐτήν B || 25 ειμιθανήσ B

λαμπάδος ἐπεσκίασεν τὴν Μαρίναν. ἡ δὲ ἰδοῦσα τὸν κύριον μετὰ δόξης πολλῆς ἐληλυθότα ἐπὶ τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἐφοβήθη καὶ ἐτρόμασε σφόδρα. καὶ ὁ κύριος εἶπεν αὐτῇ· Εἰρήνη σοι, Μαρίνα, ἀρχὴ τῆς στρατιᾶς τῶν ἐνθάδε δούλων μου. ἡ δὲ Μαρίνα δραμοῦσα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ κυρίου εἶπεν· Κύριε θεὲ παντοδύναμε, παρακαλῶ σε, τελείωσόν μου τὴν αἴτησιν· Χριστὲ ὁ κύριος ἡμῶν, ἐπάκουσον τῆς δούλης σου καὶ παράσχου διὰ τοῦ σώματος καὶ τοῦ ὀνόματός μου θεραπείαν πᾶσι τοῖς δι' ἐμοῦ ἐπικαλουμένοις σε. ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτήν· Διὰ τοῦτο ἐλήλυθα, ὅπως ἐπακούσωμαι τῶν διὰ σοῦ με παρακαλούντων· νῦν αἴτησαί με εἴ τι δὰν βούλη, καὶ τελειώσω σου τὴν αἴτησιν ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων μου. Μαρίνα εἶπεν·
140r Νῦν εὐχομένη παρακαλῶ σε κύριε, ἐπειδὴ πλεῖστοί εἰσιν οἱ βουλόμενοι εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν ἀγαγεῖν με καὶ τῆς ἀθλήσεώς μου κατακοῦσαι, χάρισαι αὐτοῖς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν διὰ τῶν ἐγγράφων τῆς ἀθλήσεώς μου· καὶ τῷ οἰκοδομοῦντι ἢ κτίζοντι ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου οἶκον εὐκτήριον καὶ γράφοντι ἐν αὐτῷ τὴν ἄθλησίν μου συγχώρησον αὐτῷ τὰς ἁμαρτίας. καὶ ἐάν τις ἐκ τῶν κόπων αὐτοῦ φῶς ἐν ἐλαίῳ προσαγάγῃ ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου εἰς τὴν δόξαν, ἐλευθέρωσον αὐτὸν ἀπὸ πάσης θλίψεως. καὶ ἐάν τις γένηται ἐν ὥρᾳ τοῦ θανάτου καὶ μνησθῇ τῆς δούλης σου Μαρίνης, ἐλευθέρωσον αὐτὸν ἀπὸ τῶν κακῶν. καὶ ὁ μνημονεύων μου ἐν τῇ προσευχῇ αὐτοῦ καὶ παρακαλῶν διὰ τὰς ἁμαρ-

27 λαμπάδος. A νεφέλησ, B | τὴν ἁγίαν μάρτυρα· ἡ B || 30 ἀρχει et στρατειασ B || 31 παρα A. ἔπεσε πρὸσ B || 32 εἶπεν A καὶ ἤρξατο κλαίειν καὶ λέγειν B | θεὲ A θεὲ παντοκράτωρ B || 33 Χριστὲ] κε A neque discrepantiam ex B enotaui || 34 τοῦ σώματοσ καὶ om B || 35 μου A σου του πανενδοξου B || 36 πρός αὐτὴν A εἶπεν αὐτῇ B || 37 ἐπακουσωμε A ἐπακουσομαι B | τῶν ... με om B || 38 νῦν A νυνὶ δὲ B | βούλει AB || 39 τῶν ἁγίων μου ἀγγέλων B

140r 3 αὐτοῖσ κε ἀφ B || 5 κτίζοντι A κτίσαι προαιρουμένω B || 7 ἐν ἐλαίῳ A ἢ ἔλαιον B || 10 ἐν ὥρα τοῦ θανάτου A εἰσ τὴν ὥραν τοῦ ἐχθροῦ πειραζόμενοσ ὑπ' αὐτοῦ B | τῆς A· ἐμοῦ τῆσ B || 11 τὸν μνημονευοντά et 12 παρακαλοῦντα B

τίας αὐτοῦ, συγχώρησον αὐτῷ, ὅτι σύ, κύριε, ἐπίστασαι ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα ἐσμέν. καὶ ἐάν τις ἐμπέσῃ ἐν πράγματι ἢ ἐν πειρασμῷ ἢ ἐν δικαστηρίῳ καὶ διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς δούλης σου παρακαλέσῃ σε κύριε, νικησάτω τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. καὶ εἴ τις δᾶν τὸ μαρτύριόν μου γράψῃ ἐκ τῶν κόπων αὐτοῦ, καὶ εἴ τις αὐτὸ κτήσεται, γενηθήτω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῇ βίβλῳ τῆς Ζωῆς. καὶ ἔνθα ἂν ἀναγνωσθῇ, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐὰν ἐστι, γενηθήτω ἐκεῖ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ οἱ δαίμονες φυγαδευθήσονται ἀπὸ τοῦ τόπου ἐκείνου. ἐὰν δὲ καὶ βεβαρημένος τις ὑπὸ ἁμαρτιῶν ἢ καὶ ἀκούσῃ τοῦ μαρτυρίου μου, ἐλευθέρωσον αὐτὸν ἀπὸ πάσης θλίψεως καὶ ἀπόλυσον τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ· καὶ εἴ τινος εἰς χεῖράς ἐστι τὸ βιβλίον μου καὶ θήσει αὐτὸ πρὸς τὰ γόνατα αὐτοῦ, ἀπαλλαγήσεται τῶν παραπτωμάτων, καὶ οὕτως ἐλευθερωθεὶς τιμήσει τὸν τόπον ἔνθα ἔμεινεν· καὶ ἔτι δέομαί σου, κύριε, ἐὰν γράψῃ καὶ ἀναγνώσῃ αὐτὸ καὶ ἐπακούσῃ αὐτοῦ τῇ ἀναγνώσει, ἐλευθερωθήσονται ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας πάντες ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ ἀνομιῶν· καὶ μὴ ἐγγίσῃ ἐκεῖ ὁρμὴ τῶν δαιμόνων· καὶ τὸ θέρος αὐτοῦ καὶ ἡ τρύγη μὴ βλαβήσεται· καὶ τὸ παρὰ σοῦ ἀνατέλλον φῶς τοῦ ἡλίου τῆς θέρμης μὴ ἀδικήσῃ αὐτούς·

14 ὅτι A: ὅτι πάντεσ ἡμεῖσ B ‖ 15 ἢ ἐν πειρασμῷ om B | τῆς A: ἐμοῦ τῆσ B ‖ 16 παρακαλέσει A ‖ 17 αὐτοῦ A: αὐτοῦ τουσ ἐν διαβάλλοντασ αὐτὸν ἀδίκωσ B | εἰ] ἢ B | γράψῃ post δ' ἂν B ‖ 18 ἤ τις αὐτῷ B | κτίσεται A ‖ 19 ἀναγνωσθῇ sine ἂν B: ἂν ὀνομασθῇ A ‖ 20 ἐστιν B ‖ 21 δαίμονες] καὶ τὰ ἁμαρτήματα adicit B ‖ 22 ὑπὸ A: ὑπάρχει B | ἁμαρτιῶν. ἢ καὶ A | ἢ om B ‖ 23 ἀπὸ . . . 24 αὐτοῦ A: ἀπαυτῶν B ‖ 24 ἀπόλυσον τῶν] ἀπὸ πάντων A ‖ 25 αὐτὸ om B | πρὸς A: εἰσ B ‖ 26 αὐτοῦ A: αὐτοῦ ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ προσεύξεται B ‖ 27 τιμήσει . . . ἔμεινεν A: ἔνθα ἡ μνήμη μου γένηται εὐχαριστ[ίαν ἀν]απέμψει litteris, quas indicavi, membrana rescissa absumptis B ‖ 28 δε . . . . . . γνωσει αὐτῷ, ἢ ἐπακουση litteris eodem modo deletis (fort. δέ[ομαί σου, ἐὰν ἀνα]) B ‖ 29 τῆσ ἀναγνώσεωσ B ‖ 30 καὶ ἀνομιῶν om B ‖ 31 καὶ μὴ . . . 3 αὐτῆν] *reple eum spiritu sancto tuo, spiritu ueritatis, et in domo illius non nascatur infans claudus aut caecus uel mutus, neque a spiritu* (*immundo* add C) *temptetur, et si petierit de* (*pro* C) *peccato suo, indulge ei* M, cf C | ἐγγίσει ἐκεῖ ἡ ὁρμὴ B ‖ 32 αὐτῶν καὶ ὁ τρυγητὸσ αὐτῶν μὴ βλαστήσεται B ‖ 33 ἀνατέλλων A | τῆς A: ὑπὸ τῆσ B

εἰ δὲ καὶ πρὸ τούτου ἔπασχόν τι, μετὰ τὸ ἐπακοῦσαι τῶν γραφῶν μου σωθήσονται καὶ μὴ γένηται ἐκεῖ λιμὸς ἢ θάνατος βοῶν καὶ διὰ πταῖσμα μικρὸν ὁ ἐπακούσας αὐ-
140v τῶν μὴ | καταδικασθήσεται ἀλλ' ἀκατάπαυστον εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν παράσχου πάντων τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. καὶ ταῦτα αὐτῆς εὐξαμένης εἶπεν πρὸς αὐτὴν ὁ κύριος γλυκείᾳ τῇ φωνῇ Τὰ αἰτήματά σου ἐπλήρωσα καὶ πληρώσω παρόντος μοι Μιχαὴλ τοῦ ἀρχαγγέλου μου, καὶ θήσω ἀνὰ ἐκκλησίαν ἑκάστην ἀγγέλους, οἵ τινες διακονήσουσιν αὐτοῖς, οἳ καὶ διὰ τοῦ ὀνόματός σου παρακαλέσουσί με, καὶ συγχωρήσω αὐτοῖς πάντα ὅσα ἥμαρτόν μοι. καὶ ἔνθά σου κείμενον ὑπάρχει τὸ σῶμα, ἀποστέλλω τὸ ἔλεός μου εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον· καὶ ἔνθα ὑπάρχει σου τὰ ὑπομνήματα τῆς ἀθλήσεως, ἀποστέλλω τοὺς ἀγγέλους μου τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὸ θαρρεῖν ὥστε νικῆσαι τὸν διάβολον. διὸ γίνωσκε Μαρίνα, ὅτι εἰς τὰ ὑπομνήματά σου σφραγῖδα ἐθέμην δι' ὧν ἄφεσις ἁμαρτιῶν γενήσεται. καὶ περὶ τῆς μαρτυρίας τῆς κεφαλῆς σου προστάξω τοῖς ἀγγέλοις μου ἀποκρύψαι αὐτήν, καὶ ἐν τῷ στοιχείῳ τοῦ γράμματος ἐκείνου οὐδεὶς δύναται γνῶναι πλὴν μόνου τοῦ γραφέως· καὶ εἴ τινι βούλει τὰ αὐτὰ φανερῶσαι, καὶ οὗτος ἀναπτύξει τὸ βιβλίον καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦ γράμματος θήσει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν

34 τῶν ἐπακουσάντων A. δὲ τὸ ἐπακουσαι B ‖ 35 καὶ om B | ἢ A. ἄρτου ἢ λοιμὸς μηδὲ B ‖ 36 πταίσματος μικροῦ B

140v 1 μὴ in proxima pagina iterat A | ἀλλὰ καταπαυστον B | 2 πᾶσιν B | ἁγίου σου πν. B ‖ 3 εἰς τους αι. om B | καὶ μετὰ τὸ παυσασθαι αυτὴν εὐχομένην εἶπεν B ‖ 5 μοι A. καὶ B | *per me ipsum iuro et angelorum meorum gloriam* M ‖ 6 θησω καταπᾶσαν ἐκκλ. ἀνα ἑκατὸν ἀγγ — οἵ τινεσ δ— — — ρακαλέσουσιν με membrana ut supra l. 27 sq. rescissa B ‖ 9 κείμενον om B ‖ 10 ἀποστελω B item l. 12 ‖ 11 ἔνθα σου ὑπάρχουσι τὰ B ‖ 13 διὸ A. καὶ νῦν B ‖ 13—23 horum in M nullum uestigium ‖ 14 [υ]πομνήματά cum rasura A | an scribendum σφραγῖδας ἐθ., δι' ὧν? uidentur haec ita scripta fuisse dispositis artificiose elementis, ut Μαρίνα siue Μαρίνης κεφαλὴ legi posset ‖ 16 μου om B ‖ 17 καὶ ἐν ... 23 κρίσεως om B | ἐν τῷ τῷ στοιχείῳ τῷ γραμματι ἐκείνῳ A. uoluitne στοιχειωτῷ γρ.? correxi conl. l. 20 ‖ 19 οὕτωσ A

αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καί οὐ ⟨μὴ⟩ μνησθῶσιν ἐνώπιόν μου ἐν τῇ ἡμέρα τῆς κρίσεως καὶ νῦν μακαρία εἶ Μαρίνα, ὅτι ἐμνήσθης ὑπὲρ ἀσεβῶν καὶ ἁμαρτωλῶν μὴ οὖν διστάσῃς, Μαρίνα· πληρώσω γάρ τὰ αἰτήματά σου διὰ τῆς ἀθλήσεώς σου καὶ τῆς ὑπομονῆς

καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ κύριος ἐν εἴδει περιστερᾶς ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν. τότε ἡ μακαρία Μαρίνα λέγει τῷ στρατιώτῃ· Μὴ φοβηθῇς ἀλλὰ ἀναστὰς ἐπιτέλεσον τὸ προστεταγμένον σοι ὁ δὲ ἀναστὰς ἔμφοβος εἶπεν αὐτῇ Μὴ γένοιτο, κυρία μου, ἵνα λάβω σου τὴν κεφαλήν. Μαρίνα εἶπεν αὐτῷ· Ἐὰν μὴ ποιήσῃς τοῦτο, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

καὶ οὕτως ἔντρομος γενόμενος ὁ στρατιώτης ἔπαισε τὴν ἁγίαν κόρην, καὶ οὕτως πάλιν εἰς ἑαυτὸν τὸ ξίφος ἀπηνέγκατο καὶ ἔπεσεν ἐξ ἀριστερῶν αὐτῆς καὶ ἐλθὼν ὁ κύριος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἱπτάμενος μετὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων αὐτοῦ κύκλῳ τοῦ λειψάνου τῆς ἁγίας κόρης, κατ-
ῆλθον δώδεκα ἄγγελοι ἐπὶ τὸ λείψανον καὶ λαβόντες 141r
τὴν κεφαλὴν τῆς μάρτυρος ἀπήγαγον πρὸς τὸν κύριον· καὶ νεύσας ὁ κύριος ταῖς νεφέλαις, ἔκλιναν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ὀρέων, καὶ οἱ ἄγγελοι μετὰ φωνῆς ἔψαλλον καὶ οὐ-

22 μὴ inserui ‖ 24 ἁμαρτωλῶν μετανοούντων· μὴ B | Μαρίνα om B ‖ 25 γάρ σου τὰ αἰτήματα δια τησ ὑπομονῆσ σου B ‖ 28 *Et post orationem* [cf. adn. p 40, 8] *erexit se et dixit Frater tolle nunc gladium tuum et percute me ecce iam uici mundum* M paucissimis u 28—36 absoluit C | μακαρία A. ἁγία μάρτυσ B | λέγει A. εἶπεν B ‖ 30 προσταχθὲν B | ὁ δὲ ... 31 λάβω desunt membrana rescissa B ‖ 32 οὐκ A. οὐ μὴ B ‖ 34 γενόμενοσ post στρατ. B | *attulit gladium suum et in uno ictu percutiens amputauit caput b. Margarite et adorauit dicens Domine, ne statuas hoc mihi in peccatum Et tremens percussor cecidit cum percussorio suo ad dexteram partem b Margarite* M, breuius C ‖ 36 καὶ ἐλθὼν ... p 46, 14 ualde mutata, partim (ut p. 46, 9—14) amplificata dant CM, capitis in paradisum ab angelis elati memoriam C solus seruat, domini praesentis (l 36—p. 46, 5) neuter, angelorum reditum et congratulationem (46, 5—10) post daemonum tormenta et infirmorum sanationem (46, 11—14) traiecerunt, sed M haec (11—14) etiam suo loco iterat | ἦλθεν B ‖ 37 ἁγίων om B recte ‖ 38 κόρησ καὶ κατῆλθον B
141r 3 καὶ ἔνευσεν B | ἔκλιναν A. καὶ ἔκλιναν B

τως ἀνήρχετο ὁ κύριος εἰς τοὺς οὐρανούς καὶ οἱ δώδεκα ἄγγελοι ἐβάσταζον τὴν κεφαλὴν τῆς Μαρίνης ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ὑμνούντων τῶν δυνάμεων καὶ λεγόντων· Κύριε ὁ θεός, τίς ὁμοιός σοι ἐν θεοῖς, καὶ τίς ὅμοιός σοι κατὰ τὰ ἔργα σου, ὁ ἐπάνω πάντων ὑψέων; σοὶ δόξαν ἀναπέμπομεν, κύριε Ἰησοῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. καὶ μετὰ τὸ ἀνελθεῖν τὸν κύριον ἤρχοντο οἱ δαίμονες καὶ ἐβασανίζοντο παρὰ τοῦ λειψάνου τῆς ἁγίας, καὶ ἐξεκρεμῶντο ἐν τῷ ἀέρι ἐνώπιον πάντων καὶ οἱ κακῶς ἔχοντες ἐθεραπεύοντο ἐκ τῆς νόσου αὐτῶν.

Ἐγὼ δὲ ὁ ἐλάχιστος δοῦλος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Θεότιμος συνέστειλα τὸ λείψανον τῆς ἀθληφόρου μάρτυρος, καὶ ᾠκοδόμησα οἶκον εὐκτήριον ἄξιον τῆς ἀθλήσεως αὐτῆς καὶ ἐν τῷ ἐπιτελεῖν με τὴν μνήμην τῆς ἁγίας πάντες προθύμως παρεγένοντο εὐωχούμενοι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτῆς ἐν τῷ κτισθέντι μαρτυρίῳ εὐχαριστοῦντες τῷ κυρίῳ [ἐγὼ δὲ ὑπηρέτησα αὐτῇ καὶ πάσας τὰς εὐχὰς αὐτῆς ἀπέστειλα τοῖς Χριστιανοῖς μετὰ πάσης ἐννοίας], μηνὶ ἰουλίῳ ἑπτακαιδεκάτῃ ἐπιτελοῦντες αὐτῆς τὴν μνήμην καὶ δοξάζοντες σὺν ἐμοὶ [τῷ οἰκτροτέρῳ καὶ ἐλαχίστῳ καὶ ἁμαρτωλῷ Εὐθυμίῳ τῷ καὶ γράψαντι] τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

6 τῆσ ἁγίασ μαρτυροσ μαρίνασ B atque ἁγίας extremo uersui post τῆς add A² ‖ 7 ὑμνουντων AB cf scholion xix ‖ 9 ὑψεων A ὕψιστε B ‖ 10—11 ἀναπέ...... κε ιυ χε εἰσ — — αἰώνων — — — μονεσ sic, ceteris una cum membrana absumptis B ‖ 12 παρὰ τὸ λείψανον τῆσ ἁγίασ μάρτυροσ μαρίνασ καὶ ἐξεκρεμνοῦντσ ἐκ τοῦ ἀέρσσ B | ἐξεκρέμοντο A cf B ‖ 14 τῶν νόσων B ‖ 15 post ὁ rasura unius litterae (ε?) in A ‖ 19 εὐωχσυμενοι B εὐχόμενοι A ‖ 21 ἐγὼ . . . 22 ἐννοίας aliunde interposita inscite cf supra p 12 | αὐτῇ A αὐτῇ ἐν τῇ φυλακῇ δια τῆσ θυρίδσσ καὶ ἀνεγραψάμην πᾶσαν αὐτῆσ τὴν ἄθλησιν καὶ ἣν ἔσχε πρὸσ τὸν δαίμονα μάχην καὶ μετὰ τοῦ σχηματισθέντοσ δράκοντσσ B | αὐτῆσ καὶ ἀπέστειλα πᾶσι τοῖσ B | 22 εὐνοιας A ἀληθειασ B correxi coll p 16 19 | μηνὶ usque ad finem om B his suppositis ἐτελειώθη ἡ ἁγία μάρτυσ μαρίνα βασιλευον (sic) τοῦ κυ ἡμῶν ιυ χυ ᾧ ἡ δόξα εισ τοὺσ αἰώνασ ἀμην ‖ 24 sq manifestum emblema librarii Euthymii

Ἐπλήσθη σὺν θεῷ τὸ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίνης μαρτύριον ἐν πόλει Ἀντιοχείᾳ τῆς | πρώτης Πισιδίας· ἐγράφη δὲ ἐκ τοῦ | μαρτυρολογείου, ὅπερ ἔγραψεν ὁ | ἅγιος Μεθόδιος ἰδισχείρως καθεζόμενος ἐν τῇ μεγάλῃ Ῥώμῃ εἰς | τὸν ἅγιον Πέτρον· ὅθεν καὶ φιλοπονήσας ἐσχολιογράφησεν αὐτὸ διὰ τοὺς ἀστηρίκτους.

29 immo τῇ πρώτῃ cf. supra p. 15, 14 | τ[ο] μαρτυρολογεῖον (ο in rasura duarum fere litterarum) A ‖ 31 ἐσχολιογραφισεν A

Codicis P specimen (ad p. 36, 7—39, 2)

Τῆς δὲ ἐπαύριον προκαθήσας ὁ ἡγεμὼν ἐπὶ τοῦ βήματος 196v
αὐτοῦ ἐκέλευσεν ἀχθῆναι τὴν ἁγίαν Μαρίνα(ν)· ἡ δὲ ἁγία Μαρίνα
ἡ μάρτυς τοῦ Χριστου ἐξερχομένη ἐκ της φυλακῆς κατεσφράγησεν
ὅλον τὸ σῶμα αὐτῆς τῇ σφραγιδι τοῦ Χριστοῦ· ἡ δὲ πόλις συνῆλ-
θεν ἰδεῖν καὶ μαθεῖν τὰ περὶ αὐτῆς· ὁ δὲ ἡγεμὼν εἶπεν πρὸς τὴν
μακαρίαν, Μαρινα· σύνθου μοι καὶ προσκύνησον τοῖς θεοῖς· Μαρίνα
εἶπεν· δεῖ πρέπει τὸν ἐμὸν θεὸν προσκυνεῖν καὶ φίλον γενέσθαι
τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων· ὁ ἡγεμων εἶπεν πρὸς
τοὺς δημιους· κρεμάσαντες αὐτὴν κατακαύσατε μετὰ λαμπάδων
κεομένων· καὶ οι δημιοι ἐποίησαν κατα το πρόσταγμα τοῦ ἡγε-
μῶνος καὶ ἔκεον τὸ σῶμα τῆς ἁγίας Μαρίνας· αὐτὴ δὲ πρὸσ ηὔ-
χετο οὕτως λέγουσα· ἐπυρωσας τους νεφρους μου καὶ τὴν καρδίαν
μου καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία· καὶ δι' ἦλθον διὰ πυρὸς καὶ
ὕδατος καὶ εἰσήγαγες με κυριε εἰς ἀναψυχὴν· καὶ παλιν ἀποκριθεὶς
ὁ ἡγεμων ἔφη πρὸς αὐτήν· Ἄκουσόν μου καὶ προσκυνησον τους
θεους· καὶ ἡ ἁγια Μαρινα εἶπεν πρὸς αὐτόν· οὐ συντίθημι οὐδε
προσκυνῶ τους θεους ὑμῶν τους κωφους καὶ τυφλους· οὐ γὰρ
δυνήσεται νικῆσαι ὁ διάβολος τὴν ἁγνείαν μου· κατεσφράγησεν
γαρ πάντα τὰ μέλη μου ὁ Χριατος· καὶ τὴν | ψυχήν μου ὡς μαρ- 197r
γαρίτην ἐσφράγισεν ἐν τῷ στεφάνῳ τῆς δόξης αὐτοῦ· τότε ἐκέ-
λευσεν ὁ ἡγεμὼν ἐνεχθῆναι ὕδωρ καὶ δεθῆναι τὰς χεῖρας καὶ τους
πόδας τῆς μακαρίας Μαρίνας καὶ ἐκει αὐτὴν ῥίψαντες πνιγῆναι·
οἱ δὲ δήμιοι ἐποίησαν κατα τὸ πρόσταγμα τοῦ ἡγεμῶνος· ἡ δὲ
μακαρία Μαρίνα ἀναβλέψασα εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· ὁ κατοικῶν
εἰς τὸν αἰωνα διάρρηξον τους δεσμούς μου· σοὶ θυσω θυσίαν αἰ-
νέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ· ᾄσω καὶ ψαλῶ κυριῳ τῷ θεῷ μου· γένοι-
τό μοι τὸ ὕδωρ τοῦτο πηγὴ καταγίασματος· ἔνδυσόν με περικεφα-
λαίαν ἐλπιδος σωτηρίου· ἐλθέτω ἡ ἁγία σου περιστερα τοῦ ἁγίου
σου πνεύματος· εὐλογῆσαι τὸ ὕδωρ τουτο· ἀπόδυσόν με τὸν πα-
λαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἔνδυσόν με τὸν νέον τὸν ἀνακενουμενον καὶ
ἀπόπλυνόν με διὰ τοῦ ὕδατος τουτου εἰς ζωὴν αἰώνιον· στερέω-
σον τὴν πίστιν μου· ἱλαροποίησον τὸν νουν μου· ἀπόρριψον ἀπ'
ἐμοῦ τὰς ἁμαρτιας μου καὶ σωσόν με ἐν τῆι δόξῃ σου· κατάγισόν
με ἐν τῶι ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνευ-
ματος εἰς τους αἰῶνας τῶν αἰωνων ἀμήν

135r Τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπολεως σχόλια, ἅπερ ἐποίησεν εἰς τὸ μαρτύριον τῆς ἁγίας Μαρίνης ἐν τῷ μαρτυρολογείῳ ὅπερ ἔγραψεν ἰδιοχείρως καθεζόμενος ἐν Ῥώμῃ εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον.

I f. 135r [ad p 25, 23] Ση(μειωτέον). Τὸ τοῦ Ἰὼβ τις ἐννοῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, εὖ διαγράφων ὡς ἔλεγεν "Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς λαμπαδες πυρὸς καὶ ἐκ τῶν μυκτήρων καί τοῦ στόματος κλιβανος καιόμενος", εἶτα τελευταῖον ὅτι πάντα τὰ πλοῖα μίαν οὐράν βυρσης αὐτοῦ οὐ φερουσιν (οὐράν βυρσης αἰνιττόμενος τὸ ἔσχατον τῆς κακιας καί μικρότερον τῶν φαντασμάτων αὐτοῦ), λεγων τε καί διηγούμενος οὖν τοῖς φιλοις φρίττειν δοκεῖ τας πανουργιας τοῦ δαίμονος οἱονεί καταπλη[τ]τόμενος, συνθήσεται λοιπόν καὶ ἐπὶ τῇ μακαρίᾳ μάρτυρι ταῦτα τὰ γεγραμμ[έ]να οὕτως ἔχειν· ὡς γάρ ἐν εἰκόνι τῇ ἀναπλάσει τὴν οἰκείαν κακίαν μορφοπο[ι]ῶν ὁ ἐχθρὸς τῆς μ[ὲν] εὐχῆς ἐπιλαθέσθ[αι] μικρὸν ἐποίησεν, τὸ ἔξω ὄμμα τῇ φα[ν]τασίᾳ τῆς ὀπτασίας ἐνασχολήσας, π[λὴν] οὐ τὸ ἔσω· εὐθύς τε ἐπανελομένη τ[ὴν] προσευχὴν ἐπελ[ά]βετο βασανίζουσ[α] τὸν δόλιον, τό τ[ε] γένειον τούτου, ὡ[ς] ὑποκατιὼν λέγ[ει], ἀφαιρεῖται τῇ χε[ι]ρί, δῆλον ὅτι τὸ ε[ὔ]σχημον τῆς κακί[ας] αὐτοῦ καί πρωτοφ[α]νὲς ἀναιροῦσα εἰς τ[ὸ] παντελῶς ἀτιμάσαι τοῦτον· μεθ' οὗ καί ὑποκρούουσα τυφλοῖ αὐτόν, δεικνύντος

4 μαρτυρολογίω ‖ 5 τὸν ἅγιον πέτρον in rasura scripsit manus prima ‖ 6 ἰὼβ τίς ut solet ‖ 7 εὐδιάγραφον | Hiob 41, 9 sq οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶδος ἑωσφόρου· ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύονται ὡς λαμπάδες καιόμεναι, καὶ διαρριπτοῦνται ὡς ἐσχάραι πυρός· ἐκ μυκτήρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης πυρὶ ἀνθράκων ‖ 9 ibid 40, 26 πᾶν δὲ πλωτὸν συνελθὸν οὐ μὴ ἐνέγκωσι βύρσαν μίαν οὐρᾶς αὐτοῦ ‖ 14 καταπλη[τ]τόμενος dispexit Hauler: ego καταπα[τ]τόμενος enotaueram ‖ 18 extremae litterae uersus sunt τῆς μ (cum nota compendii), sed ςμ aegre dispiciuntur ‖ 19 fort. εὐθύς γε ‖ 21 γέν[ει]ον cum litura, item p 49, 4 γεν[ει]άδας

τοῦ λόγου, ὡς ὁ γνοὺς τὰς λεπτότητας τῶν ὑποκριτικῶν κατάρξεων αὐτοῦ καὶ οἱονεὶ γενειάδας καὶ τρίχας τῷ ἀσυγκαταθ[έ]τῳ τοῦ νοῦ προεκτίλας θᾶττον ἐκτυφλώσας διὰ τῆς πρώτης νίκης τοῦτον τὸν δόλον αὐτοῦ ἀναιρεῖ καὶ ἐξαφα[νίζει].

II ib. [ad p. 24, 6 ἐπίβλεψον] Σημειωτέον. ἐπίστανται οἱ ἅγιοι σώφρονι καὶ προσεκτικῷ λογισμῷ, ὅτι οἱ πολεμοῦντες αὐτοὺς δι᾽ ἀνθρώπων δαίμονές εἰσιν· διὸ καὶ οὐ τούτων, φημὶ δὴ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τῶν ἐνεργούντων δι᾽ αὐτῶν κατεύχονται οὓς καὶ ὁραθ[ῆ]ναι αὐτοῖς, ὡς ἄξιοι εἰσι τῆς θέας, εὐχόμενοι ἐπακούονται. νῦν οὖν δράκοντα τοῦτον ἡ ἁγία καὶ ῥομφαιαν ἐγκεχειρισμένον ὁρᾷ πωγωνιαῖον τε καὶ ποικίλον τῇ μορφῇ καὶ τῇ τοῦ σχήματος χρόᾳ, τὸ ὑποσυρτικὸν καὶ δόλιον καὶ πολυμήχανον σωματούμενον ὥσπερ εἰκόνος δίκην καταλαμβάνουσα τοῦ Σατανᾶ καὶ τῶν δαιμόνων αὐτοῦ, ἐπεὶ πάντως πνεῦμά ἐστιν λεπτόσωμον καὶ ἄναιμον οἷα ἄσαρκον, τῇ ἐκπτώσει δὲ τῇ διὰ τῆς οἰκε[ίας] | προθέσεως συναποβαλὼν τῇ λαμπρότητι καὶ τὸ 135v θαλπτικώτερον καὶ προσλαβὼν τῇ ἀποζοφώσει τὸ ταρταρωδέστερον ὅθεν καὶ οἱ ἐνεργούμενοι καταψύχονται· ἔχουσι γοῦν ἀποκεκληρωμένον μετὰ τῶν ἄλλων κολαστηρίων καὶ τὸν κατάλληλον αὐτοῖς τάρταρον εἰς ἐπίτασιν τάχα κολάσεως, ὅτι πλέον φοβεῖται ὁ προψυχρανθεὶς τὴν ἐν ψυχρότητι καταδίκην, ὥσπερ οὖν καὶ τὸν σκότον, ὃν αὐτὸν κατοικήσουσιν τῶν ζοφωδῶν διανοήσεων αὐτῶν ἀποκύημα ἄξιον

III f. 135v [ad p. 26, 14 ἐλθέτω adscribitur, pertinet ad p. 26, 17] Ἐπειδὴ ἐκ τεσσάρων στοιχείων τὸ σῶμα, οἶμαι, τετραγώνου ἐπάνω θεῖναι ἐστὶν τὸ ἐπὶ τοῦ οἰκείου σώματος ἐπελθόντα αὐτῇ δραξαμένης δὲ τῇ εὐχῇ καὶ φωτισθέντος τοῦ ἀέρος, ὅ ἐστι τοῦ πνεύματος

3 προεκτείλας ‖ 6 Σημειοτέον ‖ 8 διανων ‖ 12 ῥομφαῖαν ‖ 14 ὡς περὶ εἰκ ‖ 17 διὰ] δή? ‖ 18 in imo paginae angulo στρεψον adnotatur ‖ 30 nisi quid deest, scr. ἐπελθεῖν | δὲ] τε ‖ 31 hinc constat iam in Methodii exemplo schedam traiectam (cf. p. 7) fuisse

4

αὐτῆς, αἰσχύνη τὸν ἐχθρὸν εἴληφεν· αὕτη γὰρ ἤδη πάλιν προσεύχεται, καὶ οὕτω τοῦ ἐχθροῦ δράκοντος λαβομένη ἄσχημόν τινα καὶ ἀσθενῆ, ἐκτίλασα καὶ τὸ γένειον ὅ ἐστιν τὴν οἱονεὶ περιφάνειαν αὐτοῦ, τίθησιν.

IV f. 136ʳ [ad p. 29, 8] Ση[μειωτέον]. ἥμισυ γενειάδος ἡ πᾶσα παρόσον τῆς προσβολῆς τοῦ ἐχθροῦ καὶ φαντασίας περιφάνειά ἐστιν· οὐ γὰρ δὴ τελ[έ]ως πᾶσα· ἔτι γὰρ προσβάλλειν πειρᾶται. δεξιὸς δὲ ὀφθαλμὸς ὁ τελεώτερος τῆς κακίας αὐτοῦ σκοπός, ὃν πάντη ἀπήμβλυνεν, αἰσθητῶς δὲ τὰς φαντασίας αὐτοῦ ἠχρείου, αἰσθητευομένου καὶ οἱονεὶ ἐνζωγραφουμένου τοῦ ἐχθροῦ πρὸς ἀπάτας εἰς παράδειγμα τῆς νοητῆς αὐτοῦ ἐξ αὐτῆς καταλύσεως. πῶ[ς] δὲ καὶ εἶχε πιστεύεσθαι ἡ ἁγία διὰ τῆς χάριτος νικῶσα τὸν ἐχθρ[ὸν] νοητῶς, εἰ μὴ καὶ φανταζόμενον ἐξενεύρου αἰσθ[η]τῶς;

V f. 136 [ad p. 30, 14] Ση[μειωτέον]. Σφῦρα χαλκῆ ἐσ[τιν], ἣν ἡ ἁγία εὗρεν, ἡ [ἀρ]ρύπωτος τῆς θεί[ας] ἐλπίδος χάρις, ἣν στραφεῖσα ἤγου[ν] νοηθεῖσα εὗρεν [ὅ] ἐστιν ἀνεῦρεν ἤτοι ἀνέλαβεν τὸ [τε]λεώτερον τῆς χ[ά]ριτος καὶ σωματ[ικώ]τερον συναντ[ι]λαβομένης αὐτῆ[ς] καὶ τῇ παραδείξ[ει] τῆς σφύρας στε[ρ]ροποιησάσης αὐτῆς τὸ νόημα ὂν δεξιώτερον ὃ κρατήσασα δεξιωτέρως τύπτειν τ[ὸν] κακονοίας ὑποβολέα τῷ λογισμῷ δραστικώτερον ἤρξατο, τοῦ θεοῦ [ἀν]τισωματοῦντο[ς] τὴν ἐν χάριτι τ[αύ]της βοήθειαν εἰς κατάλυσιν τῆς [τοῦ] κακοτρόπου τού[του] σωματώσεως. Οὕτως οὖν καὶ τὰ λοιπά, ὅσα ἂν εὕρῃς, νοῶν ὁ ἀναγινώσκων, ὡς τῇ νίκῃ καὶ τοῖς πλάσ[μα]σιν διὰ τῶν αἰσθητῶν ὑπεγράφετο τὰ νοητά, οὔτε διαπιστήσεις οὔτ' αὖ ἐξαμάρτῃς τῶν γεγραμμέν[ων] καὶ τῆς ἀληθείας ἐπί τε ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ καί ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ Ἰουλιανῇ καὶ ὁπουδήποτε.

3 ἐκτείλασα ‖ 11 ἐνζωγραφομένου ‖ 16 Cφαῖρα ‖ 21 σφοίρας ‖ 22 νόημα ον | δεξιώτερον ον | κρατήσασα sic, sed alterum ον fort erasum est consulto, credas ον δεξιώτερον uariam lectionem fuisse ‖ 29 fort ἂν ἐξαμάρτοις ‖ 30 s Iulianae quoque in carcere diaboli minister et apparet et uapulat, cf. Symeo met. Migne t. CXIV p. 1444ᵈ sq.

VI f. 136v [ad p. 26, 1 ἡ δὲ κεφαλὴ] Ση[μειωτέον] ἡ ἀρχικὴ γάρ αὐτοῦ κακία ἤδη κατερρήσσετο, τὰ δὲ τέλη αὐτοῦ τῶν φαντασιῶν ὡς πρὸς τὴν γῆν κατενήνεκτο.

VII ibid. [ad p. 26, 2 ἔδραμον] ὡς οἰκεῖον φωλεὸν γάρ τήν τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν κακίαν εἰστρέχοντες οἱ δαίμονες ἔτι αὐτὸν ἐρεθίζειν πρὸς τὸ καταπίνειν ψυχάς δοκοῦσι[ν] ἐνσχηματίζοντες.

VIII ibid. [ad p. 27, 11 καταπεσών] πεσεῖν ἀπὸ τοῦ τετραγώνου ἐστὶν ἢ ἀπὸ τῆς ἐν πᾶσιν ἤγουν τέσσαρσι πέρασι κοσμικῆς κακίας αὐτοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐκ τεσσάρων σώματος στοιχείων τῆς ἁγίας, ἢ ἀπό τινος θυριδικῆς ἢ λιθώδους εἰσόδου ἢ καθεδρας οὔσης ἀληθῶς ἢ ἀναπλασθείσης ἐν τῷ οἰκήματι.

IX ibid. [ad p. 27, 13 ἡ δέ ἁγία κόρη] Δόξας ἀπληστεύσασθαι ταῖς φαντασίαις ὁ δαίμων καί δι' αὐτῶν κατοποθῆναι τὴν ἁγίαν νομίσας ῥήσσεται τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποθνήσκει θάνατον τὸν ἀπὸ τοῦ πρός τὴν ἁγίαν ἐνεργῆσαι ἔτι τολμώμενον. οἷον δὲ ἐγένετο τὸ νοητὸν ἐξ αὐτῆς πτῶμα αὐτοῦ, τοιοῦτον τὸ φαντασιῶδες ἀληθῶς αὐτοῦ κατάπτωμα ἡ θεία χάρις ἐνήργησεν. Ἔτι τὸ ἀναιδὲς τῶν δαιμόνων φῦλον δοκεῖ ταῖς φαντασίαις κατατολμᾶν καὶ οἷον κύων καθυλακτεῖν τῆς ἁγίας.

X ibid. [ad p. 27, 17] τὸ δὲ αἴφνης πάλιν ἐπὶ τὰ γόνατα τῆς ἁγίας μή ποτε ἀληθῶς τὸ τετράγωνον τὸ ἐκ τεσσάρων ὂν στοιχείων τῆς ἁγίας λέγει. διά τί γάρ πάλιν ἐπὶ τά γόνατα; ἢ καὶ τοῦτο ἔστι νοῆσαι τετράγωνον τὸ ἐκ τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας φαντασιωδῶς εἰσέρχεσθαι;

XI f. 137r [ad p. 32, 17 καὶ οὐδείς adscribitur, pertinet ad p. 32, 19] Πόδα λέγει τὴν ἐξ ὑπαρχῆς τοῦ νοήματος

4 φωλαιὸν ‖ 6 δοκῶσι ‖ 10 πέρασι bis scriptum ‖ 11 σώματοστοι cη ι χείωντης ‖ 21 φύλον ‖ 23 hoc scholion in cod non separatur a superiore | αιφνης ‖ 24 τετράγονον ‖ 25 δια τι ‖ 30 Ποδας λεγει

εὐθύς ἐπίβασιν, ἣν ἀληθῶς μέγα τῇ ὑψαυχενίᾳ τῆς φαντασίας τοῦ ἐχθροῦ νικητικῶς ἐπιστηρίξαι

XII ibid. [ad p. 32, 21] Παγίδας συνηθεί[ᾳ] ἐγχωρίῳ τινές τὰς πλευράς καλοῦσι νῦν δὲ καί καλῶς εἴρηται· φανερῶς γάρ παγ[ί]δες τοῦ ἐχθροῦ αἱ πλευραὶ αὐτοῦ εἰσ[ιν]· ἑπτά δὲ συντριβεισῶν, ὡς τελείου ὄντος κατὰ τόν παρόντα βίον τοῦ ἀριθμο[ῦ], ἀνενέργητος πρὸς αὐτὴν ἔσται.

XIII ibid. [ad p. 32, 23 ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ] Γένεσιν νῦν τὴν α[ὔ]ξησιν τῆς κακίας λέγει, ἐπεὶ ἅτε ποτὲ ἄγγελος ἐννοήσει θεια γεγέννηται ἄλλως τε καί ὡς δαίμων ψεύδεται· ού γάρ οἶδεν ἀλήθειαν ὁ τοῦ ψεύδους πατὴρ καί τῆς ἁμαρτίας εὑρετής, εἰ καί βίᾳ ποτὲ λαλεῖ ὅπερ τι ἐρωτᾶται, καί πλάττεται ὁ πανάδικος δίκαια ἐξ ἀνάγκη[ς].

XIV f. 137ᵛ [ad p. 34, 28] τὸ ἐν σοί ἐν ψυχῇ σου δηλοῖ· ἡμεῖς γάρ ἡ ψυχή.

XV ibid. [ad p. 34, 29 καί πῶς] καί μη θελων νῦν ὀρθά εἶπεν ὁ δαίμων δείξας πνεῦμα μέν εἶναι καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἡμ[ῶν] τε ψ[υ]χ[ή]ν καί ἡμῶν τὸ σῶμα φησὶν οὖν ἡ κοσμογένεια· "Καί ἐνεφύσησεν εἰς αὐτόν" ὁ θεος (δῆλον δ' ὅτι εἰς τὸν ἄνθρωπον) "πνεῦμα ζωῆς", εἶτα "καί ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχήν ζῶσαν".

XVI ibid. [ad p. 34, 37 καὶ νῦν] Ση[μειωτέον] τουτέστιν ὅτι ἀσθενεῖς εἰσι καὶ ἐκνενευρωμένοι ὑπό Χριστοῦ, εἰ καὶ θρασύνονται καθὰ καί τῷ ἁγίῳ Ἀντωνίῳ ὡμολόγησεν ὁ ἐχθρός φέρων καί Δαυιτικὴν μαρτυρίαν, ὅτι "ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος"

140r XVII f. 140ʳ [ad p. 42, 6 γράφοντι] Ση[μειωτέον], ὅτι παλαιὸν τὸ εἰκονογραφεῖσθαι τάς ἐκκλησιας σύν τοῖς τῆς

3 post Παγίδας littera erasa ‖ 9 ἄγγελος ἐνοήσει ‖ 18 ημ..| τεψ.χ.ν litterae in foraminibus membranae euanuerunt ‖ 19 κοσμο-γένεια (hyphen) Genes 2, 7 | εἰς αὐτόν] εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ LXX ‖ 20 πνεῦμα] πνοὴν LXX ‖ 24 Athanasius in uita Antonii p 57, 9 ed Hoeschel ἐγὼ γὰρ ἀσθενὴς γέγονα οὐκ ἀνέγνωσαν ὅτι "τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος, καὶ πόλεις καθεῖλες ‖ 25 δαυϊτικὴν psalm 9, 7 ‖ 26 quod f 139ᵛ ad p. 42, 31 Μαρίνα indicatur scholion nunc non apparet ‖ 28 ecce propugnatorem imaginum

θείας οἰκονομίας υπερφυέσιν ἔργοις· οὕτω δή καί τοῦ ἐπωνύμου ἁγίου τὴν ἄθλησιν.

XVIII f. 140v [ad p. 44, 6 καὶ θήσω] Ση[μειωτέον], ὡς 140v
λέγει ὁ ἅγιος Βασίλειος ὅτι εἰς τὰς ἐπωνύμους τῶν ἁγίων ἐκκλησίας ἄγγελοι ἀποστέλλονται θαυματουργεῖν· ὅπου δὲ τὸ σῶμα τῶν ἁγίων, ἡ χάρις δι' αὐτῶν τῶν λειψάνων ἐνεργεῖ.

XIX f. 141r [ad p. 46, 7 ὑμνούντων τῶν δυνάμεων] ἔστι 141r
τροπος ο καταδεχομενος θηλυκὴν φωνην ἀρσενικῶς κεῖσθαι· και γαρ καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Διονυσίῳ εὑρήσεις τοιοῦτον.

XX ibid [ad p. 46, 11 ἐβασανίζοντο] Ση[μειωτέον] δῆλον ὅτι τα σώματα τῶν ἐνεργουμένων ἐκρέμοντο καὶ αὖθις ἐθεραπεύοντο.

2 fortasse scr τῇ ἀθλήσει ‖ 4 cf. Basilius ep 238 t. III p 367a t p 416e ed Bened ‖ 10 Dionys Areop de cael hier 7, 2 p 54d (ed Corderii Venet 1755) cf Maximi scholion ibid t II p. 24d

S. Christophori acta graece ante hos quattuor annos Bollandi successores ediderunt in Analectis Bollandianis
P t. I p. 121 sqq., uno codice adhibito Leidensi inter Perizonianos formae maioris n. X, unde mihi quoque illa primum innotuerant. scriptus est ille saeculo circiter undecimo [1], a. 1608 ab homine Italo Constantinopoli emptus [2]. cuius pretium ut in uita Pelagiae magnum est, ita in actis Christophori perparuum esse clare apparuit, postquam Bonneti mei amicitia codicum duorum Parisiensium copiam mihi
A fecit. neque enim satis ille egit uetustissimo codice Par. 1470 summa cum cura exscripto, sed simul etiam ad hoc
B exemplum lectionem codicis Par. 1534 (olim Colbertini 206, dein regii 2012), quod martyrologium trium mensium martii aprilis maii scriptum esse illi uidebatur saeculo non XII ut in catalogo indicatur, sed XI, diligentissime contulit. et Perizoniano codici et alteri Parisiensi nusquam dubium esse potest quin fundamento fuerit ea libelli forma quae est codicis A, de quo supra p. 3 sq. dixi. sed uterque textum summa cum licentia interpolatum exhibet, ita tamen ut ab exemplari P longius distet, B propius absit. quare cum editoris officium simplici formula definitum esset, nolui equidem adnotationem inutili lectionis interpolatae farragine onerare. ut tamen de fide codicis B aliis quoque facultas fieret iudicandi, saltem aliquot paginas ex eo libro expressas proposui adnotationis loco. de Perizoniano qui scire uolent, editione Bollandiana utentur.

---

[1] dixi de hoc codice in libello de Pelagia p. 29 et 31. addo rudem illam manum, quae non raro margines maculauit, fuisse saeculi XV. temporis notam uidi f. 16r ἔτους ϛϡϟζ μὴν μάρτιος β̄ ἰν(δικτ.) ζ̄ i. e. a. 1489 ind. VII.

[2] f. 1r legitur *questa* (sic) *libro me | custaua sitte dahab | fi stamboll E A | 1608*.

Versionis latinae exempla quae conferri possent praesto mihi non fuere. non erant usui acta latina qualia ex uetere codice Fuldensi edita sunt AA. ss. m. iul. t. VI p. 146—9 aut qualia Gualtherus subdiaconus Spirensis cum prosa oratione (edita in Pezii Thesauro anecdotorum nouissimo t. II 3 p. 99—122) tum hexametris (ibidem p. 29 —94) enarrauit. longissime ab origine processit Iacobus a Voragine c. 100 p. 430 sqq.

Etiam Christophori martyrium Antiochiae in Pisidia euenisse qui haec acta condidit tradere uoluit. quamquam enim nunc p. 63, 4 sq. legenti Pergae in Pamphylia uidentur scaena martyrii fingi, tamen p. 75, 7 Antiochia illa tam non ambigue indicatur, ut appareat priore loco non minus quam per totum prooemium (cf. p. 56, 11. 58, 1. 11) locorum accuratiorem notitiam aut ab ipso scriptore neglectam aut a librariis oblitteratam esse. quod si ita est, sequitur ut praeter Attaliam etiam Antiochiam statuamus sedem cultus fuisse, uel ut apertius dicam, hoc ipso libello scriptorem suasisse ut ad exemplum Attalensium etiam Antiocheni Christophori memoriam celebrarent. atque huius libelli cum uita Marinae cognationem non solum sermonis usus, sed etiam in nouissima parte rerum similitudo arguit. adstantem multitudinem dico conuersam ad fidem christianam at crudeliter trucidatam, preces martyris moribundi, responsum caeleste, mortem uoluntariam sancti et deinceps carnificis: quae omnia ita conspirant, ut ipsum exemplar Marinae suspiceris ab hoc scriptore expressum esse.

A
f. 19r

Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου

Ἔτους τετάρτου τῆς βασιλείας Δεκίου ἦν πολλὴ μανία τῶν τὰ εἴδωλα σεβομένων. τοίνυν κατισχυούσης τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ Δεκίου σάκραν διὰ τῶν ἀρχόντων κατήνεγκαν ἐπὶ τὸ πάντα τὸν θρησκεύοντα τὴν εὐσεβῆ τοῦ θεοῦ θρησκείαν μιαρῶν ἐδεσμάτων ἀπογευσαμένους σώζεσθαι· εἶτα δὴ τῶν ἀρχόντων δεξαμένων το πρόσταγμα ἀπὸ τῶν ἀνόμων αὐτοῦ χειρῶν ἐλυμήναντο τὰς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ ἐπιδεικνύντες τὰ τοῦ βασιλεως γραμματα καὶ πάντων τὴν ὑπακοὴν πληρουντων ἦν τις ἐν ταῖς ἡμεραις ἐκείναις τῶν ποτὲ κομιτων πολεμω συλλαβομενος τὸν μακάριον Ῥέπρεβον και στρατευσας ἐν τῷ νουμέρῳ τῶν Μαρμαριτῶν. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος φρόνιμος σφόδρα, ἵνα δὴ εἰδῆτε πάντες, ὅτι οὐ μόνον Χριστιανοῖς

σ [οῦν]
3 [τοί]ν•• | Χριστιανῶν ἀπαίδευ τοσ ἄκραν διατῶν ‖ 5 τὸ m 1 τον m. 2 ‖ 7 εἶτα δή] ἔτι δὲ | δεξαμενουσ ‖ 8 ὑπὸ | ἐλυμ[ήνα]το | ‖ 11 κομητων ‖ 12 Ῥέπρεβον ut Gildemeisterus me docet, in aramaico sermone *rabrab* (syriace *raurab* uel *raverreb*) i. e. gradem | στρα[τευεσθε] ‖ 13 Μαρμαριτῶν] plenum nomen seruatur in notitia dignit. orient. 33, 34 p. 70 Seeck (32 p. 88 Boeck) leui macula obscuratum *cohors tertia Valeria Marmaritarum*, ut perspexerunt Analectorum Bolland. editores t. 1 p. 123 erat illa sub duce Syriae | φρόνημοσ ‖ 14 ἵνα δὲ εἰδ[ῆτε]

B
f. 251v

Ἔτους τετάρτου τῆς βασιλείας Δεκίου ἦν πολλὴ μανία καὶ πληθη ἱκανὰ των τα εἴδωλα σεβομενων, και τουτου κατισχυοντος ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τῶν Χριστιανων σάκρα κατεπέμφθη τοῖς ἄρχουσι πανταχοῦ ὅπως ἅπαντα τὸν θρησκευοντα τη ευσεβει τοῦ θεοῦ θρησκεια μιαρῶν ἐδεσματων ἀπογευσαμένους σωζεσθαι οἱ δὲ κατὰ τόπον ἄρχοντες δεξαμενοι τὸ πρόσταγμα τῶν ἀνόμων αυτοῦ χειρῶν

252r

ἐλυμαι νοντο τας ἐκκλησίας του Χριστοῦ ἐπιδεικνυοντες τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως καὶ πάντων τῶν ἀσεβῶν τὴν ὑπακοὴν πληρουντων μόνοι οἱ εὐσεβεῖς ἐδιωκοντο ἦν δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῶν τότε κομίτων τις συλλαβόμενος τὸν μακάριον Ῥέπρεβον ἐν πολέμω καὶ στρατεύσας ἐν τῶ νουμέρω τῶν Μαρμαριτων ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος φρόνιμος σφόδρα, ἵνα εἰδητε παντες, ὅτι οὐ μόνον Χριστια-

βοηθεῖ ὁ θεός ἡμῶν ἀλλά καί τοῖς ἐξ ἐθνῶν πιστεύουσι μισθαποδότης γίνεται καί δοκίμους καθιστᾷ πρός την ἑαυτοῦ γνῶσιν. ἦν οὖν ὁ ἀνήρ ἀπὸ τοῦ γένους τῶν Κυνοκεφάλων, γῆς τῶν Ἀνθρωποφάγων ἦν δὲ πιστός τῷ φρονηματι μελετῶν τα λογια τοῦ θεοῦ ἐν τῇ συνειδησει αὐτοῦ· οὐ γαρ ἠδύνατο λαλεῖν ἐν τῇ ἡμετερᾳ διαλέκτῳ. ἰδὼν οὖν ο μακάριος οὗτος τήν γινομένην κατατομην τῶν Χριστιανῶν ἐλυπεῖτο σφόδρα ἐλθων δε ἔξω τῆς πολεως ἔρριψεν ἑαυτον κατά πρόσωπον και προσηυξατο λεγων Κύριε ὁ θεός ὁ παντοκράτωρ, ἐπάκουσον τῆς ταπεινώσεως μου καί δεῖξον τήν εὐσπλαγχνίαν σου ἐν ἐμοί τῷ ταπεινῷ καὶ ἄνοιξον τὰ χειλη μου [καὶ δός μοι λαλεῖν], ὅπως ἀπελθὼν ἐλέγξω τὸν τύραννον. και ἰδού ἀνὴρ παρεστη αὐτῷ ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ καὶ λέγει αὐτῷ· Ῥεπρεβε, ἡ προσευχή σου εἰσηκούσθη ἀνάστηθι. καί ἀψάμενος τῶν χειλέων αὐτοῦ ἐνεφύσησεν αὐτῷ, καί ἐδόθη αὐτῷ ὁμιλία καθὼς ἠθέλησεν.

1 βοηθῇ ‖ 3 [ὑπ]ὁ | Κυνοκεφ cf Κυνοπρόσωποι Aeliani uar. hist x 25 Anthropophagos habes etiam in actis apost Andreae et Matthaei Scriptor mesologii cod. Barberin IV 57 quadrati membr s. XIII f 133r criticum agit Περὶ τουτου λέγονται μέν τινα τερατώδη καὶ παράδοξα, ὅτι κυνοπρόσωπος ἦν καὶ ὅτι ἀνθρώπους ἤσθιεν ἐγὼ δὲ λέγω ὅτι τινές αὐτὸν οὕτως ὑπενόησαν διὰ τὸ βαρβαρον εἶναι αὐτὸν καὶ ἄγριον καὶ φοβερον Latini Cananaeum dicunt ‖ 7 γενομένην ‖ 8 ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ ἔξω ‖ 12 s δός μοι λαλεῖν extremo uersui in marg. adiciuntur

νοῖς βοηθεῖ ὁ θεὸς ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξ ἔθνους ἑκάστου μισθαποδοτης γίνεται καὶ δοκιμους αυτοῦ [l αὐτούς] καθιστα προς την αυτοῦ γνώμην ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος τοῦ γένους των Κυνοκεφαλων, γῆς δέ των Ἀνθρωποφάγων ἦν δὲ τῷ φρονηματι πιστός καὶ μελετων τὰ λόγια του θεοῦ ἐν τη συνειδησει αυτοῦ ου γαρ ἐδυνατο τῇ ἡμετέρα διαλέκτω λαλεῖν ἰδὼν δὲ τὴν γινομένην κατατομὴν κατὰ των Χριστιανων ἐλυπειτο σφόδρα ἐξελθὼν δὲ ἔξω τῆς πόλεως ἔρριψεν ἑαυτον καὶ προσηυξατο λέγων Κυριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἐπάκουσον τῆς ταπεινώσεώς μου καὶ δεῖξόν σου τὴν ευσπλαγχνίαν ἐπ' ἐμὲ τον ταπεινὸν καὶ ἀνάξιον καὶ δός μοι λαβεῖν [sic] καθὼς αἰτω σε, ὁπως απελθων ἐλέγξω τὸν τυραννον καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ παρέστη αὐτω ἐν ἐσθητι λαμπρα καὶ λέγει αὐτω Ῥέπρεβε, εἰσηκουσθη ἡ δέησίς σου, ἀνάστηθι καὶ ἀψάμενος τῶν χειλέων αυτου ἐνεφυσησεν αὐτω, καὶ ἐδόθη αυτω ὁμιλια καθὼς ἠθέλησε καὶ ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πολιν ἐγγίσας δὲ τω

ἀναστάς δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν λέγων πᾶσιν· Ὦ πάσης ῥᾳδιουργίας πεπληρωμένοι, ἔστω, ὑμεῖς τὰς ὑμετέρας ψυχάς τοῦ Σατανᾶ πεποιήκατε· τί καὶ ἡμᾶς σπουδάζετε σὺν ὑμῖν ἀπολέσθαι, ἐγώ Χριστιανός εἰμι καὶ οὐ προστέταγμαι θύειν ματαίοις. ἀνήρ δέ τις ὀνόματι Βαχθιοῦς ἐγγίσας ἐρράπισεν αὐτόν· εἶπεν δὲ πρός αὐτὸν ὁ Ῥέπρεβος· Κατέχομαι ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, δέδεμαι ὑπὸ τοῦ 19v σωτῆρος καὶ οὐ δύναμαί σοί τι ποιῆσαι· ἐάν | δὲ ἡ καρδία μου πικρανθῇ, ὑμεῖς παρ' ἐμοὶ οὐχ ὑπάρξετε οὐδὲ τὸ βασίλειον ὑμῶν τὸ διεφθαρμένον. ἀναχωρήσας δὲ ἀπ' αὐτοῦ ὁ Βαχθιοῦς ἦλθεν προς τὸν βασιλέα καὶ λεγει αὐτῷ· Βασιλεῦ, εἰς τους αἰῶνας ζῆθι· κατὰ το θεῖον θέσπισμα τοῦ προσταγματος σου ἐπιδεικνυντος τοῦ ἄρχοντος και παντων τὴν ὑπακοήν πληρούντων ἐφάνη ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἀνήρ φοβερός τῶ εἴδει καὶ ὑπερμεγεθης· ὃ εἶδον ἀναγγελῶ τῷ κυρίῳ μου· ἡ κεφαλη αὐτοῦ ὃν τρόπον κυνός, οὕτως ἐστίν· ἡ δὲ θρὶξ αὐτοῦ ὑπερμεγέθης ἡπλωμένη· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὡς ὁ ἀστὴρ ὁ πρωὶ ἀνατέλλων, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ἐξεχουσιν ὡς συάγρου· οὗτος ἐλθὼν ἐλάλει ῥήματα βλάσφημα κατὰ τῶν θεῶν καὶ κατὰ τῆς θειότητός σου· ἐγὼ δὲ ἀκούσας

πραιτωρίῳ εἶδεν Χριστιανοὺς τιμωρουμένους· καὶ ὥσπερ αὐτὸς πλητ- 252r τόμενος ἤρξατο λέγειν· Ὦ τῆς ἀθέσμου ! καὶ ἀκαταστάτου σκευῆς ὑπηρέται, ὦ τοῦ σκότους ὁδηγοί, ὦ πάσης ῥᾳδιουργίας καὶ ἀνομίας μεστοί, εἰς τί τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς τῷ Σατανᾷ ἐξεδώκατε, τί καὶ ἡμᾶς τοὺς τὸν θεὸν φοβουμένους σὺν ὑμῖν ἀπολέσθαι θέλετε, ἐγὼ Χριστιανός εἰμι καὶ θῦσαι κιβδήλοις ματαίοις οὐ προστέταγμαι.

ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Βαχθιοῦς τῶν τῆς ἀκολασίας τῶν δαιμόνων ὑπηρέτης, ἀκούσαντος αὐτοῦ ταῦτα λέγοντος, ἐγγίσας ἤρξατο τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα· ὁ δὲ μακάριος προσχὼν αὐτῷ εἶπεν· Κατέχομαι ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ μου, δέδεμαι ὑπὸ τοῦ σωτῆρος, καὶ οὐ δύναμαί σοί τι ποιῆσαι· ἐὰν δὲ πικράνῃς μου τὴν καρδίαν, σὺ παρ' ἐμοὶ οὐχ ὑπάρξεις οὐδὲ τὸ βασίλειον ὑμῶν τὸ κατεφθαρμένον. ἀναχωρήσας δὲ ἀπ' αὐτοῦ ὁ Βαχθιοῦς ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λέγει αὐτῷ· Βασιλεῦ, εἰς τους αἰῶνας ζῆθι· κατὰ το θειον θέσπισμα τοῦ κράτους σου ἐπιδεικνυοντος τοῦ ἄρχοντος τὸ πρόσταγμα καὶ πάντων τὴν υπακοὴν ποιουμένων ἐφάνη ἐνωπιον τοῦ λαοῦ ἀνὴρ νεανιας φοβερὸς τῶ εἴδει και ὑπερμεγέθης τῶ παχει· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αυτοῦ ὡς ὁ ἀστὴρ ὁ πρωὶ ἀνατέλλων, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ὡς συαγρου ἐξέχοντες· καὶ διηγήσασθαι οὐ δυναμαι τὸ εἶδος τῆς ὁράσεως αὐτοῦ· οὗτος λαλεῖ ῥηματα βλασφημα κατα τῶν θεων καὶ κατα

ἐρράπισα αὐτόν· εἶπεν δέ μοι ὅτι Κατέχομαι ὑπό τινος Χριστοῦ· ἐὰν δὲ ἡ καρδία μου πικρανθῇ, ἔτι ὑμεῖς παρ' ἐμοὶ οὐχ ὑπάρξετε· ἐγὼ οὖν ἐμήνυσα τῷ κυρίῳ μου, ἵνα εἰδῇς τὰ περὶ τοῦ ἀνδρός, μή ποτε ὑπήκουσεν ὁ θεὸς τῶν Χριστιανῶν τῆς δεήσεως αὐτῶν. Δέκιος εἶπεν· Δαιμόνιον ἔχεις καὶ οὕτως σοι ἐφάνη ... ἐκέλευσεν οὖν παρ' αὐτὰ διακοσίους στρατιώτας ἀπελθόντας πιάσαι αὐτὸν λέγων αὐτοῖς· Ἐὰν ἀντιστῇ ὑμῖν, κρεοκοπήσατε αὐτὸν καὶ [τούτους ἀποστείλας εἰς βοήθειαν αὐτοῦ εἶπεν πρὸς αὐτούς] μόνον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐνέγκατέ μοι, ἵνα ἴδω αὐτὴν ὁποία ἐστίν, ἐπειδὴ πολὺ θαυμάζει εἶναι αὐτὸν δυνατόν.

αὐτῶν δὲ ταῦτα σκεπτομένων ὁ μακάριος Ῥέπρεβος ἀπελθὼν ἔμπροσθεν τῆς ἐκκλησίας ἐξ ἐναντίας τῆς θύρας ἐκάθισεν πήξας τὴν ῥάβδον αὐτοῦ, καὶ τὴν τρίχαν αὐτοῦ διαρρίψας ἔνθεν καὶ ἔνθεν, τὴν δὲ ὄψιν ἐπὶ τὰ γόνατα θέμενος προσηύχετο λέγων· Κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἐπάκουσόν μου ὁ ἐπακούσας τῶν τριῶν δούλων σου ἐν πυρί· ὁ ἐν οὐρανοῖς ὑπὸ τῶν εἴκοσι τεσσάρων πρεσβυ-

2 ἔτι] fort ὅτι ‖ 4 ἴδησ correxi ex *B* ‖ 6 τουτους ... 9 πρὸς αὐτούς uaria lectio uerborum u 6 ἐκέλευσεν ... 8 αὐτοῖς falso loco interpsit ‖ 10 cf. *P* οὕτως ἐφάνη ὑμῖν θαυμαστὸς καὶ δύναμιν ἔχων πολλήν ‖ 11 θαυμάζει εἶναι *A*, θαυμάζεισ *B*, an θαῦμα εἶναι? ‖ 18 sq. secundum Apocalyps. 4, 4 sqq., 5, 6 sqq., cuius scriptor quattuor animalia petiit ex Ezech. 1, 5 sqq.

τῆς θειότητός σου. ἐγὼ δὲ ἀκούσας ἐρράπισα αὐτόν· εἶπεν δέ μοι αὐτός· ὅτι Κατέχομαι ὑπό τινος Χριστοῦ· ἐὰν δὲ πικρανθῶ, τὸ βασίλειον ὑμῶν οὐχ ὑπάρξει μοι. ἐγὼ οὖν ἐμήνυσα τῷ κυρίῳ μου, ἵνα εἰδῇς τὰ περὶ τοῦ ἀνδρός· μή ποτε ὁ | θεὸς τῶν Χριστιανῶν 253r εἰσήκουσε τῆς δεήσεως αὐτῶν καὶ τοῦτον ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν αὐτῶν. ... τότε χολέσας ὁ βασιλεὺς Δέκιος εἶπεν· Μὴ δαιμόνιον ἔχεις καὶ οὕτως σοι ἐφάνη οὗτός σοι; ... καὶ ἐκέλευσε διακοσίους στρατιώτας ἀπελθεῖν τοῦ πιάσαι αὐτόν· ἐὰν δὲ ἀντιστῇ ὑμῖν, φησί, κρεοκοπήσατε αὐτὸν καὶ μόνον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐνέγκατέ μοι, ἵνα ἴδω ὁποία ἐστίν, ἐπειδὴ οὕτω θαυμάζεις αὐτὸν ὡς δυνατόν.

αὐτῶν δὲ ταῦτα σκεπτομένων ὁ μακάριος Ῥέπρεβος ἀπελθὼν ἔμπροσθεν τῆς ἐκκλησίας ἄντικρυς τῆς θυρίδος ἐκάθισεν ἐμπήξας τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ καὶ τὴν τρίχα αὐτοῦ διαρρίψας ἔνθεν καὶ ἔνθεν, τὴν δὲ ὄψιν ἐπὶ τὰ γόνατα θεὶς προσηύχετο λέγων· Κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἐπάκουσόν μου ὁ ἐπακούσας τῶν τριῶν παίδων σου ἐν πυρί· ὁ ἐν οὐρανοῖς ὑπὸ τῶν εἰκοσιτεσσάρων πρεσβυτέρων

τέρων δοξαζομενος καί ὑπό τῶν τεσσάρων ζῴων ὑμνούμενος καί ἐπί τῇ κινήσει αὐτῶν τερπόμενος τήν ἐκείνων συμπάντων δέησιν ἐπάκουσόν μου σημερον εἰς ἀγαθόν, ἵνα γνωσθῇ σου ἡ πολλὴ ἀγαθότης ἐπ' ἐμοί τῷ ἀλόγῳ καὶ δὸς βλαστῆσαι, κύριε, τὸ ξυλον τουτο, ὁπως κἀγὼ προθυμοτερον εἰς τὴν δοξαν σου εἰσέλθω καί εὐθέως ἡ 20r ράβδος ἐβλαστησε και τόν ἄνδρα | ἰσχυροποιησεν ταῦτα δε αυτοῦ προσευχομενου ἰδου εἰσῆλθεν γυνη συλλέξαι ῥοδα, και τοῦτον ἰδοῦσα καθήμενον καί κλαιοντα ὄπισθεν ἑαυτὴν δέδωκεν, καί ἐλθοῦσα διηγεῖτο γειτοσιν Ὅτι μέν ναός θεοῦ ἐστιν, δῆλον· ὃ δὲ εἶδον, δράκων ἐστίν καί διά τοῦτο κλαίει καί ταῦτα λέγουσα ἦλθον οἱ στρατιῶται ζητοῦντες αὐτόν ὡς δὲ ἤκουσαν τὰ ῥήματα τῆς γυναικός, ἠρώτων αὐτὴν λέγοντες Ποῦ εἶδες τὸν ἄνθρωπον, ἡ δὲ ὑπέδειξεν αὐτόν. κατὰ δὲ τὴν φήμην τοῦ ἀνδρός οὐκ ἐτόλμων προσκολλᾶσθαι αὐτῷ, ἐκ δὲ τοῦ ὄρους καταδραμόντες

10 γείτοσιν cf *BP* τισὶν *A* || 11 δια τοῦ | τοῦτο sic cod vix sanum, fort διάτορον cf. 61, 4

προσκυνουμενος καὶ ἐπὶ γῆς ὑπὸ τῶν ἁγίων σου ὑμνούμενος· ὁ ἐπὶ τεσσάρων ἁγίων ζῴων Χερουβὶμ ἐποχουμενος καὶ ἐπὶ τῇ κινήσει αὐτῶν εὐφραινόμενος τὴν ἐκείνων παντων δέησιν προσάγω σοι ἐπάκουσόν μου σημερον καὶ ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, ἵνα γνωσθῇ σου ἡ ἀγαθότης ἐπ' ἐμοὶ τῷ ἀλόγῳ· καὶ δὸς κυριε βλαστῆσαι τὴν ῥαβδον ταυτην ὡς τὴν ῥάβδον Ἀαρών, ὅπως κἀγὼ προθυμοτέρως εἰς τὴν δόξαν σου προσέλθω, καὶ δοξάσω σε τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον πνευμα εἰς τους αἰῶνας, ἀμήν καὶ ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν εὐθέως ἡ ῥάβδος ἐβλάστησε καὶ ἰσχυροποίησε τὸν ἄνδρα τοῦ θεοῦ ἰδὼν γὰρ τὸ θαῦμα 253v ἔτι προθυμότερος ἐγένετο καὶ πάλιν προσηύξατο λέγων Τὸ τέλειον φρόνημα τῶν Χριστιανῶν καὶ γνωστικὸν μυστήριον τῆς ἀθανάτου σου δυνάμεως, βοηθησόν μοι κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, τῷ δούλῳ σου, ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ δόξα εἰς τους αἰῶνας, ἀμήν αὐτοῦ δὲ προσευξαμένου κόρη τις συνηθειαν ἔχουσα συλλέγειν ῥόδα εἰσήει εἰς τὸν παράδεισον, καὶ τουτον ἰδοῦσα καθήμενον καὶ κλαίοντα ὄπισθεν ἔδωκεν ἑαυτὴν ὑποστρέψασα καὶ προσελθοῦσα διηγεῖτο τοῖς γείτοσι λέγουσα Ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ εἶδον ἄνδρα κλαίοντα φοβερόν ὃν τινα ἰδοῦσα ἔφυγον ἀπὸ προσώπου δράκοντος αὐτῆς δὲ λεγούσης ταυτα ἦλθον οἱ στρατιῶται ζητοῦντες αὐτόν ὡς δὲ ἤκουσαν τους λόγους του κορασίου, εἶπον Ποῦ εἶδες τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον μήνυσον ἡμιν ἡ δὲ ὑπέδειξεν αὐτοῖς τὸν τόπον διὰ δὲ τὴν φήμην τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἐτόλμων κολλᾶσθαι αὐτῷ, δι' ἑτέρου δὲ τόπου καταδραμοντες ἐσκόπουν τὸν ἄνδρα.

ἐσκόπουν τὸν ἄνδρα ὁ δὲ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ ἀναστὰς καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας ἐδέετο τοῦ κυρίου οἱ δὲ στρατιῶται λέγουσιν αὐτῷ Τίς εἶ σὺ καὶ τί σοι ἐστίν, ὅτι κλαίεις ἰσχυρῶς, καὶ ἀποκριθεὶς Ῥέπρεβος εἶπεν Κλαῦσαί με δεῖ παρὰ πάντα ἄνθρωπον ὅτι μὴ γνοὺς θεὸν οὐκ ἐνεκλήθην, νῦν δὲ ἐπιγνοὺς αὐτὸν τυραννοῦμαι εἶπαν δὲ πρὸς αὐτον Ἡμεῖς προς σε ἀπεστάλημεν ἀπάξαι σε δεσμιον προς τὸν ἡμῶν βασιλεα, ινα θεοὺς ὁμολογῇς και μη θεὸν εἶπεν δὲ προς αὐτους ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Ἐὰν μὲν ἰδίῳ θεληματι θελησω ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν, ἔλθω μεθ' ὑμῶν ἐπεὶ δέσμιόν με οὐκ ἀπάξετε ὁ γὰρ Χριστός μου ἐλθὼν τὰ δεσμὰ τῶν αμαρτιῶν ἔλυσεν καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ Σατανᾶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ στρατιῶται Ἐὰν βούλῃ ἐλθεῖν μεθ' ἡμῶν, ἐλθέ εἰ δὲ μή, ἡμεῖς ἀπελθόντες λέγομεν τῷ βασιλεῖ ὅτι οὐχ εὕρομεν αὐτόν, καὶ συ ἀναχωρήσας πορεύου ὅπου βούλει. εἶπεν δὲ ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ μάρτυς Οὐχί, ἀλλὰ κἀγὼ ἐλθὼν μεθ' ὑμῶν ὑποδείξω ὑμῖν τοῦ Χριστοῦ τὴν χάριν. μόνον

14 βούλει

ὡς δὲ εἶδον αὐτὸν καθήμενον καὶ κλαίοντα, εἶπον πρὸς ἀλλήλους Τί τοσοῦτον ἐφοβήθημεν τὸν ἄνδρα, γυμνὸν γὰρ ὁρῶμεν αὐτόν, καὶ ὅπλον οὐχ ὑπάρχει αὐτῷ καὶ προσελθόντες λέγουσιν αὐτῷ Τίς εἶ σὺ καὶ τί κλαίεις οὕτως ἰσχυρῶς, καὶ τῇ μὲν λαλιᾷ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, πρόσωπον δὲ οὐκ ἐπῆρεν ἰδεῖν αὐτους εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Κλαῦσαι δεῖ με παρὰ πάντα ἄνθρωπον τὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι μὴ εἰδὼς θεὸν οὐκ ἐνεκλήθην ποτέ, νῦν δὲ ἐπιγνοὺς τὸν θεὸν τυραννοῦμαι, καὶ διὰ τοῦτο κλαίω, | ὅτι τὸ καλὸν ὄνομα ἐπιγνοὺς ἀδικοῦμαι οἱ δὲ ἀκού- 254r
σαντες ᾐσχύνοντο ἔτι λαλεῖν πρὸς αὐτόν ὁ γὰρ θεὸς ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ εἶπον δὲ πρὸς τὸν μακαριον οἱ στρατιῶται Ἡμεῖς πρὸς σὲ ἀπεστάλημεν ἀπάξαι σε δέσμιον πρὸς τὸν ἡμέτερον βασιλέα, ἵνα μάθῃς θεοὺς ὁμολογεῖν καὶ μὴ θεὸν ἕτερον ὃν οὐκ οἴδαμεν εἶπεν δὲ πρὸς αὐτους ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Ἐὰν μὲν αὐτοθελῆ ἐάσητέ με, ἔλθω μεθ' ὑμῶν ἐπεὶ δέσμιον οὐκ ἀπάξετέ με ὁ γὰρ θεός μου παρὼν ἐν σαρκὶ τὰ δεσμὰ τῶν ἁμαρτιῶν ἔλυσε καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν [sic] τοῦ Σατανᾶ. λέγουσιν αὐτῷ οἱ στροτιῶται Εἰ μὴ θέλεις [θέλῃς cod sed η in rasura corr.] ἐλθεῖν μεθ' ἡμῶν, ἡμεῖς ἀπελθόντες λέγομεν τῷ βασιλεῖ ὅτι οὐχ εὕρομεν αὐτόν, καὶ σὺ ὑποχωρήσας ποίει ὡς βούλει ὁ δὲ μακάριος Ῥέπρεβος εἶπεν Οὐχι ἀλλὰ κατέλθω μεθ' ὑμῶν καὶ ὑποδείξω ὑμῖν τοῦ θεοῦ μου τὴν δυναμιν μόνον ἐκδέξασθαί

ἐκδέξασθέ με μικρόν. εἶπον δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ στρατιῶται· Αἱ δαπάναι ἡμῶν ἀνηλώθησαν, καὶ οὐ δυνάμεθά σε περιμένειν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Εἰσακούσατέ μου τῆς φωνῆς, καὶ φάγεσθε ἀγαθὰ καὶ ὄψεσθε τὴν δύναμιν τοῦ κυρίου μου· θέτε τὰ καταλειφθέντα ὑμῖν. οἱ δὲ ὑπήκουσαν προθύμως καὶ ἔρριψαν τὰ παρ' αὐτοῖς ὀλίγα βρώματα. αὐτὸς δὲ κλίνας τὰ γόνατα προσηύξατο λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ τοὺς πέντε ἄρτους εὐλογήσας καὶ πλήθη ἱκανὰ χορτάσας, καὶ νῦν ὁ αὐτὸς εἶ, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ· ἐπάκουσόν μου ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ἵνα οὗτοι πάντες βλέποντες τὰ θαυμάσιά σου δοξάσωσίν σε τὸν ἀληθινὸν
20v θεόν. | καὶ εὐθέως ἐγένετο εὐλογία θεοῦ, καὶ ἐπληθύνθησαν οἱ ἄρτοι αὐτῶν, καὶ ἐπληρώθησαν πάντες, ὅσον χρείαν εἶχεν ἕκαστος αὐτῶν· ἰδόντες δὲ τὰ θαυμάσια τοῦ θεοῦ ἐπίστευσαν εἰς τὸν θεὸν καὶ ἐπηκολούθησαν τῷ ἁγίῳ

2 δαπάναι] exspectes ἀννῶναι cf. infra p. 70, 4

με μικρόν εἶπαν δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ στρατιῶται Αἱ δαπάναι ἡμῶν ἐδαπανήθησαν ἀπὸ τοῦ χρόνου οὗ ἐζητοῦμέν σε, καὶ οὐ δυνάμεθά σε περιμένειν τότε ὁ μακάριος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτους Ἀδελφοί μου, εἰσακουσατέ μου, καὶ φαγεσθε ἀγαθὰ καὶ ὄψεσθε τὴν δυναμιν τοῦ Χριστοῦ ὁμοῦ δὲ προθυμως λέγουσιν αυτω Ὃ θέλεις λέγε ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Θέτε τὰ καταλειφθέντα ὑμῖν, ἅ ἐστι βραχέα [βραχεῖα cod], καὶ ἐγὼ προσεύξομαι ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὄψεσθε τοῦ θεοῦ μου τὴν δυναμιν οἱ δὲ ἐποίησαν ὡς διετάχθησαν, καὶ ἔθηκαν αὐτὰ πρὸ προσώπου αὐ-
254v τοῦ ὁ δὲ μακάριος Ῥέπρεβος προσηυξατο λέγων· | Ὁ τους πέντε ἄρτους εὐλογήσας καὶ πλήθη ἱκανὰ χορτάσας, καὶ νῦν αὐτὸς εἶ, κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ καὶ τότε ἐπάκουσόν μου τοῦ δουλου σου, καὶ τὸ αἴτημά μου πλήρωσον, ὅπως πιστεύσωσιν οὗτοι ἰδόντες τὰ θαυμάσιά σου, ὅτι δοῦλός σου εἰμί. ταῦτα δὲ αὐτοῦ προσευξαμένου ἰδοὺ Ῥαφαὴλ ὁ ἀρχάγγελος κυρίου παρέστη αὐτῷ λέγων Θάρσει Ῥέπρεβε ἐγὼ γὰρ ἀπεστάλην εἰς βοήθειάν σου, ὅπως πάντα τὰ αἰτήματά σου πληρώσω καὶ παραχρῆμα εὐλόγησε τους ἄρτους καὶ ἐπληθυνθησαν ὁ δὲ μακάριος Ῥέπρεβος εἶπεν Λαβετε, φάγετε ἐμπλήσατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν καὶ ὄψεσθε τοῦ θεοῦ μου τὴν δύναμιν ὁ γὰρ κύριός μου οὐ μόνον τὰ ἐπὶ γῆς δωρεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ουρανοῖς τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ πάντα παρέχει
οἱ δὲ στρατιῶται ἰδόντες τὰ θαυμάσια τοῦ θεοῦ εἶπον ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος· Δόξα σοι ὁ θεός καὶ ἡμεῖς σοι πιστευομεν τῷ δυναμένῳ σῶσαι τους ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ τότε ὁ μακάριος περιχαρὴς γενόμενος εἶπεν· Ἀδελφοί μου, εἰ ἐν ἀληθείᾳ τοῦτο φρονειτε, εἴπατέ μαι. οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον Δουλε τοῦ θεοῦ, ἐν σκότει ἡμων ὄντων λύχνος ἡμῖν ἐφάνης μετὰ σοῦ ἐσμέν ὡς

μάρτυρι λαβὼν δὲ αὐτούς ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ ἦλθεν ἐν πόλει Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ πάντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Βαβύλα. καὶ οὕτως ἀπῄεσαν εἰς τὴν Πέργην. ἐγγισάντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ πόλει λέγει αὐτοῖς ὁ ἅγιος Ῥέπρεβος· Ἀδελφοί, δήσατέ με καὶ οὕτως προσαγάγετέ με τῷ βασιλεῖ ὑμῶν, ἵνα μή τις ἰδὼν κατηγορήσῃ ὑμῶν καὶ μέλλητε τιμωρεῖσθαι δι' ἐμέ· ἀλλ' ἀπέλθετε καί σκέψασθε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας καὶ τῆς μελλούσης αἰωνίου ζωῆς καὶ ταῦτα παρακαλεσας προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἰδὼν δὲ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καί ἤγγισε τοῦ καταπεσεῖν ἀπὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. εἶπεν δὲ πρός αὐτὸν ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ· Ὦ ἀτυχέστατον βασίλειον καὶ κατεφθαρ-

3 βαβύλα cum hoc accentu codex, ut edi solet in Iohanne Chrysostomo norat scriptor Babylam episcopum Antiochiae Syr sub Decio (a. 250 cf Euseb. h eccl vi 39, 4 et in chronicis, die xxiv ian. secundum martyrologium Syriacum et Romanum) passum esse, non nouit hunc imperatorem numquam Asiam attigisse neque Syriam quamquam talia historia fabularis postea tradidit, explosa a Norisio De epochis Syromac diss iii cap 10 p 349 sqq ed Lips. ceterum iam is qui a 388 librum de Babyla Iohanni Chrys falso adtributum scripsit, fabulosa narrat nomenque imperatoris ignorat i, ii p. 542d sqq Montef. § 7 μελ•λετε (λ erasum)

θέλεις, ποιοῦμεν ὁ δὲ μακάριος παραλαβὼν αὐτοὺς ἤγαγεν ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ πόλει πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Βαβύλαν. καὶ ἐφωτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ διακόσιοι στρατιῶται μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Χριστοφόρος. πάντων δὲ ὁμοῦ εἰσερχομένων ἐπὶ τὸ παλάτιον ἤρξατο λέγειν ὁ ἅγιος Τέκνα μου, οἴδατε τίνα θεὸν ἐκτησάμεθα, μᾶλλον δὲ | ἐκεῖνος ἐκτήσατο ἡμᾶς, βλέπετε μή ποτε 255r ἐπιγείους πληγὰς φοβηθῶμεν καὶ ἀρνησώμεθα τὸν θεὸν ἡμῶν, ἵνα μὴ κἀκεῖνος ἀρνήσηται ἡμᾶς καὶ ὅταν προσαγάγητέ με, πάντα ὅσα προσέταξεν ὑμῖν ὁ βασιλεύς, ποιησατέ μοι καὶ ἐγὼ προσεύξομαι περὶ ὑμῶν καὶ ὅταν καλέσω ἐξ ὑμῶν δύο πρὸς τὸν κύριον, τότε καὶ ὑμεῖς ἔλθετε καὶ ἐγὼ πρεσβεύσω ὑπὲρ ὑμῶν Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἤγγισαν τῷ παλατίῳ, λέγει αὐτοῖς· Ἀδελφοί μου, δήσατέ με, ἵνα μή τις ἰδών με λυτὸν κατηγορήσῃ ὑμῶν καὶ μέλλητε ἐγκαλεῖσθαι δι' ἐμέ καὶ ὑμεῖς ἀπελθόντες σκέψασθε τὰ περὶ τῆς σωτηρίας ὑμῶν οἱ δὲ μετὰ πολλῶν δακρύων προσήνεγκαν αὐτῷ τὴν ἡρμοσμένην ἅλυσιν, καὶ οὕτω προσήγαγον αὐτὸν τῷ βασιλεῖ ὡς δὲ εἶδεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ οὕτω φοβερόν, ὀπίσθεν ἑαυτὸν ἔδωκεν ἀνατραπείς, καὶ ταραχθεὶς ἤγγισεν ἀπὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ πεσεῖν. καὶ κατεσχέθη ὑπὸ τῶν δορυφόρων αὐτοῦ ὁ δὲ μακάριος εἶπεν Ὦ ἀτυχέστατον βασίλειον καὶ κατεφθαρμένον ἐμὲ

μένον, εἰ ἐμὲ τόν δοῦλον τοῦ θεοῦ οὕτως ἐφοβήθης τῷ θεῷ πῶς ἀπολογήσῃ, ὅτι ἀπώλεσας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων; Δέκιος εἶπεν Πόθεν ὁρμᾶσαι καί ποίου γένους ὑπάρχεις, καὶ τί τὸ ὄνομά σου; Ῥεπρεβος εἶπεν Θέλεις μαθεῖν ποίας θρησκείας εἰμί; Χριστιανός εἰμι. τό δὲ ἐπιτεθέν μοι ὄνομα Ῥέπρεβος ἐκλήθην μετά δὲ τὸ λαβεῖν με τὸ ἅγιον βάπτισμα Χριστοφόρος ἐκλήθην τό δὲ γένος ἐάν ἐρωτᾷς ἢ τὸ ἔθνος ἢ τήν χώραν μου, εἰς τὸ πρόσωπόν μου βλέπε καί μανθάνεις τὸ ἔθνος μου. Δέκιος εἶπεν Ἄκουσόν μου, Ῥέπρεβε, καί θῦσον τοῖς θεοῖς και γράφω τοῖς πᾶσιν, ινα ἱερέα σε καταστησω ὁ δὲ ἀθλητής τοῦ κυριου εἶπεν προς αὐτόν Το ἀργυριόν σου καὶ τὸ χρυσιον σου συν σοι εἴη εις ἀπώλειαν· θεοί γάρ οἳ οὐκ ἐποιησαν τόν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἀπολέσθωσαν ὑποκάτω παντός τοῦ ουρανοῦ οὐ γάρ εἰσι θεοί. ἐκέλευσεν δὲ αὐτὸν ὁ βασιλευς κρεμασθῆναι ἀπό τῶν τριχῶν καί λέγει αὐτῷ Θῦσον τοῖς θεοῖς, ἵνα ζησῃς ὁ ἅγιος ἀπεκριθη· Μή σοι καλῶς, ἀσεβέστατε, ἵνα ἐγω λίθοις θύσω καί δαίμοσιν ὁμοίοις σοῦ ἐκέλευσε δὲ αὐτόν σπαθίζεσθαι λέγων Μὴ μωρολόγει αἰσχρῶς, ἀλλά θῦσον τοῖς θεοῖς Ῥέπρεβος εἶπεν Ἡ τοῦ κόσμου τούτου βάσανος πράσκαιρός ἐστιν· διό μένει σοὶ τῷ ἀνόμῳ πῦρ αἰώνιον
21r τότε χολέσας ὁ βασιλεύς ἐκέλευσε τρεῖς λαμπάδας προσάψαι τῷ σώματι αὐτοῦ ἡ δὲ σύγκλητος και πᾶσαι αἱ ἐξουσίαι λέγουσι τῷ βασιλεῖ· Μηδαμῶς, κύριε, μὴ ἐν τοιαύταις βασάνοις ἀνάλισκε τὸν ἄνθρωπον, ὅτι τερπνός ἡμῖν ἐστιν· ἀλλά μετά ἠπιότητος χρῆσαι αὐτῷ ὁ δὲ

24 προ•|σάψαι

τόν δοῦλον τοῦ θεοῦ οὕτως ἐφοβήθης τῷ θεῷ πῶς ἀπολογήσῃ, ὅτι ἀπώλεσας πολλούς, Δέκιος εἶπεν Λέγε ποίας θρησκείας εἶ, ποίας τυχης ἢ ποίου γένους ἢ τί τὸ ὄνομά σου, ὁ δὲ μακάριος Χριστοφόρος εἶπεν Χριστιανός εἰμι τὴν θρησκειαν τὸ δὲ ἐπιτεθέν μοι ὄνομα παρά τῶν γονέων Ῥέπρεβος ἐκλήθην, μετά δὲ τὸ ἅγιον βάπτισμα Χριστοφόρος κέκλημαι τὸ δὲ γένος μου τό πρόσωπόν μου κατηγορεῖ αὐτός οὖν εἰμι διά Χριστὸν ἀγωνιζόμενος καί μή πειθόμενος ὑμῖν τοῖς [κ]ακοδιδασκάλοις.

λέγει· Κατενέγκατε αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεύς· Δεῦρο καλὲ ἄνθρωπε, ὁμολόγησον τούς θεούς· τερπνος γάρ μοι ἐφάνης καί θελω σε στράτορα εἶναι τοῦ ἅρματός μου ὁ δὲ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ εἶπεν πρός αὐτόν· Εἰ τοῦτο θέλεις γενέσθαι, γενοῦ Χριστιανὸς ὡς ἐγώ, καί ἔσῃ ἐν οὐρανοῖς βασιλεύων καὶ ἐγώ ἔσομαι στράτωρ τοῦ ἅρματός σου· λέγει οὖν αὐτῷ ὁ βασιλεύς· Ἐγώ σε προετρεψάμην θύειν τοῖς θεοῖς, καὶ σύ με καταναγκάζεις καταλιπεῖν τούς θεούς. ἡ τάξις εἶπεν· Δεόμεθα τῆς θειότητός σου, θεωροῦμεν τόν ἄνθρωπον ὅτι ἀλλόφυλός ἐστι· κέλευσον οὖν αὐτῷ ἐνεχθῆναι δύο γυναῖκας εὐμόρφους, ὅπως τῇ τούτων φιλίᾳ ἀγόμενος θύσῃ τοῖς θεοῖς καὶ ἤρεσε τοῦτο τὸ ῥῆμα τῷ βασιλεῖ. ἐποίησε δὲ ζητηθῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας εὐμόρφους, καὶ ἱμάτια πολύτιμα ἐνέδυσεν αὐτάς καὶ μύροις ἔχρισεν, καί οὕτως συναπέκλεισεν αὐτάς ἐν οἰκίσκῳ μικρῷ σύν τῷ μάρτυρι. ὁ δὲ μακάριος Ῥέπρεβος πεσών ἐπὶ πρόσωπον ἐδέετο τοῦ θεοῦ ἐπὶ ὥρας πολλάς καί ἀναπεμψας τήν δεησιν και εἰπών τό ἀμήν ἀνέστη ἀπὸ τοῦ τόπου οὗ ἦν προσευχόμενος, καί ἦν προσέχων αὐταῖς αἳ δὲ ἰδοῦσαι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐταράχθησαν ἀπὸ φόβου καί ἐκρύβοντο μία πρὸς τὴν μίαν πρὸς τὸν τοῖχον λέγουσαι· Οὐαί ἡμῖν ταῖς πολύ ἁμαρτωλοῖς, σκληρόν ἡμῖν πρᾶγμα κατέφθασε τοῦτο· ἐὰν γὰρ ἐπιμείνῃ προσέχων ἡμῖν, ἀποθανούμεθα εἶπεν δὲ αὐταῖς ὁ ἀθλητής τοῦ Χριστοῦ· Τί ἐνταῦθα ἥκατε; αἳ δέ οὐκ ἐτόλμων ἀνανεῦσαι καὶ προσέχειν αὐτῷ. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτάς· Πείσθητέ μοι καί ὁμολογήσατε θεόν εἰς ὃν ἐγὼ πεπίστευκα αἳ δὲ πρὸς ἑαυτάς εἶπον· Σκληρὸν ἡμῖν πρᾶγμα κατέφθασε τοῦτο· ἐάν γὰρ εἴπωμεν ὅτι Οὔ, ἀποκτενεῖ

3 στράτορα cf I Godofredus ad Cod Theod ıı 31 t ıı p 223 sq ed. Ritt. et H Valesius ad Ammianum Marc xxx 5, 19 debuit στράτωρα scribi, sed haec latina Graeculi ad similitudinem uerbalium in τωρ declinarunt || 23 πολυαμαρτωλοῖσ σκληρον || 28 ομολογησατε spiritus erasus

ἡμᾶς οὗτος· ἐάν δὲ τούτῳ πεισθῶμεν, ἀποκτενεῖ ἡμᾶς ὁ βασιλεύς. μία δὲ ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἀκυλίνα εἶπεν· Μᾶλλον τούτῳ πεισθῶμεν, καὶ ζήσωμεν εἰς τόν αἰώνιον χρόνον. καὶ ταῦτα εἰποῦσα λέγουσιν αὐτῷ· Δεόμεθά σου, πρόσευξαι μόνον ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἐπιλάθηται ὁ θεὸς τὰς 21v ἁμαρτίας | ἡμῶν, ὅτι πολλαί εἰσιν σφόδρα. λέγει πρὸς αὐτάς· Ἐν φόνῳ ἢ ἐν μαγείαις ὑπόκεισθε, λέγουσιν αὐτῷ· Οὐχί κύριε, ἀλλ' εἰς ὃ ἐστρατεύθημεν, τοῦτο καὶ ἐπράττομεν. φονευομένους δὲ μᾶλλον ἐλυτρωσάμεθα, ἐλευθέρους πιπρασκομένους ἐξηγοράσαμεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χρυσίου. εἶπεν δὲ αὐταῖς· Ὑμεῖς μόνον ἐξ ὅλης ψυχῆς πιστεύσατε τῷ κυρίῳ, καὶ δέομαι ὑπὲρ ὑμῶν, ὅπως μὴ ἅψηται ὑμῶν βάσανος τοῦ φθαρτοῦ βασιλέως.

αὐτῶν δὲ αὐτά σκεπτομένων εἰσῆλθεν ὁ δεσμοφύλαξ καὶ λέγει αὐταῖς· Ἀνάστητε, καλεῖ ὑμᾶς ὁ βασιλεύς. καὶ ἐξελθοῦσαι ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ λέγει αὐταῖς· Ἐπείσατε τὸν ἄνδρα ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς; αἱ δὲ εἶπον· Ἐπείσθημεν καὶ ἡμεῖς. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἡ σωτηρία ἡμῶν, εἰ μὴ ὡς λέγει ὁ τοῦ θεοῦ παῖς. τότε λέγει αὐταῖς ὁ βασιλεύς· Ἐμαγεύθητε καὶ ὑμεῖς καὶ ἀπέστητε τῶν θεῶν. Ἀκυλίνα εἶπεν· Εἷς θεός ἐν οὐρανοῖς μόνος· οἱ γὰρ θεοὶ σοῦ τέφρα εἰσὶν καὶ οὐδὲν δύνανται ποιῆσαι, εἰ μή τι εἰς χάος ἀπολέσαι τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τῶν πιστευόντων αὐτοῖς. τότε θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν αὐτὴν ἀπὸ τριχῶν κρεμασθῆναι, καὶ ἐποίησε δύο λίθους περιτεθῆναι αὐτῇ ἕνα ἀφ' ἑνός. καὶ ἐκ τοῦ βάρους τῶν λίθων τά σπλάγχνα αὐτῆς ἐτέμνοντο, ἐνέβλεψέν τε ἐπὶ τὸν μακάριον Ῥέπρεβον καὶ λέγει αὐτῷ· Δέομαί σου, πρόσευξαι περί ἐμοῦ, ὅτι κάμνω πολύ. ὁ δὲ ἀναβλέψας

3 αἰῶνα *A* αἰώνιον *BP* ἀκηκόαμεν γάρ ποτε διακόνου τινὸς φιλολογοῦντος, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐ μόνον τὰ ἐπὶ γῆς δωρεῖται ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ ζωὴν αἰώνιον δίδωσι sic uterque ‖ 4 λέγουσιν 5 ἡμῶν nonnullae litterae instauratae ‖ 7 ὑποκεῖσθε ‖ 17 ἡμᾶς ‖ 18 καὶ] fort ὡς ‖ 21 ἀκυλίνα sed cf supra u. 2 ‖ 25 αὐτ[ὴν] cum rasura ‖ 27 τε] fort δὲ

εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Σοὶ τῷ πατρὶ τοῦ Χριστοῦ προσκυνῶ, ἵλεως γενοῦ τῇ δούλῃ σου Ἀκυλίνῃ. καὶ ταῦτα αὐτοῦ προσευχομένου ἡ δούλη τοῦ θεοῦ ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ. ἐκέλευσε δὲ ὁ βασιλεὺς φυλάττεσθαι αὐτῆς τὸ σῶμα, ἵνα κατακαύσῃ αὐτό.

καὶ κελεύει προσαχθῆναι αὐτῷ Καλλινίκην, καὶ λέγει αὐτῇ· Ἐλέησον σεαυτήν, ἵνα μή, ὡς ἡ ἄλλη κακὸν τέλος τοῦ βίου ἔδωκεν, οὕτως καὶ σύ. φεῖσαι οὖν σεαυτῆς, καὶ προσελθοῦσα θῦσον τοῖς θεοῖς, ἵνα μὴ ποιήσῃς με ἐπενεγκεῖν τας χεῖράς μου ἐπὶ σέ. εὐλαβοῦμαι γὰρ ἀφανίσαι σου τὸ κάλλος, μὴ λιθασθῶ ὑπὸ τῆς πόλεως. τοῦτο οὖν ποιησον καὶ θῦσον τοῖς θεοῖς, καὶ εἰκόνα σοι χρυσῆν ποιήσω κατα πόλιν στῆναι. ἡ δὲ εἶπεν· Ποιοις με θεοῖς κελεύεις θύειν; ὁ δὲ λέγει· Θῦσον τῷ Διὶ καὶ τῷ Ἀπόλλωνι καὶ τῷ Ἡρακλεῖ. ἡ δὲ εἶπεν· Προτραπεῖσα ὑπὸ τοῖς θεοῖς σεμνῶς ὀφειλω θῦσαι τοῖς θεοῖς. περιχαρὴς δὲ γενάμενος ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν | αὐτὴν ἀπιέναι ἐπὶ 22ʳ τὸν ναόν. ἀπελθούσης δὲ τῆς ἁγίας ἔστησαν κήρυκες προσφωνοῦντες καὶ λέγοντες· Καλλινίκη ἡ φίλη τῶν θεῶν θύει. ἐχάρησαν οὖν οἱ ἱερεῖς νομίζοντες ὅτι ὄντως τοῖς εἰδώλοις προσκυνεῖ. ἀτενίσασα δὲ τοῖς ἱερεῦσι καὶ πᾶσι τοῖς ἑστῶσιν εἶπεν· Ἐμβλέψατε εἰς ἐμὲ καὶ ἀτενίσατε εἰς τὴν θυσιαν, ὅτι θύω τῷ μεγάλῳ θεῷ μου. καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸ βῆμα τῶν εἰδώλων ἔστη πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Διός, καὶ ἀτενίσασα εἰς αὐτὸν εἶπεν· Εἰ θεὸς εἶ σύ, λάλησον, ὅτι δούλη σοι προσηνέχθην, καὶ τί θέλεις ποιήσω σοι. καὶ οὐκ ἦν φωνὴ οὐδὲ ἀκρόασις ἐν αὐτοῖς. ἡ δὲ εἶπεν· Οὐαί μοι τῇ ἁμαρτωλῷ, οἱ θεοὶ ἐν ὀργῇ μοι εἰσί, διότι ἠθέτησα αὐτούς, καὶ οὐκ ἀκούουσί μου. ἆρα μὴ ὕπνῳ κατέχονται; καὶ προσελθοῦσα πάλιν ἔκραξε λέγουσα· Οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων εἰσακούσατέ μου. εἰ δὲ

14 Attalensibus uicinis Ἀπόλλων ἀρχηγέτης colebatur cf. *bull de corresp. hellén.* 1883 t. VII p. 263 n. 7 et p. 265 || 18 προσφωνοῦντεσ cf. p. 72, 6: τρανῶς φωνοῦντες legebant *BP* p. 135, 8 || 26 προσηνέχθη

οὐκ ἐστὲ θεοί, τί ἐν πλάνῃ ἑστῶτες φαντάζετε πολλοὺς, καὶ περὶ Δία κινήσασα τὴν τράπεζαν αὐτῶν, ἀναβλέψασα εἰς τον οὐρανὸν εἶπεν ʽΟ πάσης ἀγαθότητος δωτὴρ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν σωτήρ, βοήθησόν μοι ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ καὶ ἀποδυσαμενη τὸ σουδάριον αὐτῆς καὶ τὴν ζώνην ἐν πολλοῖς εἱλήσασα περιέθηκε τῷ ἀγάλματι τοῦ Διός, καὶ ἑλκύσασα κατέστρεψεν αὐτὸν καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἄμμος. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα καθεῖλεν καὶ εἶπεν· Ἀνάστητε οἱ θεοὶ καὶ βοηθήσατε ἑαυτοῖς καὶ τοῖς πεποιθόσιν ἐφ' ὑμᾶς ἐπιλαβόμενοι δὲ οἱ ἱερεῖς ἐκράτησαν αὐτὴν καὶ προσήγαγον τῷ βασιλεῖ λέγοντες Ταύτην τὴν μαινομένην ἡμῖν ἐπήγαγες, καὶ τοὺς θεοὺς καθελοῦσα ἐλέπτυνεν καὶ εἰ μὴ αὐτὴν ἐκρατήσαμεν, οὐκ ἂν εἴασεν ἕνα τῶν θεῶν. Δέκιος εἶπεν Οὐχὶ συνέθου θύειν τοῖς θεοῖς, πῶς οὖν σὺ τοῦτο τετόλμηκας καὶ ἀντὶ τοῦ θῦσαι αὐτοῖς καὶ μύρα προσενεγκεῖν καθελοῦσα ἐλέπτυνας, ἡ δὲ εἶπεν Ἐγὼ λίθους ἐκίνησα προς οἰκοδομὴν τοιοῦτοι γὰρ εἰσιν οἱ θεοὶ ὑμῶν, ὅτι ὑπὸ γυναικὸς ἐκινήθησαν ἐγὼ δὲ θεον ὁμολογῶ καὶ προσκυνῶ, ὅς τις ὑπ' οὐδενὸς νικᾶται τότε χολέσας ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν γενέσθαι σοῦβλαν καὶ ἐμβληθῆναι ὑπὸ τὴν πτέρναν ἕως τοῦ ὤμου αὐτῆς, καὶ ἐμβληθῆναι ἔνθα καὶ ἔνθα αὐτὴν διὰ κρικίων, καὶ κρεμασθῆναι πλαγιαν καὶ λίθον ἐποίησεν
22v ἐνεχθῆναι ὑπὸ τὸν μηρὸν αυτῆς, ὁμοίως καὶ | ἐπὶ τὸν βραχίονα ὅπως διασπασθῇ ἐπιβλέψασα δὲ ἐπὶ τὸν ἅγιον Ῥέπρεβον εἶπεν Δεομαί σου, δοῦλε τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, πρόσευξαι περὶ ἐμοῦ, ὅτι κάμνω ἀναβλέψας δὲ ὁ μακάριος εἰς τὸν οὐρανὸν προσηύξατο λέγων· ʽΟ θεὸς τῶν ἁγίων πάντων, πρόσδεξαι τὴν δούλην σου καὶ λόγισαι τὸν κάματον αὐτῆς, ὅτι σὺ μόνος οἰκτίρμων καὶ φιλάνθρωπος ὑπάρχεις προσευξαμένου δὲ αὐτοῦ ἐτελειώθη ἐν εἰρήνῃ

1 πολλους] immo τοὺς πολλούς ‖ 2 περιδιακινήσασα ‖ 7 ἑλκυσασα ‖ 8 ἄμμος spiritum seruandum duxi ‖ 16 μῦρα ‖ 31 μηνὶ ἀπριλλίῳ δευτέρᾳ passam dicit *P* 138, 11, *IX kal. aug. Nicetam et Aquilinam* ferunt occidentales

ἡ ἁγία Καλλινίκη. ἐκέλευσεν ὁ βασιλεύς καὶ αὐτῆς φυλάττεσθαι τὸ ἅγιον σῶμα σύν τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς Ἀκυλίνῃ, ἕως ἂν προσέλθῃ καὶ ὁ ἀθλητὴς τοῦ θεοῦ Χριστοφόρος

καὶ κελευει προσαχθῆναι τὸν μακάριον Ῥέπρεβον, καὶ λέγει αὐτῷ Κακώνυμε καί κακόβιε καὶ κακοπρόσωπε, προέκειτο σὲ μᾶλλον ἀναλωθῆναι, καὶ μὴ τὴν περικρότησιν τῆς πολεως ἐκ μαγείας ἀπέστησας καὶ ἀπέκτεινας. τί οὖν λέγεις λοιπόν; κἂν νῦν θύῃς τοῖς θεοις ἢ ἐμμένεις τῇ μανίᾳ ταυτῃ; γελάσας δέ ὁ μακάριος Ῥέπρεβος εἶπεν Δικαιως ἐκλήθης Δέκιος. δοκὸς γάρ εἶ τοῦ διαβόλου, συνδεσμος εἶ τοῦ πατρὸς σου τοῦ Σατανᾶ καὶ ἀληθῶς τῇ ἐκείνου ἐνεργείᾳ περιελαυνόμενος, καί οὔπω ἐπείσθης μοι ἀναίσθητος ὢν καὶ μωρός. εἶπον γαρ σοι πλειστάκις, εἰ δυναίμην καί σὲ κλῖναι εἰς τὸ ἀγαθὸν ἔργον· ἀλλ' οὐκ ἄξιος εἶ γνῶναι τὴν γνῶσιν ταύτην. πλὴν ἑτοίμως ἔχε· πολλοὺς γὰρ ἐργάτας ἔχω σοι παραστῆσαι διά τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισταῦ. αὐτοῦ δὲ ταῦτα ἀπολογουμένου ἰδού οἱ διακόσιοι στρατιῶται ὡς ἐξ ἀποδημίας παρεγένοντο. καί ῥίψαντες τά ἱμάτια αὐτῶν καὶ τὸ ἅρμα, προσπεσόντες τῷ ἁγίῳ Ῥεπρεβῳ πάντες ἠσπάσαντο αὐτὸν λέγοντες· Φῶς ἡμῶν γέγονας ἐκ πάλαι. οὐ φοβούμεθα κακά, ὅτι ὁ θεὸς διὰ σοῦ μεθ' ἡμῶν ἐστιν.

ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεύς αὐτούς προσκυνοῦντας ἔκραξε λέγων· Ἀντάρτης μου γέγονας. τότε οἱ στρατιῶται εἶπαν· Οὐδείς σοι ἀνταίρει. ἡμεῖς Χριστιανοί ἐσμεν. ἀφ' οὐ γάρ ἔπεμψας ἡμᾶς [ἐπι τ]ὸν ὅσιον τοῦ Χριστοῦ δοῦ-

6 σε sine accentu | περικρότησιν mulierem plausibus ciuium celebratam cf P ἔδει σὲ μόνον [l. μᾶλλον] ἀναλωθῆναι ἢ τὴν περικράτησιν [sic] τῆς πόλεως Καλλινίκην ‖ 7 ante ἐκ aegre relatuo ἦν careas ‖ 8 κἀν ‖ 13 εἰθυσδυναίμην ubi θυσ fort. relictum ex glossemate μὴ θυσαι (θεοῖς) cf P πάντως πλειστάκις σε εἶπον ὅτι ου μόνον ἐγω οὐ θυσω ἀλλ' οὐδὲ σε ει ἦν δυνατὸν κατέλειψα θῦσαι αὐτοῖς τοῦ λοιποῦ ‖ 15 •εἶ γνῶ[να]ι cum lituris ‖ 19 ἅρμα: latinum nomen *arma* ad singularem numerum redactum, cf Thomas mag p 34, 4 Ritsch Meursius gloss graecob p 51, supra p 33, 9 ‖ 21 γέγονασ totum in litura, dein εκπαλαί (sic) extra uersum scriptum fuisse conicio, φῶς ἡμῶν καλόν coni P χαῖρε καλὲ ἡμῶν φωστὴρ ‖ 25 ὑμεῖσ ‖ 26 ἐπὶ τ suppleui, in cod locus erasus

λον, ούράνιον ἄρτον λαμβάνομεν μέχρι τῆς σήμερον και ουκ ἀρνούμεθα τον θεόν ἡμῶν ἔχοντες τόν ὁδηγόν ἡμῶν καί καλον ποιμένα τόν κύριον ἡμῶν Χριστοφόρον λεγει αὐτοῖς ὁ βασιλευς Μή ἀννῶναι ὑμῶν ἔλειψαν ἢ τά βέστια, ἢ οἱ ἵπποι ὑμῶν ηστοχησαν, ἐάν τι ὑστερησα, πα-
23r ρακαλῶ, ἑπταπλάσια ἀποδίδωμι ὑμῖν. μόνον μὴ | ἐγκαταλίπητε με. εἶπαν δε προς αὐτον οι στρατιῶται Τήν επινοιάν σου σύν σοί ἔχε· καί ἐπι τῶν ἵππων ἡμῶν σύ καθεζου· καί τά βέστια ἡμῶν συντεθησονταί σοι ἐν τῷ ταρτάρῳ τῷ μέλλοντί σε ὑποδέχεσθαι. ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεύς ἐκέλευσεν αὐτούς κατασφαγῆναι εἰς ἓν καὶ γενομένης καμίνου βληθῆναι τά σώματα αὐτῶν ἐν τῷ πυρί. ἐκέλευσεν δὲ προσαχθῆναι αὐτῷ τόν ἅγιον Χριστοφόρον. καὶ λέγει αὐτῷ Ἀπονενοημένε καί ἐχθρὲ τῆς τῶν θεῶν εὐμενείας, τίς ἡ τηλικαύτη σου τόλμα ἢ ἡ τοσαύτη σου παρρησία, ὅτι ἀστρατόπεδόν με ἐποίησας, εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἀθλητής τοῦ Χριστοῦ· Ἐγώ αἴτιος τοῦ πράγματος τούτου οὐκ εἰμί, ἀλλ' ὁ Χριστός ἐστιν ὁ ἐκλεγόμενος τὸν χρυσὸν ἐκ τῆς κοπρου καί στρατεύων εἰς τὸ ἴδιον ταγμα, και σώζων τούς ἐπ' αὐτόν ἐλπίζοντας σοί γάρ πρόκειται κόλασις αἰώνιος, ἄνομε καὶ πάσης ἐπινοίας τοῦ διαβόλου μεστέ. ἀνδρίζου οὖν, ἵνα δυνηθῇς ἀπαντῆσαι τοῖς ἐρχομένοις ἐπὶ τόν κυριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν ἐαν ἐπιμείνῃ ἡ ζωή μου, πολλούς προσάγει δι' ἐμοῦ ὁ θεος εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐπίγνωσιν. τότε χολέσας ὁ βασιλεύς ἐκέλευσε γενέσθαι χαλκοῦν συμψελιον καί καθηλωθῆναι αὐτὸν ἐκεῖ και ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι ὕλην ξυλων πολλήν, καί ἐποίησε κύκλῳ θημωνίαν γενέσθαι καὶ καλυφθῆναι αὐτόν ὑπὸ τῶν ξύλων ὥςπερ σκηνήν· καὶ προσέταξεν ἐνεχθῆναι ἔλαιον πολύ καὶ βληθῆναι ἐπάνω τῶν ξύλων, και ἐκέλευσεν

4 ἀννόναι ‖ 6 ἐγκαταλείπητέ ‖ 9 συντεθήσοντ[αί] et 10 μέλλοντ[ι] litterae indicatae possunt in litura esse ‖ 12 καὶ ἐτελειώθησαν μηνὸς ἀπριλλίου (μηνὶ ἀπριλλίῳ *P*) ἑβδόμῃ κτλ addunt *BP* ‖ 16 ἀστρατοπέδευτόν *BP* ‖ 26 συμψέλιον etiam *B*, συν ψέλιον *P* alias σουβσέλλιον, infra p 71, 7 σκαμνίον ‖ 28 θημωνίαν etiam *B* θημονίαν *P* ‖ 30 πολυν

αφθῆναι εἰς τρεῖς ἀρχας καὶ ἀνήφθη πυρά σφοδροτατη· τοῦ δὲ χαλκώματος στίλβοντος ὑπὲρ τὴν φλόγα τοῦ πυρος, πάντων τῶν Χριστιανῶν ἅμα καὶ τῶν Ἑλλήνων ἑστώτων, τῶν μὲν Χριστιανῶν τηρούντων καταξιωθῆναι ἐπιλαβέσθαι τῶν ἁγίων αὐτοῦ λειψάνων, τῶν δὲ Ἑλλήνων ἰδεῖν τον θανατον αὐτοῦ, ὁ μακάριος Χριστοφόρος ἀναστὰς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ σκαμνίου καὶ ἐξηγεῖτο τοῖς ἑστῶσι λέγων· Ἐθεώρουν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ μέσον τῆς ἀγορᾶς τῆς πόλεως ἄνδρα ὑψηλὸν τῷ εἴδει καὶ ὡραῖον τῷ καλλει, οὗ τὸ πρόσωπον ἔλαμψεν ὡς ἥλιος, τά δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ὡς χιών, καὶ ὁ στεφανος αὐτοῦ ὑπέρκαλος σφόδρα καὶ ἄλλον ἐθεώρουν μελανὸν ἐν μελανίᾳ πολλῇ, καὶ πολλοὶ στρατιῶται ὅμοιοι αὐτοῦ μελανιῶντες οὗ ἡ θρὶξ ὥσπερ ἁλύσεις πεπλεγμέναι, | καὶ πολλή πανοπλία μετ αὐτῶν συνέρρηξε 23v δὲ πόλεμον ὁ ἔνδοξος καὶ ⟨ὁ⟩ ἄτιμος, και κατεπράξατο οὗτος τὸν ἔνδοξον και τον στρατὸν αυτοῦ ἀπεκτεινεν· καὶ ἐνεκαυχήσατο ἐπι τοῦ θρόνου αὐτοῦ χρονον τινά μετά τοῦτο δὲ απεστράφη ὁ ἔνδοξος ἐν θυμῷ και ὀργῇ, και ἐδιχοτόμησε τὸν στρατόν αὐτοῦ καὶ τον βασιλέα αὐτῶν κρατήσας ἔδησεν αὐτόν ἁλύσεσι πεπυρωμέναις, καὶ ἐγένετο ὁ ἔνδοξος καταλύων τάς οἰκίας ἐκείνου τοῦ μέλανος καὶ τὴν κοίτην αὐτοῦ κατέσκαψεν

οἱ δὲ ἀκούσαντες ὄχλοι, ὅτι μετά τηλικαύτην τιμωρίαν ζῇ καὶ ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ οὐκ ἐφλογίσθη οὐδὲ ὀσμή πυρᾶς εὑρέθη ἐν αὐτῷ, ἔκραξαν λέγοντες Δοξα σοι ὁ θεός Ῥεπρέβου, δόξα σοι βασιλεῦ οὐράνιε, ὁ θεός τῶν Χριστιανῶν· καὶ ἡμεῖς σοὶ πιστεύομεν, ὅτι σύ εἶ ὁ θεὸς μόνος ὁ ποιῶν μεγάλα θαυμάσια ὁ θεός τῶν θεῶν βοήθησον ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ ἐξέβαλον τὸν ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ· καὶ πάντες

1 ἀφθῆναι || 6 ὁ μακαριοσ in litura || 8 μέσο ἀναμέσον BP || 11 ὑπέρκαλλοσ etiam BP | 13 ου ὧν BP | πεπλεγμέναι litteris ai evanidis || 15 ὁ ἐνδοξοσ καὶ αὐτὸσ καὶ cf. P συνέρρηξεν τοιγὰρ οὖν πόλεμον ὁ ἔνδοξος καὶ κατεπράξατο αὐτὸν ὁ ἄτιμος

ὑφ' ἓν ἔκραξαν λέγοντες· Αἰσχύνθητι Δέκιε· Χριστὸς γὰρ νικᾷ σε· πᾶσα γαρ σου ἡ ἐπίνοια κατηργηται.

ἀκούσας δὲ τὴν κραυγήν ταύτην ὁ βασιλεύς καί θροηθείς σφόδρα, και ἀναχωρησας τοῦ σεκρέτου ἦλθεν εἰς τὸ παλάτιον. πρωίας δὲ γενομένης ἐκέλευσεν θυσιαν γενέσθαι τοῖς θεοῖς ἑστώτων τῶν κηρύκων καί προσφωνούντων ἐπί τῶν ὑψηλῶν· Θυσία τοῖς θεοῖς. πάντες συνέλθετε· ὅς τις δέ μή συνέλθῃ, τῇ τοῦ ξίφους τιμωρίᾳ ὑποπεσεῖται. πάντων δὲ συντρεχόντων ἐπι τὴν ἀσεβῆ θρησκείαν ὁ μακάριος Ῥέπρεβος μετά πάντων τῶν Χριστιανῶν, ὅπου τὸ καμινεῖον, ἤρξατο ψάλλειν οὕτως· Λαμπρὸς ὁ στέφανος τῆς ἐπαγγελίας, λαμπρός ὁ παράδεισος σφόδρα· μικρὸν ὑπομείνωμεν, ἵνα στεφανωθῶμεν. καὶ οὕτως ὑπέψαλλον πάντες, ὡς ἀπὸ τῆς φωνῆς πολλούς τῶν Ἑλλήνων ἐλθεῖν προς αὐτούς. τινὲς δὲ τῶν φλυάρων ἐμήνυσαν τῷ βασιλεῖ λέγοντες· Ἡ θρησκεια ἡμῶν ἦρται· ἐάν μη σεαυτῷ βοηθήσης νυνί, κακῶς ἀποθανῇ. ἀκουσας δὲ ταῦτα και ἐπιπηδήσας ἐκάθισεν ἐπι τοῦ βήματος μετα πλήθους στρατιωτῶν· καὶ ἀναλαβόντες τό ἅρμα ἑαυτῶν ἐκύκλωσαν | 24r τούς ἁγίους εἰς τρεῖς ἀρχάς καὶ ἤρξαντο τέμνειν αὐτούς. ὁ δέ μακάριος Χριστοφόρος ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑπομείνατε, ἡ ζωὴ τοῦ παραδείσου ἡμετέρα ἐστίν· ἡ Γέεννα ἡ αἰώνιος ἐκείνοις ἐστιν. οἱ δὲ ἀκούσαντες τον λόγον τοῦ ἁγίου ἔστησαν προθύμως καὶ αὐτοὶ ἀλλήλους ἠξίουν. ἐκόπησαν δὲ οὕτως ἀνελεημόνως· οὐ γὰρ ἀπεκεφάλισεν αὐτούς, ἀλλ' ὥσπερ λύκος εἰς μάνδραν προβάτων εἰσελθὼν μὴ ἐχόντων ποιμένα ταῦτα διαρρήγνυσιν, οὕτως πάντας ἀνῄρει.

τούτων δὲ οὕτως ἀναλωθέντων ἐνάτῃ τοῦ μηνὸς ἰου-

2 νικᾶσαι ἐνίκησέ σε *BP* ‖ 4 σεκραίτου σεκρέτου *BP* ‖ 5 πρωΐασ ‖ 11 καμινεῖον cf ἦλθεν ἐπὶ τὸν προκείμενον τόπον ὅπου ἡ κάμινος γέγονε *BP* ‖ 18 βηματοσ *BP* ἅρματοσ *A* ‖ 19 ἅρμα cf μεταξὺ ἄλλων στρατιωτῶν τῶν φορεσάντων τὸ ἅρμα αὐτῶν *B* πληθουσ στρατιωτων παρισταμένων αὐτῷ μετὰ ὅπλων *P*, uide supra p 69, 18 ‖ 22 αἰών[ιοσ] cum lit ‖ 29 sq sic etiam *P* μηνὸσ ἀπριλλίου ἐ[ννα]τη cum ras *B*, Ado aliaque martyrologia Rom. *VII*

λίου, ἡμέρᾳ κυριακῇ ἐμαρτύρησαν τῷ λόγῳ τοῦ ἁγίου μάρτυρος μύριοι διακόσιοι τρεῖς. συλλαβόμενος δὲ τὸν ἅγιον Χριστοφόρον ἄπηει εἰς τὸ παλάτιον καὶ ἐκέλευσε κυλισθῆναι λίθον παμμεγέθη, ὃν ἤνεγκαν ὀνόματα τριάκοντα, καὶ τρυπηθῆναι τὸ ἓν μέρος τοῦ λίθου καὶ βληθῆναι ἅλυσιν καὶ περιτεθῆναι εἰς τὸν τραχηλον τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου καὶ ἦν φρέαρ ξηρὸν μὴ ἔχον ὕδωρ καὶ ἐκέλευσε ῥιφῆναι αὐτὸν ἐκεῖ λέγων Οὐ μὴ ποιήσω εὑρεθῆναι αὐτοῦ ὀστοῦν. ἐμβληθέντος δὲ αὐτοῦ περιφερόμενος ὁ λίθος ἔνθα καὶ ἔνθα ἐγένετο ὡσεὶ κονιορτός αὐτὸς δὲ ὑπὸ ἀγγέλων ἀναληφθεὶς ἦλθεν ἔμπροσθε τοῦ παλατίου. ἐμηνύθη δὲ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐκέλευσεν εὐθέως ἀναρτηθῆναι αὐτόν. καὶ λέγει αὐτῷ· Διὰ τί ἄληπτος εἶ ταῖς μαγείαις σου, Ῥέπρεβε; ὡς δὲ οὐκ ἀπεκρίνατο λόγον, ἐκέλευσε γενέσθαι καράκαλλον χαλκοῦν καὶ ἐπύρωσεν αὐτὸν εὐτόνως καὶ ἐνέδυσεν αὐτόν καὶ οὐδὲ ὅλως ἐτιμωρεῖτο ὁ τοῦ θεοῦ παῖς. πάλιν δὲ εἰρωνείᾳ χρησάμενος ὁ τύραννος εἶπεν πρὸς αὐτόν Κἂν νῦν θύῃς τοῖς θεοῖς ὁ δὲ μακάριος ἔφη· Κύριε παντοκράτορ Ἰησοῦ Χριστέ, πρόσδεξαι τὸ πνεῦμά μου λοιπόν, ὅπως κἀγὼ ἀναπαύσωμαι τῇ δόξῃ σου

καὶ ταῦτα εἰπὼν κύψας προσηύξατο. ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ αἰκιζόμενος αὐτόν, ἀπόφασιν ἔδωκεν κατ' αὐτοῦ οὕτως· Ῥέπρεβος ἀθετήσας τοὺς θεοὺς καὶ τὰ προστάγματά μου κεφαλικῇ τιμωρίᾳ κολασθήσεται καὶ λαβὼν τὴν ἀπόφασιν ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ παλατίου, καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν προκείμενον τόπον. ἰδὼν δὲ πολλοὺς Χριστιανοὺς ἀκολουθοῦντας καὶ δακρύοντας εἶπεν τῷ κατέ-

ad vel. Romae ad Guttam iugiter manantem s Zenonis et aliorum decem militum ducentorum trium (m Fuld. in anal. Boll 1 p. 82 *in Thomis Zenonis*) ‖ 1 τῷ in rasura ‖ 4 ὀνόματα *homines* cf. H Grotius ad Apocal. 3, 4 ‖ 7 ἔχων *A* ἔχον *BP* ‖ 12 ἀναρτηθῆναι κρατηθῆναι *BP* ‖ 14 [ὡ]ς cum rasura ‖ 15 καράκαλλον *AB* καράκαλον *P* cf. gl. Cyr καρακάλλιον *cuculla*, Salmasius ad Lampridii Ant Carac c 9 Meursius gl. graecob p. 220 ‖ 15 an αὐτὸ εὐτ ? ‖ 16 οὐδὲ] οὔτε | ὅλως οὕτως *B* ‖ 17 εἰρωνείᾳ] ἀχρονία *A* ἀναιδεία *B* ἀνεδία *P* ‖ 18 κἂν ‖ 20 ἀναπαύσομαι

24v χοντι αὐτόν στρατιώτῃ Μεῖνον, | ὅπως προσεύξωμαι. ἑστὼς δὲ προσηύξατο ουτως Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ βοηθήσας μοι πολλάκις, ἀποδος τὸν μισθὸν τῷ βασιλεῖ, ὅπως ὑπὸ δαίμονος τιμωρούμενος ἐσθίων τὰς ἑαυτοῦ σάρκας ἀντί ἄρτου οὕτως ἀναλωθῇ. κύριε παντοκράτορ, ἀχειροτόνητε βασιλεῦ, σωτήρ τῶν σὲ φιλούντων, τό αἴτημα ὃ αἰτῶ σε, τοῦτο παράσχου μοι βοήθησον τοῖς Χριστιανοῖς· δὸς χαριν τῷ σώματί μου, ἵνα πᾶς ἄνθρωπος ὁ ἔχων βραχύ τι λείψανόν μου, δύναμις ἔσται σὺν αὐτῷ ὥστε φανερῶς διώκειν δαίμονας μὴ γράψῃς αὐτῷ ἁμαρτίαν, μὴ καταδικάσῃς ἐν σφάλματι ἁμαρτίας ἀλλὰ δὸς χάριν τῷ σώματί μου, ἐπειδή πολλοὶ ζητοῦσί με ἁρπάσαι εἰς πόλιν ἢ χώραν ἢ ὄρος, μὴ ἐπέλθῃ χάλαζα ἐν αὐτοῖς, μηδὲ θυμὸς σός, μηδὲ ἀφορία ἀμπέλων μήτε αὐχμός γεννημάτων ἀλλ᾽ εἰ καί ποτε ἠδικοῦντο, ἐμοῦ ἐπελθόντος φυλαξον τούς τόπους, ὅπου καί ὑπομνήματά μου κατάκεινται, ὅπως οἱ κατοικοῦντες ἀφθόνως ἔχοντες τὰς ἐκ τῶν σῶν δωρεῶν τροφάς καὶ ἐμέ τιμῶσιν καί σὲ δοξάζωσιν είς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. καί ἦλθε φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Κατα τὸ αἴτημά σου οὕτως ἔσται, καὶ οὐ μή σε λυπήσω ἕως τοῦ αἰῶνος ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ θαυμαστωθησῃ, ὅτι ἐμεριμνησας περὶ τούτου σύ οὖν λοιπὸν ἀπόρριψον τό σῶμά σου τοῖς θελουσιν πλὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ἀνάγκῃ πολλῇ ἐάν τις ᾖ καὶ μνημονεύσῃ ἀξίως τοῦ ὀνόματός σου ἐπικαλούμενος πρεσβείαν, φεύξεται τὴν ἀνάγκην. καί τοῦτο ἀκούσας ὄπισθεν ἑαυτόν ἔδωκεν, καί λέγει τῷ σπεκουλάτορι Δεῦρο τέκνον, ποίησον τό

4 τημωρουμενος || 5 αναλωθη | ἀχειροποίητε *A* ἀόρατε ἀχειροποίητε *B* ἀόρατε *P* ἀχειροποίητοι credebantur et dicebantur antiquissimae saluatoris imagines uelut quae in sacrario Lateranensi hodieque adseruatur cf Marangoni *Istoria dell' antichissimo oratorio di s Lorenzo* p 69 sqq || 9 δυναμισ ἔσται δυναται *P* δυναμιν ἔχῃ *B* an δυναμωθήσεται? || 10 γράψῃσ *B* γραψασ *A* | αυτῶ ἁμαρτίαν et 11 καταδικάσῃσ ἐνσφαλ in litura || 12 ἁρπάσαι ἀπάξαι *B* ἔχειν *P* || 14 γενημάτων || 16 ὅπο[υ] cum rasura || 16 δοξάζουσιν || 24 μνημονεύσει sed cum litura supra σει, an corr ex ση? || 27 σπεκουλάτορι cf Cuiacius obseru. vi 33, de declinatione supra p 65, 3

κελευσθεν σοι ὑπο τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ προσελθὼν και ποιήσας την ἐν Χριστῷ σφραγῖδα ἀπέτεμεν τὸν τράχηλον αὐτοῦ. και εὐθέως ὁ σπεκουλάτωρ ἑαυτὸν ἐπάταξεν και ἐτελεύτησεν ἐπάνω τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου. ἐτελειώθη δὲ μηνὶ μαΐῳ ἐνάτῃ.

παραγενάμενος δὲ ὁ ἐπίσκοπος Πέτρος πόλεως Ἀτταλειας συνορούσης Πισιδίᾳ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀπέδοτο ἀργύρια ἱκανά, καὶ λαβὼν τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου μάρτυρος, καί ἐν ὀθονίοις καὶ μύροις εἱλήσας καὶ ἄλλα πολλά σώματα ἐσκέπασε τὸν μακάριον Χριστοφόρον καὶ ἐκόμισεν | ἐν τῇ 25r πόλει αὐτοῦ. ἦν δὲ ποταμός ἐπερχόμενος τῇ πόλει κατ' ἐνιαυτόν, καὶ ἠφάνιζεν τὴν πόλιν· οὗτος ποιήσας εἰς τὴν ἀπόρροιαν τοῦ ποταμοῦ τὸ μαρτύριον ἐκεῖ τὸν ἅγιον κατέθετο καὶ ἔστι πεφυλαγμένη ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἐν κυρίῳ, ᾧ ἡ δόξα και τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

μετά δὲ τὸ τὸν ἅγιον Χριστοφόρον ἀποδοῦναι τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐξεπέμφθη ὀργη κυρίου οὐρανόθεν ἐπι τον βασιλεα Δεκιον κατα τὴν αἴτησιν τοῦ μακαριου Χριστοφόρου. καί τό σῶμα αὐτοῦ διελύετο ὡς χιων ὑπὸ νοτου και ἤρξατο λέγειν· Οὐαί μοι τῷ παρανόμῳ, ὅτι τον ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ πικρῷ θανάτῳ ἀνεῖλον. ἡ δὲ γυνή αὐτοῦ παρεστῶσα ἔλεγεν· Οὐαί μοι τῇ ἀνελπίστῳ. ἔλεγόν σοι καί οὐκ ἤκουσάς μου. νῦν τί ποιήσω ἐγὼ ἡ ταπεινή, ὅτι ἐστέρημαι τῆς θειότητός σου, οἱ θεοί σου μὴ δύνανται μετά τοῦ Χριστοῦ εἰπεῖν καὶ ῥύσασθαί σε ἀπὸ βασάνου πικρᾶς καὶ φοβερᾶς. ὁ δὲ βασιλεὺς Δέκιος λέγει τοῖς στρατιώταις· Δράμετε, παρακαλῶ· καὶ ἐάν

5 ἐννάτῃ | [μαΐῳ ἐννάτῃ] ἡμέρα τετάρτη *B* eraso loco ampliore cf *P*. dies ex fastis graecis interpolatus est cum ecclesiae Romanae memoria (a d viii kal aug) olim haec quoque acta consensisse fidem faciunt quae supra p 72, 29 sq leguntur || 6 ἀτταλείασ *B* ἀταλίασ *P* ἰταλείασ *A* || 7 συνορούσης Πισιδίᾳ| συνοδα ουσησ περσιδοσ *A* σύνοροσ τῆς περσίδοσ *B* cf *P* 147, 14 || 13 μαρτυριον cf acta Timothei p 26 sq et I B de Rossi *bullett di archeol crist* 1878 p 128 sqq || 17—76, 5 similiter *B* brevissime *P*

εὕρητε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἢ κράσπεδον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, μόνον ἄψωμαι αὐτοῦ καὶ ἀποθάνω. οἱ δὲ ἀπελθόντες, ὅπου εἱστήκει τιμωρούμενος, καὶ λαβόντες γῆν ἤνεγκαν καὶ λύσαντες ὕδατι επότισαν αὐτόν. καὶ οὕτως ἀπέδωκεν ἐν κρίσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ἐδοξάσθη τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν σὺν τῷ παναγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Επλησθη συν θεῷ τὸ μαρτυριον τοῦ ἁγιου Χριστοφόρου.

2 ἅψωμαι

INDICVLVS VERBORVM
